

Konstitutionsutskottets betänkande 2024/25:KU5

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Sammanfattning

Enligt riksdagsordningen ska konstitutionsutskottet en gång om året göra en uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen. I detta betänkande redovisas resultatet av uppföljningen för 2023.

Under 2023 subsidiaritetsprövade riksdagen totalt 132 förslag och lämnade sju motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Miljö- och jordbruksutskottet, finansutskottet, näringsutskottet och trafikutskottet prövade tillsammans nästan 60 procent av förslagen. Förslagen gällde bl.a. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden, miljöpolitik, transportpolitik och etableringsrätt.

Skatteutskottet, justitieutskottet, utbildningsutskottet, trafikutskottet och miljö- och jordbruksutskottet har yttrat sig inom ramen för uppföljningen. Yttrandena innehåller intressanta iakttagelser bl.a. om utvecklingen inom olika politikområden och om hur utrymmet för nationella åtgärder inom olika politikområden har påverkats till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU.

Vid den förra uppföljningen uppmärksammade konstitutionsutskottet att få nationella parlament använder sig av subsidiaritetsmekanismen. I en rapport om EU:s framtida konkurrenskraft föreslås att en EU-utredning tillsätts för att analysera varför de nationella parlamenten inte använder sig av sin möjlighet att subsidiaritetspröva förslag till EU-lagstiftning. Utskottet avser att bevaka hur rapporten kommer att hanteras inom EU.

Utskottet noterar att kommissionen i sin årsrapport 2023 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna endast räknar med fem av sju motiverade yttranden som riksdagen lämnade under 2023. Någon förklaring till detta lämnas inte i rapporten. Utskottet anser att kommissionen borde ha redovisat skälen till varför man inte räknar med två av riksdagens motiverade yttranden.

Innehållsförteckning

Utskottets anmälan.....	4
1 Redogörelse för ärendet.....	5
1.1 Ärendet och dess beredning.....	5
1.2 Bakgrund.....	6
1.2.1 Inriktningen på uppföljningen.....	6
1.2.2 Subsidiaritetskontrollen enligt Lissabonfördraget.....	7
1.2.3 Subsidiaritetsprövningen i riksdagen.....	11
1.2.4 Konstitutionsutskottets tidigare uttalanden om subsidiaritetsprövningen.....	12
1.2.5 Den parlamentariska EU-kommittén.....	16
1.2.6 Konstitutionsutskottets reflektioner om subsidiaritetsmekanismen.....	18
1.2.7 Rapport om EU:s framtida konkurrenskraft.....	20
2 Utskottets överväganden.....	21
2.1 Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria.....	21
2.1.1 Ärendenas formella hantering m.m.....	21
2.1.2 Samlat utfall av genomförda subsidiaritetsprövningar sedan 2009.....	32
2.1.3 Kommissionens motiveringar av subsidiaritetsprincipen.....	73
2.2 Yttranden från andra utskott.....	74
2.2.1 Skatteutskottets yttrande.....	74
2.2.2 Justitieutskottets yttrande.....	74
2.2.3 Utbildningsutskottets yttrande.....	75
2.2.4 Trafikutskottets yttrande.....	75
2.2.5 Miljö- och jordbruksutskottets yttrande.....	76
2.3 Utskottets ställningstagande.....	78
<i>Bilaga 1</i>	
Skatteutskottets yttrande 2024/25:SkU4y.....	82
<i>Bilaga 2</i>	
Justitieutskottets protokollsutdrag 2024/25:4.....	88
<i>Bilaga 3</i>	
Utbildningsutskottets yttrande 2024/25:UbU2y.....	89
<i>Bilaga 4</i>	
Trafikutskottets yttrande 2024/25:TU2y.....	94
<i>Bilaga 5</i>	
Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2024/25:MJU3y.....	104
<i>Bilaga 6</i>	
Avgjorda subsidiaritetsärenden i riksdagen under 2023.....	113
<i>Bilaga 7</i>	
Avgjorda subsidiaritetsärenden under 2023 – per politikområde.....	129
<i>Bilaga 8</i>	
Antalet utkast till lagstiftningsakter under 2010–2023 – per politikområde.....	135
<i>Bilaga 9</i>	
Antalet motiverade yttranden under 2010–2023 – per politikområde.....	139

Tabeller

Tabell 1 Antalet utkast till lagstiftningsakter, utlåtanden och motiverade yttranden under 2023	22
Tabell 2 Antalet utkast till lagstiftningsakter per utskott 2010–2023	23
Tabell 3 Antalet utkast till lagstiftningsakter och antalet motiverade yttranden i riksdagen 2010–2023	29
Tabell 4 Antalet motiverade yttranden per utskott 2010–2023	30
Tabell 5 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom konstitutionsutskottets område	35
Tabell 6 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom finansutskottets område	39
Tabell 7 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom skatteutskottets område	44
Tabell 8 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom justitieukskottets område	47
Tabell 9 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom civilutskottets område	50
Tabell 10 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom försvarsutskottets område	53
Tabell 11 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom socialutskottets område	56
Tabell 12 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom trafikutskottets område	60
Tabell 13 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom miljö- och jordbruksutskottets område	64
Tabell 14 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom näringsutskottets område	68
Tabell 15 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom arbetsmarknadsutskottets område	72
Tabell 16 Utkast till lagstiftningsakter som saknar tillfredsställande subsidiaritetsmotiveringar	73

Utskottets anmälan

Konstitutionsutskottet anmäler härmed för riksdagen resultatet av den uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som redovisas i detta betänkande enligt 7 kap. 8 § andra stycket riksdagsordningen.

Stockholm den 10 december 2024

På konstitutionsutskottets vägnar

Ida Karkiainen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ida Karkiainen (S), Louise Meijer (M), Matheus Enholm (SD), Hans Ekström (S), Mirja Räihä (S), Ulrik Nilsson (M), Malin Danielsson (L), Amalia Rud Stenlöf (S), Susanne Nordström (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Malin Björk (C), Lars Englund (M), Jan Riise (MP), Lars Johnsson (M) och Lars Andersson (SD).

1 Redogörelse för ärendet

1.1 Ärendet och dess beredning

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 9 kap. 20 § andra stycket riksdagsordningen (RO) i uppgift att pröva om ett utkast till en av unionens lagstiftningsakter strider mot subsidiaritetsprincipen.¹ Subsidiaritetsprövningen utförs av utskotten i riksdagen.

Konstitutionsutskottet ska därutöver enligt 7 kap. 8 § andra stycket RO följa tillämpningen i riksdagen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Utskottet meddelar kammaren sina iakttagelser genom ett betänkande (KU5).

I detta betänkande redogörs för uppföljningen av de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under tiden den 1 januari–31 december 2023. Även det samlade utfallet av subsidiaritetsprövningar sedan Lissabonfördraget trädde i kraft uppmärksammas. Subsidiaritetsprövningar som inleddes under hösten 2023 men avslutades först under våren 2024 ingår inte i den här uppföljningen utan tas istället upp vid nästa uppföljning. Årets uppföljning är den femtonde i ordningen.²

Som ett led i beredningen av ärendet gav konstitutionsutskottet övriga utskott tillfälle att yttra sig över iakttagelserna i en promemoria som hade upprättats inom utskottet. Konstitutionsutskottet önskade särskilt

- en kommentar till det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden sedan Lissabonfördragets ikraftträdande både generellt och när det gäller de motiverade yttranden som utskottet lämnat
- en samlad bedömning av dels i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, dels hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen
- en kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen
- kommentarer om i vilken utsträckning utskottet använder sig av Interparliamentary EU information exchange (Ipex) och kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner eller om utskottet haft några

¹ En ny riksdagsordning trädde i kraft den 1 september 2014. Fram till den 31 augusti 2014 fanns bestämmelsen i 10 kap. 6 § åttonde stycket RO.

² För tidigare uppföljningar, se bet. 2010/11:KU18, bet. 2011/12:KU4 och bet. 2012/13:KU8. Fr.o.m. riksmötet 2013/14 redovisas uppföljningen årligen i betänkande KU5.

- kontakter med sina motsvarigheter i andra nationella parlament för inhämtande och utlämnande av information
- kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål om förbättringar.

Yttranden har kommit in från skatteutskottet, justitieutskottet, utbildningsutskottet, trafikutskottet och miljö- och jordbruksutskottet (bilaga 1–5).

Till betänkandet bifogas en förteckning över de subsidiaritetsärenden som avgjordes i riksdagen under 2023 (bilaga 6). Av denna förteckning framgår vilka utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott under 2023. Vidare bifogas en förteckning över avgjorda subsidiaritetsärenden per politikområde under 2023 (bilaga 7). Denna förteckning innehåller uppgifter om vilken rättslig grund i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) som kommissionen i huvudsak har angett ligger till grund för de olika utkasten och vilket politikområde utkasten i huvudsak gäller.

En sammanställning över det totala antalet utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott under 2010–2023 uppdelat per politikområde och rättslig grund i EUF-fördraget finns i bilaga 8. Till betänkandet bifogas även en förteckning över det totala antalet motiverade yttranden som lämnats av riksdagen uppdelat per politikområde och rättslig grund i EUF-fördraget under 2010–2023 (bilaga 9).

1.2 Bakgrund

1.2.1 Inriktningen på uppföljningen

Utskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen består av två delar. En del avser den rent formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter. Uppföljningen i denna del gäller vilka subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen och vilka metoder som har använts vid dessa subsidiaritetsprövningar.

Enbart en sådan formellt inriktad uppföljning torde dock inte svara fullt ut mot den uppgift som konstitutionsutskottet är avsett att ha enligt förarbetena. Utredningen som lade fram förslaget till ändringar i riksdagsordningen ansåg det värdefullt om ett organ följer utvecklingen av riksdagens subsidiaritetskontroll och samlar erfarenheter från olika områden (framst. 2008/09:RS4 s. 53). Utredningen ansåg att konstitutionsutskottet var bäst lämpat att fylla det behov som Riksdagskommittén tidigare hade pekat ut av ett organ med ett ”helikopterperspektiv” på tillämpningen av subsidiaritetsprincipen (framst. 2008/09:RS4 s. 53; se även framst. 2005/06:RS3 s. 59).

Om det uttalade behovet av ett helikopterperspektiv på tillämpningen av subsidiaritetsprincipen ska kunna tillgodoses bör uppföljningen även uppmärksamma utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar. Samtidigt bör uppföljningen inte innebära att konstitutionsutskottet genomför nya subsidiaritetskontroller i varje enskilt ärende. Det skulle knappast vara lämpligt i konstitutionellt hänseende, och det skulle inte heller vara förenligt

med uppfattningen i förarbetena, dvs. att det är respektive utskott som är bäst lämpat att genomföra kontrollen (framst. 2008/09:RS4 s. 52, bet. 2009/10:KU2 s. 13).

Mot denna bakgrund avser uppföljningen i den andra delen utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på en övergripande nivå. Detta görs genom sammanställningar av hur subsidiaritetsprövningar har utfallit på olika politikområden, vilka sedan på sikt kommer att kunna relateras till olika mål. Mål kan finnas både på EU-nivå, t.ex. i fördragen, och på nationell nivå, t.ex. i grundlag eller vanlig lag eller i form av särskilda riksdagsbeslut på ett område. På sikt kan man få en bild av hur utvecklingen av kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna har påverkat förutsättningarna för att uppfylla de befintliga målen. I uppföljningen kan uppmärksammas om det t.ex. förekommer flera förslag som visserligen inte var för sig innebär att subsidiaritetsprincipen träds för när men som sammantagna kan peka på en tendens att subsidiaritetsprincipen är i fara.

Vid sina tidigare uppföljningar har konstitutionsutskottet uppmärksammat vissa brister i kommissionens motiveringar när det gäller subsidiaritetsprincipen. Mot denna bakgrund görs även i denna uppföljning en översiktlig genomgång av kommissionens motiveringar i fråga om subsidiaritetsprincipen.

1.2.2 Subsidiaritetskontrollen enligt Lissabonfördraget

Subsidiaritetsprincipen

Lissabonfördraget ger de nationella parlamenten en särskild roll när det gäller kontrollen av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen. Innebörden av subsidiaritetsprincipen framgår av artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen (förkortas EU-fördraget):

Enligt subsidiaritetsprincipen ska unionen på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna [...] och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå.

Subsidiaritetsprincipen gäller således inte på de områden där unionen har exklusiv befogenhet, dvs. områden där unionen ensam har beslutanderätten. Sådana områden är tullunionen, vissa konkurrensregler, den gemensamma handelspolitiken och den monetära politiken för medlemsstater som har euron som valuta (se artikel 3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, förkortas EUF-fördraget). För övriga områden inom unionsarbetet där befogenheten är delad mellan unionen och medlemsstaterna gäller att subsidiaritetsprincipen ska tillämpas.

Delade befogenheter

Enligt artikel 4 i EUF-fördraget ska unionen ha delad befogenhet med medlemsstaterna om den genom fördragen tilldelas en befogenhet som inte omfattas av de områden som omfattas av artiklarna 3 och 6 i EUF-fördraget. Det gäller således bl.a. den inre marknaden, socialpolitik, miljö, konsumentskydd, transport, energi och området med frihet, säkerhet och rättvisa. Enligt artikel 6 i EUF-fördraget har unionen befogenhet att vidta stödjande åtgärder t.ex. i fråga om industripolitik, kultur och turism.

Av artikel 2 i EUF-fördraget framgår vidare att när fördragen tilldelar unionen en befogenhet som ska delas med medlemsstaterna på ett visst område, får unionen och medlemsstaterna lagstifta och anta rättsligt bindande akter på detta område. Medlemsstaterna ska utöva sin befogenhet om unionen inte har utövat sin befogenhet.

När det gäller de delade kompetenserna anses den nödvändiga kompetensöverföringen äga rum i och med att fördragen ratificeras och en stat överlåter suveränitetsrättigheter (Melin & Nergelius, EU:s konstitution, Maktfördelningen mellan den europeiska unionen, medlemsstaterna och medborgarna, 7:e uppl., 2012, s. 31). På dessa områden har EU och medlemsstaterna en samtidig kompetens. Varje gång som rådet och Europaparlamentet utfärdar en rättsakt i ett givet ämne upphör medlemsstaternas rätt att lagstifta på ett sätt som står i strid med eller kan påverka den gemensamma rättsaktens tillämpning (Melin & Nergelius, s. 31 f.).

Det som sker kan beskrivas som att unionen successivt utnyttjar den fördragsgivna kompetensen i takt med att rättsakter beslutas. I samma takt upphör den tidigare samtidiga kompetensen hos medlemsstaterna. Detta brukar kallas lagstiftningsutrymmets upptagenhet eller EU-rättens spärrverkan. I den utsträckning som gemensamma normer beslutas blir utrymmet för nationell lagstiftning upptaget eller in-tecknat (Melin & Nergelius, s. 31; se även Bernitz & Kjellgren, Europarättens grunder, 6:e uppl., 2018, s. 41).

EU-institutionernas och de nationella parlamentens roll

Enligt artikel 5.3 i EU-fördraget ska å ena sidan unionens institutioner tillämpa subsidiaritetsprincipen i enlighet med protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna (förkortas protokoll nr 2). De nationella parlamenten ska å andra sidan se till att subsidiaritetsprincipen följs i enlighet med det förfarande som anges i protokollet.

Enligt artikel 5 i protokoll nr 2 ska utkastet till lagstiftningsakter motiveras med avseende på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Detta gäller oavsett om kommissionen eller i förekommande fall någon annan är förslagsställare.

Kommissionen, och i förekommande fall andra förslagsställare, ska översända sina utkast till lagstiftningsakter och sina ändrade utkast till de nationella parlamenten. Efter att utkastet har översänts till de nationella parlamenten får varje nationellt parlament (eller kammare i ett sådant

parlament som har två kammare) lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande med skälen till att det anser att det aktuella utkastet inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen. De nationella parlamenten har åtta veckor på sig från den dagen då utkasten översänds att lämna ett sådant motiverat yttrande.

Europaparlamentet, rådet och kommissionen ska ta hänsyn till alla motiverade yttranden från de nationella parlamenten.

Gula kortet

Varje nationellt parlament har två röster, vilket innebär att det – efter Storbritanniens utträde – finns totalt 54 röster inom EU. I de länder som har tvåkammerssystem har kamrarna en röst vardera. Om minst en tredjedel av det totala antalet röster som tilldelats de nationella parlamenten, dvs. 18 röster, står bakom uppfattningen att ett lagstiftningsutkast strider mot subsidiaritetsprincipen ska utkastet omprövas av kommissionen eller i förekommande fall av en annan förslagsställare (det gula kortet). För ett utkast till lagstiftningsakt som avser straffrättsligt samarbete och polissamarbete är tröskeln en fjärdedel, dvs. något lägre (14 röster). Efter omprövningen kan kommissionen eller någon annan förslagsställare besluta att antingen vidhålla utkastet, ändra det eller dra tillbaka det. Detta beslut ska vara motiverat.

Orange kortet

Inom ramen för det ordinarie lagstiftningsförfarandet kan ett förslag till lagstiftningsakt, som lett till att minst en enkel majoritet av de nationella parlamentens röster har ställt sig bakom kritiska yttranden, få ytterligare konsekvenser under lagstiftningsprocessen (det orange kortet). Efter omprövningen kan kommissionen besluta att antingen vidhålla förslaget, ändra det eller dra tillbaka det. Om kommissionen väljer att vidhålla förslaget, ska den i ett motiverat yttrande ange skälen till varför den anser att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Före den första behandlingen ska Europaparlamentet och rådet ta ställning till om lagstiftningsförslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen och ska då särskilt beakta de motiveringar som angetts och delas av majoriteten av de nationella parlamenten samt kommissionens motiverade yttrande. Om rådet med en majoritet på 55 procent av rådsmedlemmarna eller Europaparlamentet med en majoritet av de avgivna rösterna anser att lagstiftningsförslaget inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen, ska förslaget inte behandlas vidare.

Ogiltighetstalan enligt Lissabonfördraget

Enligt artikel 263 i EUF-fördraget ska EU-domstolen granska lagenligheten av sådana lagstiftningsakter som antas av rådet, kommissionen eller Europeiska centralbanken och som inte är rekommendationer eller yttranden. EU-domstolen ska också granska lagenligheten av sådana rättsakter som antas av Europaparlamentet eller Europeiska rådet och som ska ha rättsverkan i

förhållande till tredje man och sådana akter som antas av unionens organ eller byråer som är avsedda att ha rättsverkan i förhållande till tredje man. För detta ändamål ska domstolen vara behörig att pröva talan som väcks av en medlemsstat, Europaparlamentet, rådet eller kommissionen om bristande behörighet, åsidosättande av väsentliga formföreskrifter eller åsidosättande av fördragen eller av någon rättsregel som gäller dess tillämpning eller maktmissbruk.

En talan som avses i denna artikel ska väckas inom två månader från den dag då åtgärden offentliggjordes eller delgavs klaganden eller, om så inte skett, från den dag då klaganden fick kännedom om åtgärden, allt efter omständigheterna.

Enligt artikel 8 i protokoll nr 2 är EU-domstolen bl.a. behörig att pröva en talan om åsidosättande av subsidiaritetsprincipen genom en lagstiftningsakt som i enlighet med artikel 263 i EUF-fördraget har väckts av en medlemsstat eller som i enlighet med denna medlemsstats rättsordning har överlämnats av denna på dess nationella parlaments vägnar eller för en kammare i detta parlament.

Utskottens roll i den fortsatta lagstiftningsprocessen

Lissabonutredningen påminde i sin rapport om vikten av att riksdagen genom det berörda utskottet bevakar subsidiaritetsprincipens hantering i den fortsatta lagstiftningsprocessen. Om riksdagen har lämnat ett motiverat yttrande i frågan är det enligt utredningen särskilt viktigt att denna del av frågan bevakas (framst. 2008/09:RS4 s. 55).

Om den föreslagna rättsakten antas utan att riksdagens synpunkter beaktats av EU:s institutioner ansåg utredningen att det kan finnas anledning att överväga om ytterligare åtgärder bör vidtas. Protokollet ger, som nämnts, de nationella parlamenten en möjlighet att via sina regeringar väcka en ogiltighetstalan i EU-domstolen inom två månader efter det att rättsakten antagits. Riksdagen kan genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att väcka en fråga av detta slag vid domstolen. Initiativ till ett sådant tillkännagivande får tas antingen genom en motion eller i form av ett utskottsinitiativ.

Konstitutionsutskottet gjorde inte något uttalande om detta i sitt betänkande Tillämpningen av Lissabonfördraget i riksdagen (bet. 2009/10:KU2). Utskottet har dock senare gjort vissa uttalanden om denna fråga. Vid uppföljningen 2012 uttalade konstitutionsutskottet att rutiner borde införas för att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i den antagna lagstiftningen. Utskottet konstaterade då att riksdagen saknade sådana fasta rutiner för information om när lagstiftningsförslagen antagits (bet. 2012/13:KU8 s. 52). Vid uppföljningen 2013 vidhöll utskottet att det skulle vara ett stöd för utskotten om man centralt inom Riksdagsförvaltningen bevakade när lagstiftningsförslag antas av rådet och i förekommande fall Europaparlamentet (bet. 2013/14:KU5 s. 39). Bevakningen borde också inbegripa kommissionens tillbakadraganden

av förslag. Utskottet ansåg att informationen ska förmedlas till utskotten. Enligt konstitutionsutskottet är det sedan utskottens uppgift att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i den antagna lagstiftningen. Den analys som behöver utföras bör således utskotten stå för. Konstitutionsutskottet ansåg det vara naturligt att uppföljningen fokuserar på de fall där riksdagen lämnat ett motiverat yttrande.

EU-samordningens roll att bevaka när lagstiftningsakter antas

Sedan våren 2014 bevakar EU-samordningen inom Riksdagsförvaltningen när lagstiftningsförslag som subsidiaritetsprövats antas och underrättar därefter utskotten. Det görs genom att EU-samordningen via e-post meddelar det berörda utskottskansliet när en lagstiftningsakt antas.

1.2.3 Subsidiaritetsprövningen i riksdagen

Enligt 9 kap. 20 § andra stycket RO ska riksdagen pröva om ett utkast till en av unionens lagstiftningsakter strider mot subsidiaritetsprincipen. Riksdagen prövar samtliga utkast till lagstiftningsakter som översänds i enlighet med protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Efter att ett utkast till lagstiftningsärende mottagits i riksdagen hänvisar kammaren utkastet till det utskott vars beredningsområde ärendet gäller. Detta utskott har sedan i uppgift att pröva om utkastet strider mot subsidiaritetsprincipen och, om det anser att så är fallet, avge ett utlåtande till kammaren med förslag till ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (10 kap. 3 § RO). Utskottet ska också avge ett utlåtande om minst fem ledamöter av utskottet begär det. I annat fall ska utskottet genom ett protokollsutdrag anmäla till kammaren att utkastet inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Ett beslut i kammaren om ett motiverat yttrande ska meddelas Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande genom en riksdagsskrivelse (11 kap. 21 § andra stycket RO).

Under beredningen av subsidiaritetsärendena har det beredande utskottet möjlighet att inhämta yttranden från andra utskott enligt bestämmelserna i 10 kap. 7 § RO. Detta innebär att ett utskott vid behov kan begära ett yttrande från konstitutionsutskottet om ett utskott vid prövningen av subsidiaritetsfrågan i ett visst fall känner tvekan om subsidiaritetsprincipens innebörd och dess tillämpning i praxis (se framst. 2008/09:RS4 s. 53, bet. 2009/10:KU2 s. 14).

Ett utskott kan även begära att regeringen lämnar information om sin bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen (10 kap. 10 § andra stycket RO). Sådan information ska lämnas inom två veckor från den dag då utskottet begär det och kan lämnas antingen skriftligen eller muntligen av ett statsråd eller en statssekreterare, eller undantagsvis av en annan tjänsteman från det berörda departementet.

1.2.4 Konstitutionsutskottets tidigare uttalanden om subsidiaritetsprövningen

Konstitutionsutskottet har uttalat att uppföljningen kommer att kunna ge utskotten vägledning i subsidiaritetskontrollen och också påmint om att utskotten vid behov kan inhämta konstitutionsutskottets synpunkter i fråga om tillämpningen av subsidiaritetsprincipen genom möjligheten för det beredande utskottet att inhämta yttranden från andra utskott i ärendet (bet. 2009/10:KU2 s. 14).

I det följande beskrivs några av konstitutionsutskottets tidigare uttalanden om subsidiaritetsprövningen.

En lämplighetsprövning

Vid behandlingen av riksdagsstyrelsens framställning Tillämpningen av Lissabonfördraget i riksdagen uttalade konstitutionsutskottet att subsidiaritetsprövningen i huvudsak är en lämplighetsprövning och att denna därför ska utföras av det utskott som innehar sakkunskapen på området i fråga (framst. 2008/09:RS4, bet. 2009/10:KU2 s. 13).

Konstitutionsutskottet underströk att prövningen handlar om att fastställa på vilken nivå – unionsnivå eller någon nationell nivå – den föreslagna åtgärden ska vidtas, inte huruvida den föreslagna åtgärden ska vidtas eller inte. Vid denna prövning bör utskotten hämta vägledning från de riktlinjer som alltsedan subsidiaritetsprincipen infördes i EU-fördraget 1992 varit vägledande vid tillämpningen av subsidiaritetsprincipen, och som Lissabonutredningen hänvisat till (se framst. 2008/09:RS4 s. 52).

Först ställs frågan om det är möjligt att uppnå målen för den föreslagna åtgärden genom att den vidtas på nationell, regional eller lokal nivå. Om svaret är nekande ska åtgärden vidtas på unionsnivå. Om svaret är jakande ska frågan ställas om målen för åtgärden kan uppnås bättre genom att den vidtas på unionsnivå.

För att besvara den sistnämnda frågan bör följande följdfrågor ställas:

- Finns det viktiga gränsöverskridande aspekter på den föreslagna åtgärden som inte på ett tillfredsställande sätt kan regleras genom åtgärder av medlemsstaterna?
- Skulle underlåtenhet att handla på unionsnivå stå i strid med fördragets krav eller på annat sätt avsevärt skada medlemsstaternas intressen?
- Skulle en åtgärd på unionsnivå på grund av sin omfattning eller sina verkningar innebära klara fördelar jämfört med en åtgärd på medlemsstatsnivå?

Denna metod att fastställa på vilken nivå en åtgärd bör vidtas har utskottet sedermera valt att kalla tvåstegsmetoden (bet. 2010/11:KU18 s. 22).

Kan en subsidiaritetsprövning inkludera en proportionalitetsbedömning?

Vid sin första uppföljning hösten 2010 av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen noterade konstitutionsutskottet att det av fördragets och protokollets ordalydelser inte följer någon skyldighet för de nationella parlamenten att följa proportionalitetsprincipens tillämpning (bet. 2010/11:KU18 s. 22). Av detta torde dock inte, ansåg utskottet, motsatsvis kunna dras någon slutsats om att de nationella parlamenten inte får eller bör göra en sådan prövning inom ramen för subsidiaritetsprövningen. Tvärtom ansåg utskottet det finnas visst stöd i litteraturen och i EU-domstolens praxis (se nedan) för att ett visst mått av proportionalitetsbedömning kan anses ingå inom ramen för subsidiaritetsprövningen.

Utskottet anförde att utgångspunkten är att beslut ska fattas på nationell, regional eller lokal nivå. Unionen ska på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva och därför bättre kan uppnås på EU-nivå. Av orden ”endast om och i den mån” fick det, enligt utskottet, anses framgå att subsidiaritetsprövningen innefattar ett proportionalitetskriterium och att det därav följer att den föreslagna åtgärden inte får gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträvade målen. Utskottet torde således vara oförhindrade att göra en sådan form av proportionalitetstest inom ramen för subsidiaritetsprövningen. Utskottet underströk dock att subsidiaritetsprövningen handlar om att avgöra om en åtgärd bör vidtas på medlemsstatsnivå eller unionsnivå, inte om att framföra synpunkter i sak på den föreslagna åtgärden.

Utskottet fann stöd för sitt ställningstagande bl.a. i en dom från EU-domstolen från 2002.³ I avgörandet som gällde giltigheten av direktivet om tobaksmärkning hade domstolen bl.a. att ta ställning till frågan huruvida direktivet hade antagits med iakttagande av subsidiaritetsprincipen. För att besvara frågan måste det enligt domstolen först undersökas om målet för den planerade åtgärden bättre kunde uppnås på gemenskapsnivå. Domstolen fann att så var fallet. Därefter anförde domstolen följande:

Det skall för det andra konstateras att omfattningen av den åtgärd som vidtagits av gemenskapen i det förevarande fallet även uppfyller kraven enligt subsidiaritetsprincipen genom att den [...] inte går längre än vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträvade målen.

Det har med hänvisning till avgörandet ansetts att subsidiaritetsbedömningen innefattar såväl ett effektivitets- som ett proportionalitetstest och att EU-domstolen utför proportionalitetsbedömningen inom ramen för subsidiaritetsbedömningen (Hettne, Subsidiaritetsprincipen: Politisk granskning eller

³ EG-domstolens dom av den 10 december 2002 i mål C-491/01 British American Tobacco (Investments) Ltd och Imperial Tobacco Ltd, REG 2002, s. I-11453.

juridisk kontroll?, Sieps 2003:4, s. 29; se även rapport 2013/14:RFR10 Subsidiaritet i EU efter Lissabon av Hettne m.fl., s. 26 f.).

Bemyndiganden att anta s.k. delegerade akter eller genomförandeakter

Finansutskottet har i flera yttranden till konstitutionsutskottet ansett att det skulle kunna vara av värde att konstitutionsutskottet tar upp frågan om vilken betydelse möjligheten till s.k. delegerade akter och genomförandeakter i utkast till lagstiftningsakter bör ha vid subsidiaritetsprövningar.

Mot bakgrund av finansutskottets väckta fråga framhöll konstitutionsutskottet följande vid uppföljningen 2018 (bet. 2018/19:KU5 s. 83 f.).

Det är en mycket intressant men komplex fråga som finansutskottet väckt. Frågan rör tolkningen av EU-fördragets bestämmelser om subsidiaritetsprincipen och nationella parlaments befogenhet att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt är förenligt med principen.

Möjligheten att bemyndiga kommissionen att anta delegerade akter och genomförandeakter framgår av artiklarna 290 och 291 i EUF-fördraget. Bestämmelser med sådana bemyndiganden tas in i särskilda artiklar i utkasten till lagstiftningsakter. Nationella parlaments subsidiaritetsprövning enligt protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna begränsas till prövningen av utkast till lagstiftningsakter. Nationella parlament prövar således inte de delegerade akter eller genomförandeakter som kan komma att antas med stöd av ett bemyndigande i en lagstiftningsakt.

Inledningsvis kan konstateras att den parlamentariska EU-kommittén uppmanade utskotten att beakta de angivna ramarna för subsidiaritetsprövningen och hänvisade till möjligheten att kanalisera synpunkter som inte direkt hänförs till subsidiaritetsprincipens tillämpning genom överläggningar med regeringen (2017/18:URF1 s. 192 och 269). Konstitutionsutskottet har även framhållit att det inte handlar om att framföra synpunkter i sak på den föreslagna åtgärden inom ramen för subsidiaritetsprövningen.

Som nämnts inledningsvis i detta betänkande handlar subsidiaritetsprövningen om att fastställa på vilken nivå – unionsnivå eller nationell nivå – den föreslagna åtgärden ska företas, inte om den bör företas eller inte. Frågan som först måste ställas är om det är möjligt att uppnå målen för den föreslagna åtgärden på nationell nivå. Om så inte bedöms vara fallet kan det från subsidiaritetsynpunkt i princip inte ha någon betydelse om åtgärden regleras i en lagstiftningsakt, delegerad akt eller genomförandeakt, så länge regleringen är på EU-nivå. I den mån ett utskott har invändningar mot att en åtgärd föreslås regleras i en delegerad akt eller i en genomförandeakt i stället för i lagstiftningsakten, är det således en synpunkt som bör föras fram inom ramen för överläggningar med regeringen och inte inom ramen för prövningen av om utkastet till lagstiftningsakt är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Utifrån de avgränsningar som ställs upp i artiklarna 290 och 291 i EUF-fördraget torde i regel ett bemyndigande i en lagstiftningsakt inte heller i övrigt, såvitt utskottet kan bedöma, innebära att lagstiftningsakten kan ifrågasättas ur subsidiaritetsynpunkt. Det kan dock inte uteslutas att ett bemyndigande någon gång bedöms innebära stöd för en framtida reglering av åtgärder vars mål bättre tillgodoses på nationell nivå. I sådana fall torde en invändning kunna göras inom ramen för subsidiaritetsprövningen. Det

är då viktigt att utskottet motiverar varför det anser att bemyndigandet medför att utkastet till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen.

Information om andra nationella parlaments subsidiaritetsprövningar

Konstitutionsutskottet har vid flera tillfällen betonat värdet av informationsutbyte mellan de nationella parlamenten (se bet. 2010/11:KU18 s. 36 och bet. 2013/14:KU5 s. 74). Utskottet har anfört att syftet med samarbetet mellan parlamenten inom EU bl.a. är att säkra det effektiva utövandet av de parlamentariska befogenheterna i unionsfrågorna, särskilt när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen.

I uppföljningen under riksmötet 2011/12 konstaterade utskottet att några kontakter med andra nationella parlament – med undantag för finansutskottet – inte föreföll ha tagits under den aktuella perioden. Som en möjlig förklaring angavs att utskotten helt enkelt inte ansett sig ha behov av informationsutbyte med andra länders parlament. Utskottet framhöll dock värdet av sådana kontakter när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen, och om möjligt på politisk nivå. Ett syfte kan vara att rent allmänt skaffa information om vilka synpunkter som kan anläggas i fråga om ett förslags förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Ett annat syfte kan vara att göra andra länder uppmärksamma på synpunkter som ett utskott i riksdagen har eller att samla många länder för att uppnå de tröskelvärden som anges i protokollet för att få ett förslag omprövat. Om sådana kontakter tas på tjänstemannanivå ansåg dock utskottet att de först bör vara förankrade i utskottet (bet. 2011/12:KU4 s. 47).

Vid riksmötet 2014/15 pekade utskottet på att det finns möjligheter till informationsutbyte exempelvis inom ramen för Konferensen mellan de parlamentariska organen för EU-frågor (Cosac) och andra interparlamentariska möten (bet. 2014/15:KU5 s. 79). För att ett sådant möte ska bidra till informationsutbyte som leder till ett gult kort måste det dock infalla under åttaveckorsfristen, vilket sällan torde vara fallet, påpekade utskottet. Utskottet ansåg det inte vara möjligt att inom den då aktuella uppföljningen besvara frågan om hur ett närmare samarbete mellan de nationella parlamenten ska kunna komma till stånd, men ansåg att frågan måste börja diskuteras. Utskottet ansåg att det möjligen kan finnas skäl för självrannsakan när det gäller hur samarbetet hittills har fungerat.

Vid ett antal uppföljningar har utskottet framhållit att flera av utskotten har goda erfarenheter av den möjlighet till informationsutbyte som riksdagens representant vid EU:s institutioner kan erbjuda (se t.ex. bet. 2012/13:KU8 s 55 f., bet. 2015/16:KU5 s. 66, bet. 2019/20:KU5 s. 95). Riksdagens representant träffar sina motsvarigheter vid regelbundna möten och är därför en värdefull ingång vid informationsutbyte.

Konstitutionsutskottet har vidare vid upprepade tillfällen konstaterat att det finns en förbättringspotential i fråga om i vilken omfattning information laddas upp på Ipex webbplats och att den laddas upp på ett språk som är tillgängligt för andra parlament (se t.ex. bet. 2016/17:KU5 s. 55, bet. 2021/22:KU5 s. 88 och bet. 2022/23:KU5 s. 84). Utskottet har också uttalat att riksdagen bör

verka för att Ipex utvecklas till att bli ett effektivare verktyg för informationsutbyte mellan de nationella parlamenten (bet. 2015/16:KU5 s. 66 och bet. 2016/17:KU5 s. 55). I juli 2021 lanserades en ny version av Ipex webbplats. Syftet med den nya versionen har bl.a. varit att det ska bli lättare för de nationella parlamenten att ladda upp information på webbplatsen. Förhoppningen med denna förändring var att benägenheten att över huvud taget ladda upp information skulle öka. Konstitutionsutskottet har ställt sig positivt till alla förbättringar som kan leda till att informationen på Ipex webbplats är uppdaterad och så fullständig som möjligt. Vid de senaste uppföljningarna har utskottet dock ansett att det varit för tidigt att avgöra om den nya versionen har lett till en ökad benägenhet att ladda upp information (bet. 2021/22:KU5 s. 88 och bet. 2022/23:KU5 s. 84).

Vid uppföljningen under riksmötet 2018/19 nämnde utskottet när det gäller frågan om samarbete med andra parlament bl.a. att den parlamentariska EU-kommittén ansåg att riksdagen bör samarbeta mer med andra nationella parlament och uppmuntrade till kompletterande informationsutbyte på politisk nivå baserat på vad som med någorlunda rimlighet kan förutses bli utskottets slutsats i subsidiaritetsprövningen (2017/18:URF1 s. 193). Förutom den tidsmässiga fördelen att inte avvakta ett faktiskt beslut ansåg EU-kommittén att sådant informationsutbyte har den fördelen att den sker på politisk nivå. EU-kommittén framhöll att det bör överlåtas åt utskotten att utforma rutiner för att sprida information på politisk nivå till andra nationella parlament. Konstitutionsutskottet delade EU-kommitténs uppfattning i dessa frågor (bet. 2018/19:KU5 s. 85).

Utskottsavdelningen inom Riksdagsförvaltningen har tagit fram exempel på föredragningspromemorior som utskotten kan använda vid beredningen av subsidiaritetsärendena och exempel på rutiner för utskottens informationsutbyte med andra nationella parlament vid motiverade yttranden (se även nedan). Promemoriorna har diskuterats och förankrats vid ordförande-konferensen.

1.2.5 Den parlamentariska EU-kommittén

Den parlamentariska EU-kommittén överlämnade i februari 2018 betänkandet EU-arbetet i riksdagen (2017/18:URF1). I framställningen 2017/18:RS8 EU-arbetet i riksdagen föreslog riksdagsstyrelsen ändringar i riksdagsordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), som grundade sig på kommitténs lagförslag. På förslag av konstitutionsutskottet biföll riksdagen lagförslagen (bet. 2018/19:KU7, rskr. 2018/19:22 och 23). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2019.

EU-kommitténs uppdrag var att se över riksdagens arbete med EU-frågor. När det gäller riksdagens subsidiaritetskontroll gjorde EU-kommittén flera uttalanden (se bl.a. 2017/18:URF1 s. 187 f.). Kommittén ansåg att riksdagens subsidiaritetskontroll är meningsfull och att formen för den är ändamålsenlig. Utskotten ansågs ha goda och tillräckliga möjligheter att fokusera sina

ansträngningar på de mer komplicerade ärendena. EU-kommittén framhöll att subsidiaritetsärenden bör behandlas inom åttaveckorsfristen och att detta medges under rådande förutsättningar för riksdagsarbetet. Ändrade majoritetsförhållanden efter riksdagsval kan få genomslag genom att ett utlåtande i ett subsidiaritetsärende återförvisas till ett av den nyvalda riksdagens utskott för ytterligare beredning. Kommittén gjorde bedömningen att resultatet av riksdagens subsidiaritetsprövning påverkar regeringens handlingsutrymme enbart om det vävs in i resultaten av överläggningar och samråd.

Kommittén uttalade vidare att den kunde se att det ligger i sakens natur att den politiska subsidiaritetsprövningen inte enkelt låter sig begränsas. Kommittén uppmanade dock utskotten att beakta de angivna ramarna för subsidiaritetsprövningen och hänvisade till möjligheten att kanalisera synpunkter som inte direkt hänför sig till subsidiaritetsprincipens tillämpning genom överläggningar med regeringen.

Uppmaningen att beakta de angivna ramarna för subsidiaritetsprövningen upprepades i avsnittet om funktionsfördelningen mellan regering och riksdag. Kommittén uttalade att det kan ifrågasättas om en alltför extensiv syn på subsidiaritetsprövningen och vad som kan framföras i ett motiverat yttrande är förenlig med den tänkta funktionsfördelningen där regeringen företräder Sverige och den svenska ståndpunkten i förhandlingarna inom EU (se 2018/19:URF1 s.268 f.). Kommittén framhöll vidare att utskotten bör använda riksdagens representant vid EU:s institutioner för att sprida information till de andra nationella parlamenten. Utskotten bör också utforma rutiner för ett kompletterande informationsutbyte på politisk nivå.

Riksdagsstyrelsen gav i juni 2018 riksdagsdirektören i uppdrag att analysera behovet av ytterligare åtgärder med anledning av den parlamentariska EU-kommitténs rekommendationer, i förekommande fall bereda och om lämpligt genomföra sådana åtgärder, samt redovisa detta uppdrag för riksdagsstyrelsen senast i februari 2019. Riksdagsdirektören beslutade i sin tur i juni 2018 att ge avdelningschefen för utskottsavdelningen och t.f. sekretariatschefen för EU-samordningen i uppdrag att analysera, bereda och genomföra de åtgärder som är motiverade av riksdagsstyrelsens uppdrag i fråga om den parlamentariska EU-kommitténs rekommendationer samt utarbeta en rapport för riksdagsdirektörens redovisning av sitt uppdrag till styrelsen. Uppdraget redovisades till riksdagsdirektören i januari 2019 (dnr 2144-2017/18). Riksdagsdirektören redovisade sitt uppdrag till riksdagsstyrelsen i februari 2019 (dnr 966-2017/18).

Som tidigare har nämnts har det inom utskottsavdelningen vid Riksdagsförvaltningen tagits fram vägledningar för utskottens subsidiaritetsprövningar och informationsutbyte med andra nationella parlament.

1.2.6 Konstitutionsutskottets reflektioner om subsidiaritetsmekanismen

Vid förra årets uppföljning under riksmötet 2023/24 gjorde utskottet vissa allmänna reflektioner om subsidiaritetsmekanismen (bet. 2023/24:KU5 s. 98 f.).

Utskottet konstaterade inledningsvis att det är en fördragsenlig skyldighet för de nationella parlamenten att kontrollera att subsidiaritetsprincipens följs, men att det också är en möjlighet för de nationella parlamenten att utöva inflytande under EU:s beslutsprocess. Utskottet ställde sig frågan om de nationella parlamenten har tagit vara på denna möjlighet och därmed har fått det inflytande som är önskvärt.

Utskottet uttalade vidare bl.a. följande (bet. 2023/24:KU5 s. 98 f.):

På EU-nivå lämnade de nationella parlamenten totalt 32 motiverade yttranden under 2022. Inget förslag samlade tillräckligt med invändningar för att uppnå tröskeln för ett gult kort. Av kommissionens årsrapport om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och om förbindelserna med de nationella parlamenten framgår att riksdagen under 2022 ensam stod för drygt 40 procent av de motiverade yttranden som de nationella parlamenten lämnade inom EU, vilket kan tyckas anmärkningsvärt.

Utskottet noterar samtidigt att endast ett begränsat antal nationella parlament har lämnat motiverade yttranden under senare år. Efter 2016 när 26 av 41 nationella parlament lämnade motiverade yttranden, minskade antalet successivt fram till 2021, när endast 7 av 39 nationella parlament lämnade motiverade yttranden. Under 2022 ökade antalet nationella parlament som lämnade motiverade yttranden något, men trots detta var det fortfarande endast 13 av 39 nationella parlament som lämnade motiverade yttranden.⁷ Samtidigt kan konstateras att de flesta nationella parlament lämnar yttranden inom ramen för den s.k. politiska dialogen. Av den senaste rapporten från kommissionen framgår att 30 av de nationella parlamenten deltog i den politiska dialogen.

En förklaring till det höga antalet motiverade yttranden från Sveriges riksdag kan vara att riksdagen tar ställning till samtliga förslag som översänds för subsidiaritetsprövning och att samtliga utskott har i uppgift att pröva förslag inom ramen för sina beredningsområden. De flesta andra parlament gör någon form av urval av vilka förslag som ska subsidiaritetsprövas. En annan förklaring skulle kunna vara att riksdagen endast i begränsad utsträckning deltar i den politiska dialogen (2017/18:URF1 s. 181 f.).

Den obalans och de skillnader som tycks finnas mellan i vilken utsträckning de nationella parlamenten använder sig av subsidiaritetsmekanismen väcker enligt utskottet en rad frågor. En fråga är om de nationella parlamenten som inte framställer några invändningar inom ramen för subsidiaritetsmekanismen inte gör det för att de inte har några invändningar eller om det t.ex. beror på att subsidiaritetsmekanismen inte upplevs som effektiv eller ändamålsenlig.

Utskottet anser att det från ett demokratiskt perspektiv är bekymmersamt om endast ett begränsat antal nationella parlament tillvaratar möjligheten att kontrollera tillämpningen av subsidiaritetsprincipen inom ramen för

det särskilda förfarandet. De nationella parlamentens subsidiaritetskontroll är ett viktigt demokratiskt instrument inom ramen för EU:s beslutsfattande.

Utskottet gjorde liknande reflektioner i ett granskningsutlåtande om kommissionens årsrapport 2022 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och om förbindelserna med de nationella parlamenten (utl. 2023/24:KU19, COM(2023) 640).

Kommissionen har lämnat ett svar med anledning av utskottets granskningsutlåtande (C(2024) 5649). I sitt svar anför kommissionen bl.a. följande. Kommissionen har i ett drygt decennium arbetat för att konsolidera strategin för bättre lagstiftning, inklusive efterlevnaden av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. För att stärka tillämpningen av dessa principer antog kommissionen 2021 reviderade riktlinjer och en reviderad verktygslåda för bättre lagstiftning, som föreskriver att tabellen för subsidiaritetsbedömning ska bifogas till alla politiskt känsliga och viktiga förslag, åtföljd av en konsekvensbedömning. Den oberoende nämnden för lagstiftningskontroll lägger särskilt stor vikt vid granskningen av denna som en del av kvalitetskontrollen av utkast till konsekvensbedömningar.

Kommissionen ser ett samband mellan att de nationella parlamenten lämnar färre motiverade yttranden samtidigt som utskottet (i sitt utlåtande) påtalar tydliga förbättringar av kommissionens motiveringar av subsidiaritetsprincipen. Kommissionen anser att minskningen av antalet motiverade yttranden också beror på att kommissionen nu till fullo tillämpar dagordningen och verktygen för bättre lagstiftning som inbegriper en subsidiaritetsprövning av nya förslag.

Som svar på utskottets fråga om vad skälet är till att de nationella parlamenten inte framställer några invändningar framhåller kommissionen att merparten av de yttranden som nationella parlament utfärdat inom ramen för den politiska dialogen under de senaste tre åren har innehållit förslag som omfattas av subsidiaritetsprövningen. Därmed förefaller minskningen av antalet motiverade yttranden inte vara resultatet av en motsvarande minskning av de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar.

Kommissionen understryker vidare att den ser minskningen som ett tecken på att subsidiaritetskontrollen som genomförs som en del av dagordningen för bättre lagstiftning innan lagstiftningsförslag antas fungerar väl. Kommissionen anser att detta bekräftas av det faktum att en stor andel av de motiverade yttranden som inkommer inte tar upp konkreta överträdelser av subsidiaritetsprincipen, utan används för att påtala att kommissionen inte genomfört ingående bedömningar av konsekvenserna på nationell nivå som skulle göra det möjligt för de nationella parlamenten att till fullo bedöma om subsidiaritetsprincipen efterlevts på nationell nivå.

Kommissionen anför också att den lägger mycket stor vikt vid den politiska dialogen med de nationella parlamenten som infördes 2006. Den gör det möjligt för de nationella parlamenten att bidra med yttranden om kommissionens politiska initiativ och lagstiftningsinitiativ och med yttranden på eget initiativ på politikområden där kommissionen har befogenhet att agera.

Enligt statistiken har 90–95 procent av yttrandena på senare år utfärdats inom ramen för den politiska dialogen.

Kommissionen har nyligen konstaterat att allt fler nationella parlament vill delta i den politiska processen eller lagstiftningsprocessen i ett tidigare skede. Antalet nationella parlament som valt att yttra sig om kommissionens arbetsprogram och upplysa kommissionen om sina egna nationella prioriteringar bland de viktigaste initiativen på EU-nivå har ökat avsevärt på senare år.

1.2.7 Rapport om EU:s framtida konkurrenskraft

Under 2023 fick Mario Draghi, tidigare ordförande för Europeiska centralbanken, i uppdrag av EU-kommissionen att utarbeta en rapport om sin vision om framtiden för EU:s konkurrenskraft.

Den 9 september 2024 presenterade Draghi sin rapport om EU:s framtida konkurrenskraft. Rapporten innehåller ett avsnitt om subsidiaritetsprincipens tillämpning och de nationella parlamentens granskande roll (s. 310 f.).

Under rubriken Refocusing the work of the EU framhåller Draghi bl.a. följande. EU:s politik och lagstiftningsåtgärder bör fokusera på de områden där åtgärder på EU-nivå har ett större mervärde än åtgärder på nationell, lokal eller regional nivå, i linje med subsidiaritetsprincipen. EU-domstolen, medlemsstaterna och de nationella parlamenten men också regionerna har i detta sammanhang en avgörande roll att granska EU-lagstiftningsförslag. Det finns bevis för att de nationella parlamenten i begränsad utsträckning använder sig av sin rätt att kontrollera att EU:s lagstiftning är förenlig med subsidiaritetsprincipen. Detta kan ha bidragit till regeltillväxten på EU-nivå.

Mot bakgrund av det successivt minskande antalet motiverade yttranden föreslår Draghi att en EU-utredning tillsätts för att analysera varför de nationella parlamenten inte mer aktivt använder sin möjlighet att subsidiaritetspröva förslag till EU-lagstiftning. Med utgångspunkt från utredningens slutsatser föreslås att åtgärder vidtas i syfte stärka de nationella parlamentens möjligheter att bidra till att subsidiaritetsprincipen efterlevs inom EU.

2 Utskottets överväganden

2.1 Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria

2.1.1 Ärendenas formella hantering m.m.

Subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under 2023

Riksdagen prövar, till skillnad från många andra länders parlament, samtliga utkast till lagstiftningsakter som översänds av kommissionen eller någon av de andra initiativtagarna enligt protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Under 2023 genomförde riksdagens utskott totalt 132 subsidiaritetsprövningar (se förteckningen över avgjorda subsidiaritetsärenden i riksdagen 2023, bilaga 6). Kommissionen var initiativtagare till alla utkast till lagstiftningsakter, utom i ett fall. EU-domstolen begärde i ett fall med stöd av artikel 281 andra stycket i EUF-fördraget en ändring av protokollet om stadgan för Europeiska unionens domstol. Förslaget subsidiaritetsprövades av justitieutskottet (ST 15936/22). Av förteckningen framgår det också vilka utkast som varit föremål för en subsidiaritetsprövning under 2023 och vilka utskott som genomfört subsidiaritetsprövningarna. Vidare anges tidpunkterna för beslut i utskotten och i förekommande fall beslut i kammaren. Av förteckningen framgår det även vilka utlåtanden som har lämnats av utskotten och i vilka fall motiverade yttranden har lämnats till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Inget förslag samlade tillräckligt många invändningar för ett gult kort på EU-nivå.

En översikt av fördelningen av antalet utkast till lagstiftningsakter, utlåtanden och motiverade yttranden under 2023 per utskott framgår av tabell 1 nedan.

Tabell 1 Antalet utkast till lagstiftningsakter, utlåtanden och motiverade yttranden under 2023

Utskott	Utkast till lagstiftningsakter	Utlåtanden	Motiverade yttranden
MJU	25	0	0
FiU	23	1	1
NU	16	0	0
TU	15	0	0
CU	13	1	1
JuU	11	1	1
SkU	7	3	3
SoU	7	0	0
FöU	4	0	0
UU	3	0	0
AU	3	0	0
SfU	2	0	0
UbU	2	0	0
KU	1	1	1
KrU	0	0	0
Totalt	132	7	7

I tabell 2 nedan finns en sammanställning över det totala antalet utkast till lagstiftningsakter fördelat per utskott sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Fram till utgången av 2023 subsidiaritetsprövades totalt 1 305 utkast till lagstiftningsakter av riksdagen.

Miljö- och jordbruksutskottet är det utskott som har prövat allra flest utkast (215), vilket är drygt 16 procent av de utkast som prövats av riksdagen sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Finansutskottet har prövat 201 utkast, vilket är drygt 15 procent av utkasten. Trafikutskottet har prövat 171 utkast, vilket är drygt 13 procent av utkasten. Näringsutskottet har prövat 139 utkast, vilket är knappt 11 procent av utkasten. Justitieutskottet har prövat 131 av utkasten. Skatteutskottet har prövat 96 utkast. Civilutskottet har prövat 68 utkast och socialförsäkringsutskottet 56 utkast. Socialutskottet har prövat 48 utkast medan utrikesutskottet har prövat 44 utkast. Arbetsmarknadsutskottet har prövat 41 utkast och utbildningsutskottet 29. Försvarsutskottet har prövat 27 och konstitutionsutskottet 26 utkast. Kulturutskottet har prövat 13 utkast.

Tabell 2 Antalet utkast till lagstiftningsakter per utskott 2010–2023

Utskott	Antalet utkast till lagstiftningsakter														
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt
KU	0	2	4	2	0	0	3	4	3	0	1	0	6	1	26
FiU	13	11	21	17	7	4	16	15	28	3	15	12	16	23	201
SkU	1	9	2	4	10	2	8	10	15	5	10	7	6	7	96
JuU	12	10	10	12	7	2	8	10	21	2	1	8	17	11	131
CU	1	9	6	8	4	0	7	4	6	0	1	3	6	13	68
UU	2	3	12	2	1	1	4	2	4	1	3	0	6	3	44
FöU	1	5	1	2	0	0	0	2	5	2	2	2	1	4	27
SfU	5	3	4	2	5	3	11	1	7	1	5	0	7	2	56
SoU	1	1	11	4	2	0	2	0	1	0	5	6	8	7	48
KrU	1	0	3	1	0	0	2	2	2	0	1	1	0	0	13
UbU	0	4	3	6	1	0	3	1	4	3	0	1	1	2	29
TU	11	10	14	27	1	0	15	14	18	7	16	12	11	15	171
MJU	18	28	28	21	16	5	9	6	15	4	9	19	12	25	215
NU	4	23	3	9	2	3	9	17	15	2	9	7	20	16	139
AU	1	6	3	6	2	1	4	2	5	2	3	1	2	3	41
Totalt	71	124	125	123	58	21	101	90	149	32	81	79	119	132	1305

Utlåtanden från utskotten

I det följande redogörs för de sju utlåtanden med förslag till motiverade yttranden som lämnades av konstitutionsutskottet, finansutskottet, skatteutskottet, justitieutskottet och civilutskottet under 2023.

Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet subsidiaritetsprövade ett utkast till lagstiftningsakt under 2023 och lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande.

Utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om fastställande av ytterligare förfaranderegler avseende verkställighet av förordning (EU) 2016/679, dvs. dataskyddsförordningen (COM(2023) 348, utl. 2023/24:KU4). Den 31 augusti 2023 hänvisade kammaren förslaget till utskottet för subsidiaritetsprövning.

Utskottet ifrågasatte inte behovet av en förbättrad reglering på unionsnivå när det gäller förfarandet i gränsöverskridande ärenden enligt dataskyddsförordningen och såg positivt på en reform som förbättrar effektiviteten i sådana ärenden. Utskottet ville dock framhålla vikten av att en reglering på unionsnivå inte kommer i konflikt med nationella grundlagar och att den respekterar grunderna i medlemsstaternas nationella förvaltningsmodeller. Enligt utskottet borde behovet av harmoniserade förfaranderegler på unionsnivå vägas mot intresset av att värna grundläggande strukturer och vedertagna juridiska begrepp i medlemsstaternas nationella förvaltningsrättsliga regelverk.

Utskottet noterade att unionen på de områden där den inte har exklusiv kompetens ska vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå. Enligt vad utskottet tidigare uttalat fick det av orden ”endast om och i den mån” anses framgå att subsidiaritetsprövningen innefattar ett proportionalitetskriterium och att det därav följer att den föreslagna åtgärden inte får gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträlvade målen.

Utskottet konstaterade att förslaget innehåller detaljerade regler om bl.a. handlingsoffentlighet och partsinsyn. Dessutom innehåller förslaget ingående bestämmelser om konfidentialitet.

Utskottet bedömde att förslaget, särskilt när det gäller bestämmelserna om tillgång till allmänna handlingar, i vissa delar är svåröfrenligt med svenska grundlagar samt med grundläggande strukturer och vedertagna juridiska begrepp i det svenska förvaltningsrättsliga regelverket.

Enligt utskottet var den föreslagna regleringen alltför detaljerad och mer långtgående än vad som är nödvändigt för att uppnå dess syfte. Målen med regleringen borde kunna nås genom mer generella bestämmelser på unionsnivå och med kompletterande bestämmelser på nationell nivå som kan

utformas utifrån de konstitutionella och förvaltningsrättsliga förutsättningarna i respektive medlemsstat.

Mot denna bakgrund ansåg utskottet att förslaget inte i alla delar var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:5).

Finansutskottet

Finansutskottet subsidiaritetsprövade 23 utkast till lagstiftningsakter under 2023 och lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande.

Utlåtandet gällde kommissionens förslag till en ny ändring av beslut (EU, Euratom) 2020/2053 om systemet för Europeiska unionens egna medel (COM(2023) 331, utl. 2023/24:FiU17). Kammaren hänvisade förslaget till finansutskottet den 15 september 2023.

Utskottet konstaterade att det huvudsakliga målet med kommissionens nya förslag är att finansiera återbetalningen av EU:s skuld för finansieringen av det europeiska återhämtningsinstrumentet. Det nya förslaget motiveras även med att en överenskommelse har nåtts inom klimatpaketet Fit for 55.

Utskottet bedömde att kommissionens föreslagna åtgärder går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträvade målen med förslaget. Utskottet bedömde att det är särskilt långtgående att införa ett nytt eget medel baserat på en ny skattebas. Utskottet ansåg att det därtill är problematiskt att besluta om ett eget medel som i framtiden ska baseras på ett förslag som ännu inte är färdigförhandlat.

Utskottet påminde även om att det ansåg att de tre tidigare förslag till nya egna medel som kommissionen hade lagt fram inte var förenliga med subsidiaritetsprincipen (utl. 2017/18:FiU51, utl. 2019/20:FiU63 och utl. 2021/22:FiU31). Utskottet ansåg att kommissionens förslag innehöll bestämmelser som var alltför långtgående för att nå målen med förslagen.

Mot bakgrund av detta ansåg utskottet att kommissionens förslag till ny ändring av systemet för Europeiska unionens egna medel inte kunde anses vara förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:4).

Skatteutskottet

Skatteutskottet prövade sju utkast till lagstiftningsakter under 2023 och lämnade tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden.

Det första utlåtandet gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv 2011/16/EU om administrativt samarbete i fråga om beskattning (COM(2022) 707, utl. 2022/23:SkU23). Kammaren hänvisade förslaget till skatteutskottet den 8 februari 2023.

Utskottet ansåg att det har hög politisk prioritet att motverka skatteflykt, skatteundandragande och skadlig skattekonkurrens. Utskottet var därför på en övergripande nivå positivt till kommissionens förslag.

Utskottet konstaterade dock att förslaget också innehåller förslag på ändringar av reglerna om sanktioner för hela ramverket om administrativt samarbete i fråga om beskattning som innebär att unionsgemensamma sanktioner införs vid bristande efterlevnad.

Utskottet ville understryka att grundprincipen om skattesuveränitet för medlemsstaterna måste värnas när det gäller direkta skatter. Utskottet ansåg att utformningen av sanktionssystemet måste göras på ett sådant sätt att det finns ett utrymme för varje enskild medlemsstat att beakta nationella förutsättningar. Nyttan av att ha harmoniserade regler måste därför vägas mot medlemsstaternas befogenheter och möjligheten att kunna införa och behålla egna nationella regler. Sammanfattningsvis ansåg utskottet att medlemsstaten är mer lämpad att avgöra hur sanktionssystemet bör utformas och att det faller inom varje medlemsstats kompetens att utforma de sanktioner som ska vara tillämpliga vid överträdelse av nationella regler som har antagits i enlighet med direktivet.

Mot bakgrund av det anförda ansåg utskottet att kommissionens förslag i denna del strider mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2022/23:157).

Det andra utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om fastställande av unionens tullkodex och inrättande av Europeiska unionens tullbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 952/2013 (COM(2023) 258, utl. 2023/24:SkU9). Förslaget hänvisades till utskottet den 3 oktober 2023.

Utskottet ansåg att det är viktigt med en väl fungerande tullunion som en förutsättning för den inre marknaden och handeln med omvärlden, och var därför positivt till förslag som bidrar till att uppfylla den målsättningen. Utskottet var dock inte övertygat om att det behövs en så genomgripande förändring av tullunionen som kommissionens förslag innebär.

Utskottet ansåg vidare att kommissionen inte hade visat att målen för den gemensamma regleringen av icke-straffrättsliga sanktioner bättre kan uppnås på unionsnivå än av medlemsstaterna. Utskottet menade att medlemsstaten är bättre lämpad att avgöra hur sanktionssystemet bör utformas med beaktande av nationella förutsättningar. Vidare ansåg utskottet att kommissionen inte hade visat att det är nödvändigt att införa en gemensam reglering av sanktioner för att uppnå de eftersträfvade målen med förslaget.

Utskottet påminde även om att det har ansetts att ett tidigare förslag till nya tullrättsliga överträdelse och sanktioner som kommissionen lagt fram i vissa delar inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen (utl. 2013/14:SkU35)

Mot bakgrund av det anförda ansåg utskottet att förslaget i vissa delar strider mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog därför att riksdagen

skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:11).

Det tredje utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om inrättande av ett huvudkontorsbaserat skattesystem för mikroföretag samt små och medelstora företag och om ändring av direktiv 2011/16/EU (COM(2023) 528, utl. 2023/24:SkU10). Förslaget hänvisades till utskottet den 8 november 2023.

Utskottet var på ett övergripande plan positivt till kommissionens ambition att underlätta och förenkla för små och medelstora företag som bedriver gränsöverskridande verksamhet i andra medlemsstater. Utskottet ville dock inledningsvis betona att grundprincipen om medlemsstaternas befogenhet på skatteområdet måste värnas när det gäller direkta skatter.

Utskottet konstaterade vidare att förslaget innebär ett avsteg från en allmänt vedertagen princip inom internationell beskattning som innebär att ett fast driftställe ska beskattas i det land där verksamheten bedrivs. Utskottet konstaterade också att förslaget innebär att fasta driftställen som är verksamma i en och samma medlemsstat kommer att beskattas olika beroende på var företagen är hemmahörande och vilken beskattningsmodell som tillämpas. Enligt utskottet innebär förslaget även att det finns en risk för att företagen kommer att välja att etablera sig där de mest förmånliga bolagsskattesystemen finns och att det i sin tur kan leda till ökade möjligheter till skatteplanering och en snedvridning av konkurrensen.

Mot bakgrund av det anförda ansåg utskottet att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:114).

Justitiekommittén

Justitiekommittén subsidiaritetsprövade elva utkast till lagstiftningsakter och lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande.

Utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om bekämpande av korruption, om ersättande av rådets rambeslut 2003/568/RIF och konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i och om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 (COM(2023) 234, utl. 2022/23:JuU33). Förslaget hänvisades till justitiekommittén den 1 juni 2023.

Utskottet välkomnade att åtgärder vidtas för att förebygga och bekämpa korruption. Utskottet anförde att korruption har en gränsöverskridande dimension, vilket medför ett ökat behov av samarbete över nationsgränserna.

Enligt utskottets bedömning hade förslaget också i stora delar fått en utformning som är förenlig med subsidiaritetsprincipen. Utskottet ansåg dock att den föreslagna bestämmelsen om kompletterande påföljder eller åtgärder, som innebär att en fysisk person som har dömts för brott ska kunna förbjudas

att ställa upp i val uppenbart strider mot subsidiaritetsprincipen. Som utskottet tidigare anfört, i samband med att liknande krav på kompletterande sanktioner vid viss brottslighet varit föremål för subsidiaritetsprövning, måste det vara upp till varje medlemsstat att avgöra om man vill införa en sådan ordning (se utl. 2021/22:JuU48). Enligt utskottet gick förslaget i denna del uppenbart långt utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det eftersträvade målet med åtgärden. Utskottet ifrågasatte även om EU har straffrättslig lagstiftningskompetens som sträcker sig så långt som till villkoren för demokratin i nationella val i medlemsstaterna.

Utskottet ställde sig även tveksamt till om förslaget att införa kompletterande sanktioner om upphörande av eller förbud mot att inneha en offentlig anställning fullt ut är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Utskottet ansåg att förslaget inte i alla delar är förenligt med subsidiaritetsprincipen och föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2022/23:257).

Civilutskottet

Civilutskottet subsidiaritetsprövade 13 utkast till lagstiftningsakter och lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande.

Utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om bekämpande av sena betalningar vid affärstransaktioner (COM(2023) 533, utl. 2023/24:CU18). Förslaget hänvisades till utskottet den 6 oktober 2023.

Utskottet ifrågasatte i och för sig inte behovet av en reglering på EU-nivå för att främja snabbare betalningar. Liksom regeringen ifrågasatte dock utskottet om det är motiverat med en förordning på området.

Kommissionen föreslår bl.a. en tvingande betalningstid om 30 dagar och en fast räntesats för dröjsmålsränta. Utskottet konstaterade att detta skulle begränsa avtalsfriheten genom att inskränka möjligheten för företag att sinsemellan avtala om betalningstiden och räntesatsen för dröjsmålsräntan. Enligt utskottet var förslaget i denna del alltför långtgående, dvs. åtgärden gick utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de angivna målen.

Därmed ansåg utskottet att förslaget inte i alla delar var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:38).

Motiverade yttranden från riksdagen

Som nämnts subsidiaritetsprövade riksdagen 132 utkast till lagstiftningsakter och lämnade sju motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande under 2023.

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 och fram t.o.m. den 31 december 2023 har riksdagen prövat totalt 1 305 utkast till lagstiftningsakter och lämnat 100 motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Detta innebär att riksdagen har haft

invändningar mot knappt 8 procent av samtliga utkast som översänts för subsidiaritetsprövning (se tabell 3 nedan).

Tabell 3 Antalet utkast till lagstiftningsakter och antalet motiverade yttranden i riksdagen 2010–2023

År	Antalet utkast till lagstiftningsakter	Motiverade yttranden	
		Antal	Andel*
2010	71	3	4
2011	124	10	8
2012	125	20	16
2013	123	10	8
2014	58	2	3
2015	21	1	5
2016	101	13	13
2017	90	3	3
2018	149	12	8
2019	32	0	0
2020	81	2	2
2021	79	3	4
2022	119	14	12
2023	132	7	5
Totalt	1 305	100	8

*Motiverade yttranden som procentuell andel av antalet utkast till lagstiftningsakter.

Antalet motiverade yttranden per utskott t.o.m. utgången av 2023 framgår av tabell 4 nedan. Finansutskottet har lämnat 20 förslag till motiverade yttranden, skatteutskottet 19 och trafikutskottet och miljö- och jordbruksutskottet vardera 10 motiverade yttranden. Tillsammans har dessa fyra utskott stått för nästan 60 procent av förslagen till motiverade yttranden. Utrikesutskottet, socialförsäkringsutskottet, kulturutskottet och utbildningsutskottet har ännu inte lämnat några förslag till motiverade yttranden. Övriga utskott har vardera lämnat mellan två och nio förslag till motiverade yttranden.

Tabell 4 Antalet motiverade yttranden per utskott 2010–2023

Utskott	Antalet motiverade yttranden														
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt
KU	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1	5
FiU	2	2	7	1	0	0	1	3	1	0	1	0	1	1	20
SkU	0	2	0	1	2	1	6	0	0	0	0	1	3	3	19
JuU	0	1	3	1	0	0	1	0	0	0	0	0	2	1	9
CU	0	0	2	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	1	6
UU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
FöU	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2
SfU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SoU	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
KrU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UbU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TU	0	0	1	4	0	0	2	0	3	0	0	0	0	0	10
MJU	1	2	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1	3	0	10
NU	0	1	2	0	0	0	0	0	2	0	0	1	2	0	8
AU	0	2	1	0	0	0	0	0	3	0	1	0	1	0	8
Totalt	3	10	20	10	2	1	13	3	12	0	2	3	14	7	100

Kommissionens årsrapport för 2023 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

I kommissionens årsrapport för 2023 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och om förbindelserna med de nationella parlamenten (COM(2024) 493 och bilagor) framhåller kommissionen bl.a. följande.

Under 2023 mottog kommissionen 22 motiverade yttranden från de nationella parlamenten. Detta var en tredjedel färre än de 32 som mottogs 2022, i linje med en långsiktig nedåtgående trend i antalet yttranden överlag och särskilt i antalet motiverade yttranden. Den nedåtgående trenden för motiverade yttranden blir ännu tydligare om antalet motiverade yttranden uttrycks som andel av det totala antalet yttranden. Av rapporten framgår att det totala antalet yttranden var 402, dvs. inklusive yttranden inom ramen för den politiska dialogen, och att andelen motiverade yttranden var drygt 5 procent.

Under 2023, liksom under 2022, kom de flesta motiverade yttranden från ett enda nationellt parlament. Under 2023 lämnade det italienska parlamentet 9 motiverade yttranden: 6 från Camera dei Deputati och 3 från Senato della Repubblica. Enligt kommissionen lämnade Sveriges riksdag 5 motiverade yttranden under 2023, vilket motsvarade 23 procent av det totala antalet motiverade yttranden.⁴ Under 2022 lämnade riksdagen 14 motiverade yttranden, mer än 40 procent av alla motiverade yttranden. Tillsammans lämnade dessa två parlament två tredjedelar av alla motiverade yttranden som mottogs 2023. Övriga motiverade yttranden under 2023 lämnades av Frankrikes Sénat (3) och av Tjeckiens Poslanecká sněmovna, Ungerns Országgyűlés, Cyperns Vouli ton Antiprosopon, Nederländernas Eerste Kamer och Nederländernas Tweede Kamer (1 vardera). Detta innebär att 9 av de 39 nationella parlamenten eller kamrarna från sju medlemsstater lämnade motiverade yttranden 2023 (13 under 2022, 7 under 2021 och 8 under 2020).

Ur ett tematiskt perspektiv var de 22 motiverade yttranden som inkom under 2023 glest fördelade och avsåg 14 olika kommissionsförslag, varav inget fick fler än 3 motiverade yttranden.

⁴ Noteras kan att kommissionen endast räknar med fem motiverade yttranden från Sveriges riksdag. Riksdagen lämnade dock sju motiverade yttranden under 2023. Av bilaga 1 till rapporten framgår att kommissionen inte har räknat med de motiverade yttranden som riksdagen lämnat när det gäller kommissionens förslag till förordning om fastställande av unionens tullkodex och inrättande av Europeiska unionens tullbyrå m.m., COM(2023) 258 och kommissionens förslag till en ändring av beslut (EU, Euratom) 2020/2053 om systemet för Europeiska unionens egna medel, COM(2023) 331.

2.1.2 Samlat utfall av genomförda subsidiaritetsprövningar sedan 2009

Inledning

I det följande redogörs för det samlade utfallet av de genomförda subsidiaritetsprövningarna sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Detta görs genom sammanställningar av hur subsidiaritetsprövningarna har utfallit på olika politikområden under tiden 2010–2023.⁵ Redogörelsen görs per utskott i den ordning som utskotten anges i riksdagsordningen.

Till betänkandet bifogas en förteckning över avgjorda subsidiaritetsärenden i riksdagen under 2023 (bilaga 6). Av denna förteckning framgår vilka utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott under 2023. Vidare bifogas en förteckning över avgjorda subsidiaritetsärenden per politikområde under 2023 (bilaga 7). Denna förteckning innehåller uppgifter om vilken rättslig grund i EUF-fördraget som kommissionen i huvudsak har angett ligger till grund för de olika utkasten och vilket politikområde utkasten i huvudsak gäller.⁶

En sammanställning över det totala antalet utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott under 2010–2023 uppdelat per politikområde och rättslig grund i EUF-fördraget finns i bilaga 8.⁷

Till betänkandet bifogas även en sammanställning över det totala antalet motiverade yttranden som prövades av riksdagens utskott under tiden 2010–2023 uppdelat per politikområde och rättslig grund finns (bilaga 9).

Tabellerna nedan under respektive avsnitt per utskott innehåller en uppdelning på politikområde, rättslig grund i EUF-fördraget och uppgift om antalet motiverade yttranden som lämnats av riksdagen på förslag av respektive utskott.

Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet prövade ett utkast till lagstiftningsakt under 2023. Utskottet ansåg att utkastet strider mot subsidiaritetsprincipen och lämnade ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande.

Av sammanställningarna framgår att utkastet gällde skydd av personuppgifter.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2023 prövade konstitutionsutskottet 26 utkast till lagstiftningsakter. Av sammanställningarna framgår att den rättsliga grunden för sju av utkasten var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre

⁵ Inga subsidiaritetsprövningar genomfördes under 2009.

⁶ För motsvarande förteckningar över de utkast som prövats av utskotten under 2010–2019 hänvisas till utskottets tidigare betänkanden, se bet. 2010/11:KU18, bet. 2011/12:KU4 och bet. 2012/13:KU8. Fr.o.m. riksmötet 2013/14 hänvisas till betänkande KU5 för respektive riksmöte.

⁷ Till grund för redogörelsen ligger även en bilaga med tabeller över antalet utkast till lagstiftningsakter under 2010–2023 per politikområde, rättslig grund och utskott. Bilagan har av utrymmesskäl inte tagits med i betänkandet.

marknaden. Sex av utkast gällde skydd för personuppgifter. Fem utkast vardera rörde etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster. Lika många utkast gällde folkhälsa. Fyra utkast vardera rörde jordbruk och fiskeri, transportpolitik, miljöpolitik och gemensam handelspolitik. Fyra av utkast gällde institutionella bestämmelser och lika många grundade sig på artikel 352 i EUF-fördraget, dvs. flexibilitetsklausulen. Tre utkast vardera rörde tull-samarbete, transeuropeiska nät och statistik. Två utkast vardera gällde fri rörlighet för unionsmedborgare och rösträtt för unionsmedborgare. Två utkast gällde kapital och betalningar. Vidare gällde vardera två utkast socialpolitik och humanitärt bistånd. Två utkast gällde ändringar i valrättsakten. Övriga utkast gällde offentlighet (1), bekämpning av diskriminering (1), medborgarinitiativ (1), civilrättsligt samarbete (1), konkurrensregler (1), statligt stöd (1), kulturpolitik (1), konsumentskydd (1) och bekämpning av bedrägeri (1).

Vissa av utkast som prövades under perioden rörde flera politikområden.

Utskottet har lämnat fem utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft (se tabell 5 nedan).

Under 2012 lämnade utskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, den s.k. allmänna uppgiftsskyddsförordningen (COM(2012) 11, utl. 2011/12:KU25). Detta förslag rörde skyddet för personuppgifter och grundade sig även på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Riksdagen biföll utskottets förslag och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12:178).

Under 2016 lämnade utskottet ett utlåtande om förslaget till ändringar av valrättsakten om val till Europaparlamentet (P8_TA(2015)0395, utl. 2015/16:KU27). Förslaget grundade sig på artikel 223 i EUF-fördraget. Enligt denna artikel ska Europaparlamentet utarbeta utkast till nödvändiga bestämmelser om val av dess ledamöter genom allmänna val enligt en i alla medlemsstater enhetlig ordning. Initiativtagare till förslaget var Europaparlamentet som överlämnade förslaget till riksdagen den 11 december 2015. Förslaget prövades av konstitutionsutskottet trots att det inte fanns någon information från Europaparlamentet om att förfarandet enligt protokoll nr 2 hade inletts. På förslag av utskottet lämnade riksdagen ett motiverat yttrande om förslaget till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2015/16:135).

Under 2018 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten, det s.k. visseblåsardirektivet (COM(2018) 218, utl. 2017/18:KU48). Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (rskr. 2017/18:421). Förslaget rörde skydd för personuppgifter, tullsamarbete, jordbruk och fiskeri, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, transportpolitik, konkurrensregler, statligt stöd, tillnärmning av lagstiftning,

folkhälsa, konsumentskydd, miljöpolitik, gemensam handelspolitik och bekämpning av bedrägeri.

Utskottet lämnade även under 2022 ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om Europaparlamentets förslag till förordning om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet (P9_TA(2022)0129, utl. 2021/22:KU45). Den rättsliga grunden för förslaget var artikel 223 i EUF-fördraget. Enligt denna artikel ska Europaparlamentet, som nämnts, utarbeta utkast till nödvändiga bestämmelser om val av dess ledamöter genom allmänna val enligt en i alla medlemsstater enhetlig ordning. Förslaget prövades av konstitutionsutskottet trots att det inte fanns någon information från Europaparlamentet om att förfarandet enligt protokoll nr 2 hade inletts. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (rskr. 2021/22:458).

Under 2023 lämnade utskottet, som tidigare nämnts, ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om fastställande av ytterligare förfaranderegler avseende verkställighet av förordning (EU) 2016/679, dvs. dataskyddsförordningen (COM(2023) 348, utl. 2023/24:KU4). Den rättsliga grunden för förslaget var artikel 16 i EUF-fördraget, dvs. förslaget rörde skyddet för personuppgifter. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:5).

Tabell 5 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom konstitutionsutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*														
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt
Skydd för personuppgifter	Art. 16	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	3
Tullsamarbete	Art. 33	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Jordbruk och fiskeri	Art. 43	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Etableringsrätt	Art. 53	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Fri rörlighet för tjänster	Art. 62	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Transportpolitik	Art. 91, 100	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Konkurrensregler	Art. 103	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Statligt stöd	Art. 109	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
Folkhälsa	Art. 168	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Konsumentskydd	Art. 169	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Miljöpolitik	Art. 192	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Gemensam handelspolitik	Art. 207	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Ändringar i valrättsakten om val till Europaparlamentet	Art. 223	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	2
Bekämpning av bedrägeri	Art. 325	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1

* Vissa av utkasterna som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

Finansutskottet

Finansutskottet prövade 23 utkast till lagstiftningsakter under 2023. Utskottet ansåg att ett av utkasterna strider mot subsidiaritetsprincipen och lämnade ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande. Utskottet ansåg att övriga utkast inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att den rättsliga grunden för 14 av utkasterna var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Fem utkast gällde etableringsrätt. Tre utkast gällde statistik. Två utkast gällde ekonomisk och monetär politik. Övriga gällde fri rörlighet för tjänster (1), industripolitik (1), strukturfonder (1) och unionens egna medel (1).

Fyra av utkasterna rörde flera politikområden.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2023 prövade finansutskottet 201 utkast till lagstiftningsakter. Om man ser till de huvudsakliga politikområdena finner man att mer än hälften av utkasterna (110) grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Därefter följer 39 utkast som gällde etableringsrätt, 24 utkast som innehöll förslag om statistik och 16 utkast som gällde strukturfonder. 13 utkast gällde fri rörlighet för tjänster och 12 gällde ekonomisk och monetär politik. Åtta utkast gällde industripolitik. Fem utkast rörde unionens egna medel. Fyra utkast gällde transeuropeiska nät. Lika många gällde forskning och teknisk utveckling. Fyra utkast grundade sig på den s.k. flexibilitetsklausulen. Tre utkast vardera gällde administrativt samarbete, utvecklings-samarbete och ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredje-länder. Tre utkast innehöll förslag om finansiella regler. Övriga utkast gällde jordbruk och fiskeri (1), straffrättsligt samarbete (1), konsumentskydd (1), miljöpolitik (1) och energipolitik (1).

Vissa av utkasterna som prövades under denna period rörde flera politikområden.

Finansutskottet har lämnat totalt 20 utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft (se tabell 6 nedan). Riksdagen har bifallit utskottets förslag i samtliga fall.

Under 2010 och 2011 grundade sig tre av de utkast som ledde till utlåtanden från finansutskottet, och där riksdagen lämnade motiverade yttranden på artikel 53 i EUF-fördraget, dvs. etableringsrätt. Det gäller dels kommissionens förslag till direktiv om insättningsgarantisystem (COM(2010) 368, utl. 2009/10:FiU42, rskr. 2010/11:1) och kommissionens förslag om ändring av direktivet om system för ersättning till investerare (COM(2010) 371, utl. 2009/10:FiU43, rskr. 2010/11:2), dels kommissionens förslag till direktiv om kreditinstitut och värdepappersföretag (COM(2011) 453, utl. 2011/12:FiU17, rskr. 2011/12:16).

Ytterligare ett utkast som prövades under 2011 och som ledde till ett motiverat yttrande från riksdagen på förslag från finansutskottet grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. förslagen gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Det gäller kommissionens förslag till förordning om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag (COM(2011) 452, utl. 2011/12:FiU29, rskr. 2011/12:111).

Under 2012 lämnade finansutskottet sju utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Av dessa grundade sig tre utkast på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. förslagen gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Det gäller dels kommissionens förslag till ändring av förordning om kreditvärderingsinstitut (COM(2011) 747, utl. 2011/12:FiU34, rskr. 2011/12:114), dels kommissionens förslag till ändring av direktiv om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (COM(2011) 877, utl. 2011/12:FiU36, rskr. 2011/12:128). Det gäller också kommissionens förslag till direktiv om inrättande av en ram för återhämtning och rekonstruktion av kreditinstitut och värdepappersföretag m.m. (COM(2012) 280, utl. 2011/12:FiU12, rskr. 2012/13:1).

Under 2012 lämnade finansutskottet vidare två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden inom området för ekonomisk och monetär politik. Det gäller kommissionens förslag till förordning om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigerande av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet (COM(2011) 821, utl. 2011/12:FiU33, rskr. 2011/12:118) och kommissionens förslag till förordning om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut (COM(2012) 511, utl. 2012/13:FiU18, rskr. 2012/13:27). Utskottet lämnade även två utlåtanden som rörde flera politikområden, nämligen etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och tillnärmning av lagstiftning. Det gäller kommissionens förslag till direktiv om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten m.m. (COM(2011) 895, utl. 2011/12:FiU45, rskr. 2011/12:143) och kommissionens förslag till direktiv om offentlig upphandling (COM(2011) 896, utl. 2011/12:FiU50, rskr. 2011/12:142).

Under 2013 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om fastställande av enhetliga regler och ett enhetligt förfarande för rekonstruktion av kreditinstitut och vissa värdepappersföretag inom ramen för en gemensam rekonstruktionsmekanism och gemensam bankrekonstruktionsfond (COM(2013) 520, utl. 2013/14:FiU13, rskr. 2013/14:12). Den rättsliga grunden var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Under 2016 lämnade utskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om fastställande av en gemensam ram för europeisk statistik om personer och hushåll, som grundas på uppgifter på individnivå som samlas in genom urvalsundersökningar (COM(2016) 551, utl. 2016/17:FiU18, rskr. 2016/17:29). Utkastet innehöll förslag om statistik.

Under 2017 lämnade finansutskottet tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. I ett utlåtande subsidiaritetsprövades två utkast (utl. 2016/17:FiU38). Det var kommissionens förslag till ändring i den s.k. tillsynsförordningen (COM(2016) 850), som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden, och kommissionens förslag till ändring i det s.k. kapitaltäckningsdirektivet (COM(2016) 854) som rörde etableringsrätt. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2016/17:155).

Finansutskottet lämnade även ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till ändring av förordning (EU) nr 1095/2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten) och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 vad gäller förfarandena för och de myndigheter som ska delta i auktorisationen av centrala motparter samt om kraven för godkännande av centrala motparter från tredjeländ (COM(2017) 331, utl. 2017/18:FiU7, rskr. 2017/18:9). Utskottet lämnade även ett utlåtande om kommissionens förslag om översyn av de europeiska tillsynsmyndigheterna, Esa-myndigheterna (COM(2017) 536, utl. 2017/18:FiU31, rskr. 2017/18:126). Båda dessa förslag grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Under 2018 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande med anledning av två förslag från kommissionen (utl. 2017/18:FiU51). Det var kommissionens förslag till rådets beslut om systemet för Europeiska unionens egna medel (COM(2018) 325) och kommissionens förslag till rådets förordning om genomförandebestämmelser till systemet för Europeiska unionens egna medel (COM(2018) 327). Båda dessa förslag rörde unionens egna medel. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2017/18:445).

Under 2020 lämnade finansutskottet också ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande. Det gällde kommissionens ändrade förslag till rådets beslut om systemet för Europeiska unionens egna medel (COM(2020) 445, utl. 2019/20:FiU63, rskr. 2019/20:367). Förslaget rörde unionens egna medel, och den rättsliga grunden för förslaget var artikel 311 i EUF-fördraget.

Under 2022 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till ändring av beslut (EU, Euratom) 2020/2053 om systemet för Europeiska unionens egna medel (COM(2021) 570, utl. 2021/22:FiU31, rskr. 2021/22:180). Förslaget rörde unionens egna medel och den rättsliga grunden för förslaget var artikel 311 i EUF-fördraget.

Under 2023 lämnade utskottet, som nämnts, ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om det ändrade förslaget till rådets beslut om ändring av beslut (EU, Euratom) 2020/2053 om systemet för Europeiska unionens egna medel (COM(2023) 331, utl. 2023/24:FiU17, rskr. 2023/24:4). Även detta förslag rörde unionens egna medel, och den rättsliga grunden för förslaget var artikel 311 i EUF-fördraget.

Tabell 6 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom finansutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*														
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt
Etableringsrätt	Art. 50, 52, 53	2	1	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	6
Fri rörlighet för tjänster	Art. 62	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	1	5	1	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	10
Ekonomisk och monetär politik	Art. 121, 126, 127, 136	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Unionens egna medel	Art. 311	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	4
Statistik	Art. 338	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1

* Vissa av utkasten som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

Skatteutskottet

Skatteutskottet prövade sju utkast till lagstiftningsakter under 2023. Utskottet ansåg att tre av utkasten strider mot subsidiaritetsprincipen och lämnade tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Utskottet ansåg att övriga utkast inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att den rättsliga grunden för fyra av utkasten var artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av indirekta skatter. Tre av utkasten grundade sig på artikel 115 i EUF-fördragen, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. Ett utkast gällde tullsamarbete, gemensam handelspolitik och tillnärmning av lagstiftning grundad på artikel 114 i EUF-fördraget.

Två av utkasten rörde flera politikområden.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2023 prövade skatteutskottet 96 utkast till lagstiftningsakter. Den rättsliga grunden för majoriteten av utkasten (51) var artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av indirekta skatter, och 23 av utkasten grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. Den rättsliga grunden för 17 av utkasten var artikel 349 i EUF-fördraget som innebär att rådet kan anta särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU. Åtta av utkasten innehöll förslag om tullsamarbete och lika många gällde tillnärmning av lagstiftning grundad på artikel 114 i EUF-fördraget. Fyra rörde gemensam handelspolitik och två gällde miljöpolitik. Ett utkast gällde administrativt samarbete och ett gällde bekämpning av bedrägeri.

Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Totalt har skatteutskottet lämnat 19 utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft (se tabell 7 nedan).

Under 2011 lämnade skatteutskottet två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden (utl. 2010/11:SkU37 och utl. 2011/12:SkU12). Riksdagen biföll båda dessa förslag (rskr. 2010/11:244 och rskr. 2011/12:53). Det första utkastet som ledde till ett motiverat yttrande gällde kommissionens förslag till direktiv om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas, även kallad CCCTB (COM(2011) 121) och grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. Det andra av de utkast som ledde till ett motiverat yttrande gällde kommissionens förslag till direktiv om ett gemensamt system för en skatt på finansiella transaktioner (COM(2011) 594). Förslaget grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget och innehöll förslag om en harmonisering av medlemsstaternas skatter på finansiella transaktioner.

Utskottet lämnade vidare ett utlåtande under 2013 som gällde harmonisering av indirekta skatter. Det gällde kommissionens förslag till

rådets direktiv om genomförande av det fördjupade samarbetet på området för skatt på finansiella transaktioner (COM(2013) 71, utl. 2012/13:SkU33). Utskottets majoritet ansåg att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen och föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. I utlåtandet fanns en reservation (MP, V). Riksdagen biföll utskottsmajoritetens förslag och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2012/13:188).

Under 2014 lämnade skatteutskottet två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Det gällde kommissionens förslag till ändring i rådets direktiv 2011/96/EU om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater (COM(2013) 814), som grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget (utl. 2013/14:SkU23). Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2013/14:145). Det gällde vidare kommissionens förslag till direktiv om en unionsrättslig ram för tullrättsliga överträdelser och sanktioner (COM(2013) 884) som rörde tullsamarbete (utl. 2013/14:SkU35). Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2013/14:370).

Under 2015 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande (utl. 2014/15:SkU26). Det gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv 2011/16/EU vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning (COM(2015) 135), som grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget. Riksdagen biföll utskottets förslag och överlämnade ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2014/15:198).

Under 2016 lämnade utskottet sex utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll utskottets förslag i samtliga fall och överlämnade motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Följande fem utkast som ledde till utlåtanden gällde förslag om tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion (artikel 115 i EUF-fördraget):

- kommissionens förslag till direktiv om fastställande av regler mot skatteflyktsmetoder som direkt påverkar den inre marknadens funktion (COM(2016) 26, utl. 2015/16:SkU28, rskr. 2015/16:183)
- kommissionens förslag till rådets direktiv om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas (COM(2016) 683, utl. 2016/17:SkU17, rskr. 2016/17:110)
- kommissionens förslag till rådets direktiv om en gemensam bolagsskattebas (COM(2016) 685, utl. 2016/17:SkU16, rskr. 2016/17:109)
- kommissionens förslag till direktiv om tvistlösningsmekanismer vid dubbelbeskattning i Europeiska unionen (COM(2016) 686, utl. 2016/17:SkU18, rskr. 2016/17:111)

- kommissionens förslag till ändring av direktiv (EU) 2016/1164 vad gäller hybrida mismatchningar med tredjeländer (COM(2016) 687, utl. 2016/17:SkU19, rskr. 2016/17:112).

Därutöver grundade sig ett utkast som ledde till ett utlåtande under 2016 både på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning, och artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av indirekta skatter. Det var kommissionens förslag till ändring av direktiv 2011/16/EU vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning (COM(2016) 25, utl. 2015/16:SkU27, rskr. 2015/16:182).

Utskottet lämnade även ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande under 2021. Det gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv 2006/112/EG vad gäller att tilldela kommissionen genomförandebefogenheter för att fastställa innebörden av termer som används i vissa bestämmelser i det direktivet (COM(2020) 749, utl. 2020/21:SkU33). Förslaget grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av regler på området för indirekta skatter. Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2020/21:218).

Under 2022 lämnade utskottet tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll utskottets förslag i samtliga fall. Det första utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om säkerställande av en global minimiskatt för multinationella företagsgrupper i unionen (COM(2021) 823, utl. 2021/22:SkU12, rskr. 2021/22:208). Det andra utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om fastställande av regler för att förhindra missbruk av företag utan substans för skatteändamål och om ändring av direktiv 2011/16/EU (COM(2021) 565, utl. 2021/22:SkU32, rskr. 2021/22:209). Det tredje utlåtandet gällde direktiv om fastställande av regler om ett avdrag i syfte att minska skattefordelen för finansiering med lån jämfört med finansiering med eget kapital och om begränsning av ränteavdragen i samband med bolagsbeskattning (COM(2022) 216, utl. 2021/22:SkU34, rskr. 2021/22:457). Den rättsliga grunden för dessa tre förslag var artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion.

Under 2023 lämnade utskottet, som nämnts, tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll utskottets förslag i samtliga fall. Det första utlåtandet gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv 2011/16/EU om administrativt samarbete i fråga om beskattning (COM(2022) 707, utl. 2022/23:SkU23, rskr. 2022/23:157). Förslaget grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av regler på området för indirekta skatter, och artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. Det andra utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om fastställande av unionens tullkodex och inrättande av Europeiska unionens tullbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 952/2013 (COM(2023) 258, utl.

2023/24:SkU9, rskr. 2023/24:11). Detta förslag gällde tullsamarbete, gemensam handelspolitik och tillnärmning av lagstiftning enligt artikel 114 i EUF-fördraget. Det tredje utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om inrättande av ett huvudkontorsbaserat skattesystem för mikroföretag samt små och medelstora företag och om ändring av direktiv 2011/16/EU (COM(2023) 528, utl. 2023/24:SkU10, rskr. 2023/24:114). Förslaget grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget.

Tabell 7 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom skatteutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*														
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt
Tullsamarbete	Art. 33	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	Art. 113	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	5
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 115	0	1	0	0	1	1	6	0	0	0	0	0	3	2	14
Gemensam handelspolitik	Art. 207	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1

* Vissa av utkasterna som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

Justitieutskottet

Justitieutskottet prövade elva utkast till lagstiftningsakter under 2023. Utskottet ansåg att ett av utkasten strider mot subsidiaritetsprincipen och lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande. Utskottet ansåg att övriga utkast inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att sju utkast gällde straffrättsligt samarbete. Övriga utkast gällde skydd för personuppgifter (1), gränskontroll (1), invandringspolitik (1), polissamarbete (1) och transportpolitik (1). Ett utkast gällde ändring av stadgan för Europeiska unionens domstol.

Två av utkasten rörde flera politikområden.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2023 prövade justitieutskottet 131 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasten gällde förslag inom området för frihet, säkerhet och rättvisa, varav 57 utkast gällde straffrättsligt samarbete, 28 polissamarbete, 27 gränskontroll, 14 invandringspolitik, 10 civilrättsligt samarbete och 7 asylopolitik. Tio utkast gällde administrativt samarbete inom området och ett förslag gällde utvärdering av EU:s politik inom området. Utöver detta gällde elva utkast skydd för personuppgifter och sju utkast bekämpning av bedrägeri och fem gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Ytterligare fyra grundade sig på flexibilitetsklausulen. Tre utkast gällde transportpolitik. Två utkast rörde fri rörlighet för unionsmedborgare och lika många gällde tullsamarbete. Två utkast gällde ändring av stadgan för Europeiska unionens domstol. Övriga utkast gällde förslag till bekämpning av diskriminering (1), konsulärt skydd för unionsmedborgare (1), etableringsrätt (1), fri rörlighet för tjänster (1), ekonomisk och monetär politik (1), folkhälsa (1), konsumentskydd (1), administrativt samarbete (1), gemensam handelspolitik (1) och statistik (1).

Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Justitieutskottet har lämnat nio utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft (se tabell 8 nedan). Riksdagen har bifallit utskottets förslag i samtliga fall.

Av de utkast som ledde till utlåtanden kan särskilt framhållas kommissionens förslag till rådets förordning om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (COM(2013) 534, utl. 2013/14:JuU13, rskr. 2013/14:25) som gällde straffrättsligt samarbete. Detta förslag prövades under 2013. På EU-nivå ledde utkastet till att ett gult kort utfärdades till följd av att tröskelvärdet uppnåddes. Det var andra gången sedan Lissabonfördraget trädde i kraft som ett gult kort utfärdades.

Under 2011 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till ändring av en förordning i syfte att införa gemensamma regler för tillfälligt återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna vid exceptionella omständigheter (COM(2011) 560, utl.

2011/12:JuU13, rskr. 2011/12:22). Förslaget gällde politikområdet gränskontroller.

Under 2012 lämnade utskottet tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Utskottet lämnade ett utlåtande om kommissionens förslag om inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur) (COM(2011) 873, utl. 2011/12:JuU29, rskr. 2011/12:156) som gällde gränskontroll. Utskottet lämnade också ett utlåtande om kommissionens förslag till direktiv om skydd av personuppgifter på det brottsbekämpande området (COM(2012) 10, utl. 2011/12:JuU31, rskr. 2011/12:175). Detta utkast gällde skydd för personuppgifter. Ytterligare ett utlåtande lämnades om kommissionens förslag till direktiv om bekämpning genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen (COM(2012) 363, utl. 2012/13:JuU8, rskr. 2012/13:8). Detta förslag gällde bekämpning av bedrägeri.

Under 2016 lämnade justitiekommittén ett utlåtande om kommissionens förslag till ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen (COM(2015) 750, utl. 2015/16:JuU26, rskr. 2015/16:131). Den rättsliga grunden för förslaget var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Justitiekommittén lämnade två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden under 2022. Det gällde kommissionens förslag till förordning om åtgärder mot transportföretag som underlättar eller ägnar sig åt människohandel eller smuggling av migranter i samband med olaglig inresa till Europeiska unionens territorium (COM(2021) 753, utl. 2021/22:JuU50, rskr. 2021/22:149). Den rättsliga grunden för detta förslag var artikel 91 och 100 i EUF-fördraget, dvs. förslaget gällde transportpolitik. Det gällde även kommissionens förslag till direktiv om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser och om upphävande av direktiv (EG) 2008/99/EG (COM(2021) 851, utl. 2021/22:JuU48, rskr. 2021/22:193). Den rättsliga grunden var artikel 83 i EUF-fördraget, dvs. förslaget gällde straffrättsligt samarbete.

Utskottet lämnade, som nämnts, ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande under 2023. Det gällde kommissionens förslag till direktiv om bekämpande av korruption, om ersättande av rådets rambeslut 2003/568/RIF och konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i och om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371 (COM(2023) 234, utl. 2022/23:JuU33, rskr. 2022/23:257). Förslaget gällde straffrättsligt samarbete.

Tabell 8 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom justitieutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden														
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt
Skydd för personuppgifter	Art. 16	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Gränskontroll	Art. 77	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Straffrättsligt samarbete	Art. 82–86	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3
Transportpolitik	Art. 91, 100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Bekämpning av bedrägeri	Art. 325	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Civilutskottet

Civilutskottet prövade 13 utkast till lagstiftningsakter under 2023. Utskottet ansåg att ett av utkasten strider mot subsidiaritetsprincipen och lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande. Utskottet ansåg att övriga utkast inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att den rättsliga grunden för nio av utkasten var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. förslaget gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Tre av utkasten gällde etableringsrätt och två gällde civilrättsligt samarbete. Ett utkast gällde miljöpolitik.

Två av utkasten rörde flera politikområden.

Totalt prövade civilutskottet 68 utkast till lagstiftningsakter under tiden den 1 december 2009–31 december 2023. Av sammanställningarna framgår att av de utkast som prövades av utskottet grundade sig 36 på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Därefter följer 14 utkast som innehöll förslag om etableringsrätt. Lika många rörde civilrättsligt samarbete. Två utkast grundade sig på artikel 67 i EUF-fördraget. Enligt denna artikel ska unionen underlätta tillgången till rättsväsendet, särskilt genom principen om ömsesidigt erkännande av avgöranden på det civila området. Vidare gällde två utkast transportpolitik och lika många gällde energipolitik. Två utkast grundade sig på flexibilitetsklausulen. Övriga utkast gällde fri rörlighet för unionsmedborgare (1), socialpolitik (1), konsumentskydd (1) och miljöpolitik (1).

Vissa av utkasten berörde flera politikområden.

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har civilutskottet lämnat åtta utlåtanden som dock endast lett till sex motiverade yttranden från riksdagen (se tabell 9 nedan). Det första utlåtandet lämnades under 2011 på begäran av en minoritet i civilutskottet. Minoriteten begärde att ett utlåtande skulle lämnas i fråga om kommissionens förslag till förordning om en gemensam europeisk köplag (COM(2011) 635, utl. 2011/12:CU11). Förslaget grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning. Utskottet ansåg dock inte att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen, och föreslog att utlåtandet skulle läggas till handlingarna. Riksdagen biföll utskottets förslag, och lämnade således inte något motiverat yttrande över detta förslag (prot. 2011/12:44).

Det andra utlåtandet (utl. 2011/12:CU21), som lämnades under 2012, behandlade två utkast till lagstiftningsakter. Det gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning (COM(2011) 778) och kommissionens förslag till förordning om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse (COM(2011) 779). Det första av dessa förslag gällde etableringsrätt och det andra tillnärmning av lagstiftning. Utskottet föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och

kommissionens ordförande. Riksdagen biföll förslaget (rskr. 2011/12:124). Det tredje utlåtandet lämnades också under 2012 och gällde kommissionens förslag till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag och därmed sammanhängande åtgärder (COM(2012) 614, utl. 2012/13:CU14). Förslaget gällde socialpolitik. På förslag av utskottet lämnade riksdagen ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2012/13:138).

Under 2016 lämnade civilutskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om samarbete mellan de nationella myndigheter som ansvarar för genomdrivandet av konsument-skyddslagstiftningen (COM(2016) 283, utl. 2015/16:CU26). Förslaget gällde tillnärmning av lagstiftning. Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2015/16:321). Utskottet lämnade även ett utlåtande (utl. 2015/16:CU25) om kommissionens förslag till ändring av direktiv 2013/34/EU vad gäller offentliggörande av inkomstskatteuppgifter för vissa företag och filialer (COM(2016) 198). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2015/16: 274). Detta utkast gällde etableringsrätt.

Under 2018 lämnade civilutskottet ett utlåtande (utl. 2017/18:CU33) med förslag till motiverat yttrande som gällde dels kommissionens förslag till direktiv om grupptalan för att skydda konsumenters kollektiva intressen m.m. (COM(2018) 184), dels kommissionens förslag till ändring av rådets direktiv 93/13/EEG, Europaparlamentets och rådets direktiv 98/6/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU vad gäller bättre tillsyn och modernisering av EU:s konsumentskyddsregler (COM(2018) 185). Båda dessa förslag grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2017/18:423).

Utskottet lämnade även ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande under 2022. Utlåtandet lämnades på begäran av en minoritet i utskottet och gällde kommissionens förslag till direktiv om byggnaders energiprestanda (omarbetning) (COM(2021) 802, utl. 2021/22:CU34). Förslaget gällde energipolitik. Utskottet ansåg dock inte att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen och föreslog därför att utlåtandet skulle läggas till handlingarna. Riksdagen biföll utskottets förslag och lämnade således inte något motiverat yttrande över förslaget (prot. 2011/12:90).

Under 2023 lämnade, som tidigare nämnts, utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om bekämpande av sena betalningar vid affärstransaktioner (COM(2023) 533, utl. 2023/24:CU18, rskr. 2023/24:38). Förslaget grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Tabell 9 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom civilutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*														Totalt
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Etableringsrätt	Art. 50, 53	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	4
Socialpolitik	Art. 157	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

* Ett av utkasterna som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

Utrikesutskottet

Utrikesutskottet prövade tre utkast till lagstiftningsakter under 2023. Utskottet ansåg att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att tre av utkasten gällde ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. Ett av utkasten gällde även finansiella regler.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2023 prövade utrikesutskottet 44 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasten (34) gällde ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer och 13 utkast gällde utvecklingssamarbete med tredjeländer. Två av utkasten rörde associering av utomeuropeiska länder och territorier och lika många rörde humanitärt bistånd till tredjeländer. Två av utkasten gällde gemensam handelspolitik. Två av utkasten gällde finansiella regler. Övriga utkast gällde konsulärt skydd för unionsmedborgare i ett tredje land (1), jordbruk och fiskeri (1), transportpolitik (1), industripolitik (1), forskning och teknisk utveckling (1) och rymdpolitik (1).

Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Utrikesutskottet har inte lämnat några utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Försvarsutskottet

Försvarsutskottet prövade fyra utkast till lagstiftningsakter under 2023. Utskottet ansåg att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att den rättsliga grunden för två av utkasten var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Ett av dessa utkast gällde även industripolitik. Ett utkast gällde industripolitik och finansiella regler. Ytterligare ett gällde civilskydd.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2023 prövade försvarsutskottet 27 utkast. Av sammanställningarna framgår att elva av utkasten gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Sex gällde industripolitik. Fem utkast gällde civilskydd. Tre utkast gällde strukturfonder. Två utkast gällde forskning och teknisk utveckling och lika många rörde miljöpolitik. Två utkast gällde ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer och lika många gällde finansiella regler. Ett utkast gällde associering av utomeuropeiska länder och territorier.

Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Försvarsutskottet har lämnat två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft (se tabell 10 nedan).

Under 2013 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till direktiv om åtgärder för att säkerställa

en hög gemensam nivå av nät- och kommunikationssäkerhet i hela unionen (COM(2013) 48, utl. 2012/13:FöU11). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2012/13:185). Förslaget grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Utskottet lämnade även ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande under 2022 om kommissionens förslag till förordning om inrättande av instrumentet för förstärkning av den europeiska försvarsindustrin genom gemensam upphandling (COM(2022) 349, utl. 2022/23:FöU2). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2022/23:1). Förslaget gällde industripolitik.

Tabell 10 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom försvarsutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden														
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Industripolitik	Art. 173	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1

Socialförsäkringsutskottet

Socialförsäkringsutskottet prövade två utkast till lagstiftningsakter under 2023. Utskottet ansåg att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att båda utkasten gällde gränskontroller.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2023 prövade socialförsäkringsutskottet 56 utkast till lagstiftningsakter. Av dessa utkast rörde 25 invandringsspolitik, 24 asylpolitik, och 21 gränskontroller. Fem utkast gällde polissamarbete. Tre utkast gällde fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet). Övriga utkast rörde skydd för personuppgifter (1), straffrättsligt samarbete (1) och administrativt samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa (1).

Vissa av utkasten berörde flera politikområden.

Socialförsäkringsutskottet har inte lämnat några utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Socialutskottet

Socialutskottet prövade sju utkast till lagstiftningsakter under 2023. Utskottet ansåg inte att utkasten strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att den rättsliga grunden för fem av utkasten var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Fyra av dessa utkast gällde även folkhälsa. Ett utkast gällde fri rörlighet för unionsmedborgare, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och transportpolitik. Ett utkast gällde invandringsspolitik.

Fem av utkasten rörde flera politikområden.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2023 prövade socialutskottet 48 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasten (30) gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och 28 utkast gällde folkhälsa. Tre utkast gällde strukturfonder. Tre utkast gällde fri rörlighet för unionsmedborgare och två utkast gränskontroll. Övriga utkast gällde skydd för personuppgifter (1), etableringsrätt (1), fri rörlighet för tjänster (1), invandringsspolitik (1), transportpolitik (1) och socialpolitik (1).

Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Socialutskottet har lämnat tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft (se tabell 11 nedan). Riksdagen har bifallit utskottets förslag i samtliga fall.

Det första utlåtandet lämnades under 2012 och gällde kommissionens ändrade förslag till förordning om ändring av förordning vad gäller information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel (COM(2012) 49, utl. 2011/12:SoU18, rskr. 2011/12:177). Förslaget rörde folkhälsa och tillnärmning av lagstiftning. Det andra utlåtandet lämnades också under 2012 och gällde kommissionens förslag till förordning om fonden för europeiskt

bistånd till dem som har det sämst ställt (COM(2012) 617, utl. 2012/13:SoU8, rskr. 2012/13:117) och rörde strukturfonder.

Det tredje utlåtandet, som lämnades under 2013, gällde kommissionens förslag till revideringar av tobaksproduktsdirektivet (COM(2012) 788, utl. 2012/13:SoU17, rskr. 2012/13:158). och grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Tabell 11 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom socialutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*														
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Folkhälsa	Art. 168	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

* Ett av utkasterna som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

Kulturutskottet

Kulturutskottet prövade inga utkast till lagstiftningsakter under 2023.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2023 prövade kulturutskottet 13 utkast. Av sammanställningarna framgår att åtta av utkasten gällde kulturpolitik och fyra gällde utbildning. Två utkast gällde industripolitik. Ett utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden, och ett på flexibilitetsklausulen. Ett utkast rörde humanitärt bistånd.

Vissa av utkasten berörde flera politikområden.

Kulturutskottet har inte lämnat något utlåtande sedan Lissabonfördragets trädde i kraft.

Utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet prövade två utkast till lagstiftningsakter under 2023. Utskottet ansåg att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att ett av utkasten gällde forskning och teknisk utveckling. Ett utkast gällde flera politikområden, nämligen fri rörlighet för arbetstagare, etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2023 prövade utbildningsutskottet 29 utkast till lagstiftningsakter. Tolv av utkasten gällde forskning och teknisk utveckling och åtta gällde industripolitik. Fem gällde utbildning. Tre utkast rörde rymdpolitik. Tre utkast gällde fri rörlighet för arbetstagare och lika många gällde etableringsrätt. Tre utkast gällde fri rörlighet för tjänster. Två utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Lika många gällde sysselsättning.

Vissa av utkasten under perioden berörde flera politikområden.

Utbildningsutskottet har inte lämnat några utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Trafikutskottet

Trafikutskottet prövade 15 utkast till lagstiftningsakter under 2023. Utskottet ansåg att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att elva utkast gällde transportpolitik. Ett av dessa utkast gällde även miljöpolitik. Två grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Lika många gällde transeuropeiska nät.

Ett av utkasten rörde flera politikområden.

Totalt prövade trafikutskottet 171 utkast till lagstiftningsakter under tiden den 1 december 2009–31 december 2023. Av sammanställningarna framgår att 101 utkast, dvs. knappt 60 procent av utkasten gällde transportpolitik.

Därefter följer 41 utkast som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. 18 utkast gällde transeuropeiska nät och 8 miljöpolitik. Fyra utkast gällde statistik. Tre utkast innehöll förslag om skydd för personuppgifter. Lika många gällde industripolitik. Vardera två utkast gällde jordbruk och fiskeri och energipolitik. Övriga utkast gällde administrativt samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa (1), gränskontroll (1), statligt stöd (1), socialpolitik (1), strukturfonder (1), forskning och teknisk utveckling (1), rymdpolitik (1) och turism (1).

Vissa av utkasten berörde flera politikområden.

Trafikutskottet har lämnat totalt tio utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft (se tabell 12 nedan). Riksdagen har bifallit utskottets förslag i samtliga fall.

Ett utlåtande lämnades under 2012 om kommissionens förslag till förordning om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet m.m. (COM(2012) 380, utl. 2012/13:TU3, rskr. 2012/13:9). Det utkastet gällde transportpolitik.

Utskottet lämnade vidare fyra utlåtanden med förslag till motiverade yttranden under 2013. I ett av utlåtandena behandlades fem utkast till lagstiftningsakter som rörde kommissionens förslag i det fjärde järnvägs-paketet (COM(2013) 27, COM(2013) 28, COM(2013) 29, COM(2013) 30 och COM(2013) 31, utl. 2012/13:TU13, rskr. 2012/13:178). Fyra av utkasten gällde transportpolitik. Ett av utkasten gällde både transportpolitik och transeuropeiska nät. Det var kommissionens förslag till direktiv om driftskompatibiliteten hos järnvägssystemet inom Europeiska unionen (COM(2013) 30). Ett utlåtande lämnades vidare om kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (COM(2013) 147, utl. 2012/13:TU20, rskr. 2012/13:255). Förslaget grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Ett utlåtande lämnades även om kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att fullborda den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation och upprätta en uppkopplad kontinent (COM(2013) 627, utl. 2013/14:TU5, rskr. 2013/14:35). Även detta förslag grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget. Slutligen lämnades ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om inrättande av en ram för tillträde till marknaden för hamntjänster och för finansiell insyn i hamnar (COM(2013) 296, utl. 2012/13:TU21, rskr. 2012/13:302). Det förslaget gällde transportpolitik.

Under 2016 lämnade trafikutskottet två utlåtanden. Det gäller för det första kommissionens förslag till ändring av förordningarna vad gäller främjande av internetkonnektivitet i lokala samhällen (COM(2016) 589, utl. 2016/17:TU7, rskr. 2016/17:67) som rörde transeuropeiska nät. Det gäller för det andra kommissionens förslag till direktiv om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (COM(2016) 590, utl. 2016/17:TU8, rskr.

2016/17:130), som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Under 2018 lämnade utskottet tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Det första utlåtandet lämnades om kommissionens förslag till ändring av direktiv 92/106/EEG om gemensamma regler för vissa former av kombinerad transport av gods mellan medlemsstaterna (COM(2017) 648, utl. 2017/18:TU8, rskr. 2017/18:137) och gällde transportpolitik. Det andra utlåtandet lämnades om kommissionens förslag till ändring av direktiv 2008/96/EG om förvaltning av vägars säkerhet (COM(2018) 274, utl. 2017/18:TU20, rskr. 2017/18:446) och gällde också transportpolitik. Det tredje lämnades om kommissionens förslag till förordning om rationaliseringsåtgärder för att påskynda förverkligandet av det transeuropeiska transportnätet (COM(2018) 277, utl. 2017/18:TU21, rskr. 2017/18:447) och gällde transeuropeiska nät.

Tabell 12 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom trafikutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*														Totalt
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Transportpolitik	Art. 91, 100	0	0	1	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	5
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3	
Transeuropeiska nät	Art. 170–172	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	3	

* Vissa av utkasterna som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

Miljö- och jordbruksutskottet

Miljö- och jordbruksutskottet prövade 25 utkast till lagstiftningsakter under 2023. Utskottet ansåg att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att elva utkast gällde miljöpolitik. Nio utkast gällde jordbruk och fiskeri. Lika många grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Två av utkasten gällde folkhälsa.

Fyra av utkasten berörde flera politikområden.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2023 prövade miljö- och jordbruksutskottet 215 utkast till lagstiftningsakter, vilket utgör drygt 16 procent av alla utkast som prövades i riksdagen under denna period. Knappt hälften av utkasten (104 av 215) gällde jordbruk och fiskeri. Därefter följer 79 utkast som gällde miljöpolitik och 43 utkast som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Tolv utkast gällde folkhälsa. Sju utkast gällde statistik. Fem utkast gällde transportpolitik. Vardera fem utkast gällde strukturfonder och energipolitik. Fyra utkast grundade sig på artikel 118 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör immateriella rättigheter. Tre utkast gällde gemensam handelspolitik. Vardera tre utkast gällde forskning och teknisk utveckling och turism. Tre utkast gällde särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena. Två gällde industripolitik. Övriga utkast gällde etableringsrätt (1), socialpolitik (1) och associering av utomeuropeiska länder och territorier (1). Ett utkast grundade sig på flexibilitetsklausulen.

Vissa av utkasten berörde flera politikområden.

Totalt har miljö- och jordbruksutskottet lämnat elva utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, varav tio utlåtanden har lett till motiverade yttranden från riksdagen (se tabell 13 nedan).

Under 2010 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till ändring av förordningar när det gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen (COM(2010) 486, utl. 2010/11:MJU7). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2010/11:3). Förslaget gällde jordbruk och fiskeri.

Utskottet lämnade i februari 2011 ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om en samlad marknadsordning (COM(2010) 799, utl. 2010/11:MJU21). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2010/11:181). Detta utkast rörde jordbruk och fiskeri. I det aktuella förslaget hade det tidigare förslaget om ändring av förordningar när det gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen (COM(2010) 486) inarbetats. Utskottet lämnade även ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande i november 2011 om det ändrade förslaget till förordning om ändring av förordningar vad gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen (COM(2011) 634, utl. 2011/12:MJU8). Riksdagen biföll utskottets förslag

(rskr. 2011/12:52). Förslaget gällde jordbruk och fiskeri och även ekonomisk, social och territoriell sammanhållning.

Miljö- och jordbruksutskottet lämnade ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande under 2012 om kommissionens förslag till förordning om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning i unionen (COM(2012) 576, utl. 2012/13:MJU6). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2012/13:131). Förslaget gällde miljöpolitik.

Under 2013 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (COM(2013) 133, utl. 2012/13:MJU20). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2012/13:203). Förslaget gällde jordbruk och fiskeri, transportpolitik, miljöpolitik och energipolitik.

Under 2018 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till direktiv om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i livsmedelskedjan (COM(2018) 173, utl. 2017/18:MJU25) som rörde jordbruk och fiskeri. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2017/18:400).

Utskottet lämnade även två utlåtanden under 2021. Det första av dessa utlåtanden gällde kommissionens förslag till ändring av förordningarna (EU) 2018/841 vad gäller omfattning, förenkling av regler för efterlevnadskontroll, fastställande av medlemsstaternas mål för 2030 och åtaganden för att kollektivt uppnå klimatneutralitet 2035 i sektorn för markanvändning, skogsbruk och jordbruk m.m. (COM(2021) 554, utl. 2021/22:MJU10). Förslaget gällde miljöpolitik. Utlåtandet lämnades på begäran av en minoritet i utskottet. Riksdagen biföll utskottets förslag och något motiverat yttrande lämnades därför inte till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (prot. 2021/22:23).

Det andra utlåtandet med förslag till motiverat yttrande som lämnades under 2021 gällde kommissionens förslag till förordning om inrättande av en social klimatfond (COM(2021) 568, utl. 2021/22:MJU11). Förslaget grundade sig på artiklarna 91, 192 och 194 i EUF-fördraget, dvs. gällde transportpolitik, miljöpolitik och energipolitik. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2021/22:26).

Miljö- och jordbruksutskottet lämnade tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden under 2022. Den rättsliga grunden för samtliga förslag var artikel 192 i EUF-fördraget, dvs. miljöpolitik. Det första utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om utsläpp på unionens marknad och export från unionen av vissa råvaror och produkter som är förknippade med avskogning och skogsförstörelse och om upphävande av förordning (EU) nr 995/2010 (COM(2021) 706, utl. 2021/22:MJU19). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2021/22:183). Det andra utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur (COM(2022) 304, utl. 2021/22:MJU32). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2021/22:473). Det

tredje utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel och om ändring av förordning (EU) 2021/2115 (COM(2022) 305, utl. 2021/22:MJU33). Utskottet ansåg att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen och föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Även Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna ansåg att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen men lämnade i en reservation ett förslag till ett motiverat yttrande med en annan lydelse (reservation 1). Riksdagen biföll reservanternas förslag (rskr. 2021/22:474).

Tabell 13 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom miljö- och jordbruksutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*														
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt
Jordbruk och fiskeri	Art. 42, 43	1	2	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	5
Transportpolitik	Art. 91, 100	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Miljöpolitik	Art. 192	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	3	0	6
Energipolitik	Art. 194	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2

* Vissa av utkasterna som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

Näringsutskottet

Näringsutskottet prövade 16 utkast till lagstiftningsakter under 2023. Utskottet ansåg att förslagen inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att den rättsliga grunden för tio av utkasterna var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Tre utkast grundade sig på artikel 118 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör immateriella rättigheter. Två utkast gällde energipolitik. Övriga utkast gällde fri rörlighet för unionsmedborgare (1), etableringsrätt (1), socialpolitik (1), Europeiska socialfonden (1), folkhälsa (1), industripolitik (1), gemensam handelspolitik (1) och ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (1).

Tre av utkasterna rörde flera politikområden.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2023 prövade näringsutskottet 139 utkast till lagstiftningsakter. Av sammanställningarna framgår det att den rättsliga grunden för 55 av utkasterna var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. 39 rörde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning och 30 energipolitik. Nio utkast grundade sig på artikel 118 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör immateriella rättigheter. Sju utkast gällde särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena. Lika många gällde gemensam handelspolitik. Sex gällde etableringsrätt. Fem utkast gällde jordbruk och fiskeri. Fem utkast gällde finansiella regler. Fyra utkast gällde fri rörlighet för tjänster. Fyra utkast vardera gällde industripolitik och miljöpolitik. Tre utkast gällde fri rörlighet för unionsmedborgare. Vardera tre utkast gällde utvecklingssamarbete och ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. Lika många gällde statistik. Två utkast vardera gällde transportpolitik, konkurrensregler och transeuropeiska nät. Lika många gällde folkhälsa. Två utkast rörde inhämtande av information. Övriga utkast gällde tullsamarbete (1), fri rörlighet för arbetstagare (1), social trygghet för arbetstagare (1), socialpolitik (1), Europeiska socialfonden (1), forskning och teknisk utveckling (1) och turism (1).

Vissa av utkasterna rörde flera politikområden.

Totalt har näringsutskottet lämnat elva utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, varav åtta utlåtanden har lett till att riksdagen lämnat motiverade yttranden (se tabell 14 nedan).

Under 2011 lämnade näringsutskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till direktiv om energieffektivitet m.m. (COM(2011) 370, utl. 2011/12:NU8, rskr. 2011/12:8). Förslaget gällde energipolitik.

Under 2012 lämnade utskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om inrättande av program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (COM(2011) 834, utl. 2011/12:NU17, rskr.

2011/12:127). Detta förslag gällde industripolitik och turism. Utskottet lämnade även ett utlåtande om kommissionens förslag till direktiv om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden (COM(2012) 372, utl. 2012/13:NU5, rskr. 2012/13:14). Förslaget gällde etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster.

Under 2018 lämnade utskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om fastställande av regler och förfaranden för överensstämmelse med och genomdrivande av unionens harmoniseringslagstiftning för produkter m.m. (COM(2017) 795, utl. 2017/18:NU26, rskr. 2017/18:196). Förslaget rörde tullsamarbete, tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och gemensam handelspolitik. Utskottet lämnade även ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om en mekanism för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang (COM(2018) 373, utl. 2017/18:NU28, rskr. 2017/18:448). Förslaget rörde strukturfonder.

Utskottet lämnade även ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande under 2021. Utlåtandet gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652 (COM(2021) 557, utl. 2012/22:NU9). Förslaget grundade sig på artiklarna 114 och 194 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och energipolitik. Riksdagen biföll utskottets förslag och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2021/22:25).

Utskottet lämnade tre utlåtanden under 2022, varav följande två ledde till motiverade yttranden från riksdagen. Ett utlåtande gällde kommissionens förslag till direktiv om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 (COM(2022) 71, utl. 2021/22:NU28). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2021/22:312). Förslaget gällde etableringsrätt och tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Ett annat utlåtande gällde kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett krisinstrument för den inre marknaden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 2679/98 (COM(2022) 459, utl. 2022/23:NU10). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2022/23:100). Förslaget gällde fri rörlighet för unionsmedborgare, fri rörlighet för arbetstagare och tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Under 2022 lämnade utskottet även ett utlåtande på begäran av en minoritet i utskottet. Riksdagen biföll utskottets förslag och utlåtandet lades till handlingarna (prot. 2021/22:135). Det gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (COM(2022) 222, utl. 2021/22:NU29). Förslaget gällde miljöpolitik och energipolitik.

Utöver detta har två utlåtanden lämnats på begäran av en minoritet i utskottet. Det första av dessa utlåtanden lämnades 2011 och gällde kommissionens förslag till förordning om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer m.m. (COM(2011) 658, utl. 2011/12:NU15). Förslaget gällde transeuropeiska nät. Utskottet ansåg inte att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen skulle lägga utlåtandet till handlingarna. Riksdagen biföll utskottets förslag, vilket innebar att något motiverat yttrande inte lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (prot. 2011/12:52). Det andra utlåtandet lämnades 2014 och gällde kommissionens förslag till direktiv om skydd för företagshemligheter (COM(2013) 813, utl. 2013/14:NU28). Detta förslag grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Riksdagen biföll även i detta fall utskottets förslag, vilket innebar att utlåtandet lades till handlingarna (prot. 2013/14:62).

Tabell 14 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom näringsutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*														
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet)	Art. 21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Tullsamarbete	Art. 33	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Fri rörlighet för arbetstagare	Art. 45	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Etableringsrätt	Art. 49, 50, 53	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2
Fri rörlighet för tjänster	Art. 56, 62	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2	0	4
Industripolitik	Art. 173	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Energipolitik	Art. 194	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
Turism	Art. 195	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Gemensam handelspolitik	Art. 207	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1

* Vissa av utkasterna som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

Arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet prövade tre utkast till lagstiftningsakter under 2023. Utskottet ansåg att förslagen inte strider mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att två av utkasten gällde socialpolitik och ett gällde bekämpning av diskriminering.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2023 prövade arbetsmarknadsutskottet 41 utkast till lagstiftningsakter. Av sammanställningarna framgår det att 21 av utkasten gällde socialpolitik. Åtta utkast gällde strukturfonder. Sju utkast gällde fri rörlighet för arbetstagare. Fem utkast gällde sysselsättning och lika många gällde Europeiska socialfonden. Tre utkast gällde etableringsrätt. Två utkast gällde fri rörlighet för tjänster. Vidare gällde två utkast särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena och lika många grundade sig på flexibilitetsklausulen. Övriga utkast gällde skydd för personuppgifter (1), bekämpning av diskriminering (1), jordbruk och fiskeri (1), fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet) (1), transportpolitik (1), tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden (1) och folkhälsa (1).

Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Arbetsmarknadsutskottet har lämnat totalt tio utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, varav åtta har lett till motiverade yttranden från riksdagen (se tabell 15 nedan).

Under 2011 lämnade arbetsmarknadsutskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (COM(2011) 608, utl. 2011/12:AU3). Detta utkast gällde jordbruk och fiskeri och strukturfonder. Utskottet lämnade också ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om Europeiska unionens program för social förändring och social innovation (COM(2011) 609, utl. 2011/12:AU4). Detta utkast innehöll förslag om fri rörlighet för arbetstagare, sysselsättning, socialpolitik och strukturfonder. Riksdagen biföll utskottets förslag i båda dessa fall (rskr. 2011/12:54 och 55).

Under 2012 lämnade utskottet även ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster, den s.k. Monti II-förordningen (COM(2012) 130, utl. 2011/12:AU14). Utkastet grundade sig på artikel 352 i EUF-fördraget, dvs. flexibilitetsklausulen. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2011/12:214). På EU-nivå uppnåddes tröskeln för ett gult kort, vilket var första gången. Till följd av detta drog kommissionen tillbaka sitt förslag.

I detta sammanhang kan nämnas att totalt tre gula kort har delats ut sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Det gäller utöver den s.k. Monti II-förordningen (se ovan) ett förslag till en ny europeisk åklagarmyndighet

(COM(2013) 534), som prövades av justitieutskottet under 2013, och det s.k. utstationeringsdirektivet (COM(2016) 128) som prövades av arbetsmarknadsutskottet under 2016. Arbetsmarknadsutskottet ansåg inte att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett protokollsutdrag. På EU-nivå uppnåddes dock tröskeln för ett gult kort.

Under 2017 lämnade arbetsmarknadsutskottet på begäran av en minoritet i utskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare m.m. (COM(2017) 253, utl. 2016/17:AU17). Förslaget gällde socialpolitik. Utskottet ansåg inte att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen, och föreslog att riksdagen skulle lägga utlåtandet till handlingarna. I utlåtandet fanns två reservationer (M, C och KD samt SD). Riksdagen biföll utskottets förslag, vilket innebar att något motiverat yttrande inte lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande och att utlåtandet lades till handlingarna (prot. 2016/17:129).

Under 2018 lämnade utskottet tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll utskottets förslag i samtliga fall. Det var kommissionens förslag till direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i Europeiska unionen (COM(2017) 797, utl. 2017/18:AU11, rskr. 2017/18:167) som rörde socialpolitik. Utskottet lämnade även ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten (COM(2018) 131, utl. 2017/18:AU17, rskr. 2017/18:292) som rörde fri rörlighet för arbetstagare, social trygghet, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och transportpolitik. Utskottet lämnade även ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om inrättande av Europeiska fonden för justering av globaliseringseffekter (COM(2018) 380, utl. 2017/18:AU19, rskr. 2017/18:444) som rörde strukturfonder.

Under 2020 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till direktiv om tillräckliga minimilöner i Europeiska unionen (COM(2020) 682, utl. 2020/21:AU6). Förslaget gällde socialpolitik och grundade sig på artikel 153 i EUF-fördraget. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2020/21:138).

Arbetsmarknadsutskottet lämnade under 2021 även ett utlåtande på begäran av en minoritet i utskottet. Utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om stärkt tillämpning av principen om lika lön för kvinnor och män för lika eller likvärdigt arbete tack vare insyn i lönesättningen och efterlevnadsmekanismer (COM(2021) 93, utl. 2020/21:AU15). Förslaget gällde socialpolitik och grundade sig på artikel 157 i EUF-fördraget. Utskottet ansåg inte att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen och föreslog att utlåtandet skulle läggas till handlingarna. En minoritet i utskottet reserverade sig (M, SD, KD) och föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande. Reservanterna ansåg att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen. Riksdagen biföll utskottets förslag, vilket innebar att riksdagen inte lämnade något motiverat yttrande och att utlåtandet lades till handlingarna (prot. 2020/21:115).

Under 2022 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande. Det gällde kommissionens förslag till direktiv om bättre arbetsvillkor för plattformarbete (COM(2021) 762, utl. 2021/22:AU16). Förslaget gällde skydd för personuppgifter och socialpolitik. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2021/22:184).

Tabell 15 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antalet motiverade yttranden inom arbetsmarknadsutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*														
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt
Skydd för personuppgifter	Art. 16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Jordbruk och fiskeri	Art. 42, 43	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Fri rörlighet för arbetstagare	Art. 45, 46	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
Fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet)	Art. 48	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Etableringsrätt	Art. 53	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Fri rörlighet för tjänster	Art. 62	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Transportpolitik	Art. 91	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Sysselsättning	Art. 149	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Socialpolitik	Art. 153, 157	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	4
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175, 177	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3
Flexibilitetsklausulen	Art. 352	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

* Vissa av utkasten som lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet motiverade yttranden i tabellen är större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).

2.1.3 Kommissionens motiveringar av subsidiaritetsprincipen

Enligt artikel 5 i protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna ska utkast till lagstiftningsakter motiveras när det gäller subsidiaritetsprincipen. Detta gäller oavsett om kommissionen eller någon annan är förslagsställare.

I utkast till lagstiftningsakter finns som regel en särskild rubrik, Subsidiaritetsprincipen, under vilken kommissionen brukar lämna sin motivering i fråga om subsidiaritetsprincipen. I vissa av förslagen finns det även en motivering i ingressen till själva förslaget till rättsakt.

I 11 av de 119 utkast som subsidiaritetsprövades under 2022, dvs. i 9 procent av de utkast som prövades, saknades en motivering eller bedömdes motiveringen som otillfredsställande (bet. 2023/24:KU5 s. 85 f.).

En översiktlig genomgång har även gjorts av motiveringarna av subsidiaritetsprincipen i de utkast till lagstiftningsakter som prövades under 2023. Motiveringarna är ibland kortfattade, vilket har kunnat konstateras även i tidigare uppföljningar. Av de 132 utkast till lagstiftningsakter som subsidiaritetsprövades under 2023 saknas en motivering eller bedöms motiveringen som otillfredsställande i fyra av förslagen, dvs. i 3 procent av de förslag som prövades.

Tabell 16 Utkast till lagstiftningsakter som saknar tillfredsställande subsidiaritetsmotiveringar

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt
FiU	COM(2023) 331	Ändrat förslag till rådets beslut om ändring av beslut (EU, Euratom) 2020/2053 om systemet för Europeiska unionens egna medel
SkU	COM(2023) 258	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av unionens tullkodex och inrättande av Europeiska unionens tullbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 952/2013
JuU	ST 15936/22	Ändring av protokoll nr 3 om stadgan för Europeiska unionens domstol
SoU	COM(2023) 122	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda regler för humanläkemedel som är avsedda att släppas ut på marknaden i Nordirland

2.2 Yttranden från andra utskott

2.2.1 Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet framhåller bl.a. följande i sitt yttrande (bilaga 1).

Utskottets beredningsområde har direkt anknytning till EU:s regelverk. På skatteområdet krävs enighet bland medlemsstaterna, vilket kan medföra justeringar och fördröjningar av förslagen innan dessa blir EU-lagstiftning. Medlemsstaterna har således möjlighet att bättre värna sin suveränitet på detta område än inom andra politikområden. Utskottet lämnade emellertid under 2019 kritiska synpunkter på kommissionens meddelande om ett mer effektivt och demokratiskt beslutsfattande inom EU:s skattepolitik. Kommissionen föreslog ett ändrat beslutsfattande i skattefrågor genom en övergång från beslutsfattande med enhällighet enligt det särskilda lagstiftningsförfarandet till kvalificerad majoritet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Enligt utskottets mening skulle detta innebära att den nationella suveräniteten i skattefrågor luckrades upp, vilket utskottet även fortsättningsvis motsätter sig. Utskottet har sedan dess upprepat sin kritiska inställning både 2020 och 2021.

Utskottet anser att det är viktigt att nyttan av att ha harmoniserade skatteregler på direktbeskattningens område vägs mot den inskränkning av medlemsstaternas möjligheter att införa och behålla egna nationella skatteregler som en harmonisering medför, vilket ställer höga krav på utformningen av unionens lagstiftningsförslag för att avgöra om målet för den föreslagna åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva.

Informationen i Ipex har använts vid något enstaka tillfälle, men den är i regel varken fullständig eller särskilt relevant när utskottet behandlar subsidiaritetsärenden. Utskottet håller löpande kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner och anser att denna möjlighet att skaffa information är värdefull.

Riksdagen kan behöva öka sitt engagemang för att förbättra möjligheterna att nå tröskeln för en omprövning av ett lagstiftningsutkast i de fall riksdagen har lämnat ett motiverat yttrande om att utkastet strider mot subsidiaritetsprincipen. På grund av den tidsram som åttaveckorsfristen utgör ser utskottet emellertid en utmaning i att informera övriga nationella parlament medan det fortfarande finns tid för dem att i sin tur agera.

2.2.2 Justitieutskottets yttrande

Justitieutskottet hänvisar i sitt yttrande till vad utskottet anförde vid en tidigare uppföljning i yttrande 2023/24:JuU1y (bilaga 2). I det tidigare yttrandet anförde utskottet bl.a. följande.

Det är viktigt att frågan om subsidiaritet ges särskild uppmärksamhet när det handlar om lagstiftningsförslag inom det straff- och processrättsliga området. Dessa frågor är en central del i varje stats funktion och legitimitet och är av särskild betydelse eftersom de återspeglar grundläggande värden, seder och bruk i medlemsländerna. Därför är det viktigt att lagstiftning på EU-

nivå inom det straff- och processrättsliga området endast initieras om det står klart att sådan lagstiftning bidrar till ett betydande mervärde. Utskottet konstaterar att det samarbete som finns på det straffrättsliga området innebär att delar av den nationella kompetensen förts över till EU, vilket medför att lagstiftningen på EU-nivå stärks och att utrymmet för nationell lagstiftning minskar i motsvarande utsträckning. Samtidigt framhöll utskottet att det kan vara motiverat med gemensamma åtgärder på EU-nivå i de fall det har ett betydande mervärde för att t.ex. bekämpa gränsöverskridande brottslighet. Ett rättssäkert arbete och utbyte av information är viktiga aspekter i ett effektivt samarbete mellan medlemsstater. Det är viktigt att uppmärksamma den samlade effekten av olika förslag, vilken kan vara svår att överblicka vid enskilda förslag.

2.2.3 Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet framhåller bl.a. följande i sitt yttrande (bilaga 3).

Utskottets uppfattning är liksom tidigare att behandlingen av subsidiaritetsärenden i huvudsak fungerat väl, men att tidigare och mer detaljerad information från kommissionen om dess planering för enskilda lagstiftningsförslag skulle förbättra möjligheten till planering av arbetet med subsidiaritetsärenden.

Mot bakgrund av utskottets förhållandevis få subsidiaritetsärenden som samtidigt är fördelade på ett relativt stort antal politikområden, varav ett politikområde – utbildning – inte får harmoniseras, kan utskottet inte dra några mer övergripande slutsatser när det gäller konstitutionsutskottets fråga om i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder inom olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av EU-förslag som subsidiaritetsprövats.

Utskottet fann informationen på webbplatsen IpeX av liten eller ingen relevans för relevans för behandlingen av utkastet under 2023. Den löpande rapporteringen från riksdagens representant vid EU:s institutioner utgör ett värdefullt kunskapsunderlag, och representanten kontaktas när det bedöms relevant. Utskottet har hittills inte sett något behov av att hämta in information från andra nationella parlament före prövningarna.

2.2.4 Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet anför bl.a. följande i sitt yttrande (bilaga 4).

Transport- och digitaliseringspolitiken har i många fall en gränsöverskridande dimension, vilket medför att utskottet har ett förhållandevis stort antal utkast till lagstiftningsakter att subsidiaritetspröva varje år. För utskottet är det därför av stort intresse att subsidiaritetsprincipen tillämpas på rätt sätt och att EU:s lagstiftning är i linje med den grundidé om vertikal maktindelning som subsidiaritetsprincipen är ett uttryck för.

EU har getts betydande beslutskompetens på både transportområdet och telekommunikationsområdet, vilket innebär att utrymmet för nationell lagstiftning inom utskottets beredningsområde, till viss del, redan är upptaget eller intecknat. Utskottets genomgång av utkastet till ny EU-lagstiftning under 2023 visar att tre av förslagen innebar att nya politikområden introducerades i EU-lagstiftningen. Förslagen rörde digital interoperabilitet, unionsomfattande verkan av vissa kördiskvalifikationer och redovisning av växthusgasutsläpp från transporttjänster. Tolv utkast innebar att existerande lagstiftning ändrades, även om detta i vissa fall innebar att lagstiftningsramen utökades. I två fall innebar utkastet att EU-regleringar upphörde att gälla. Utskottets samlade bedömning är att det nationella handlingsutrymmet oundvikligen minskat över tid till följd av att gemensamma EU-bestämmelser införts, men att utrymmet för nationella åtgärder inom beredningsområdet inte minskat nämnvärt under året som gått.

Sex av de prövade utkastet under 2023 innebar att kommissionen gavs eller behöll befogenheten att anta s.k. delegerade akter. Utskottet vill göra gällande att utgångspunkten bör vara den som följer av EU-fördragen, dvs. att all EU:s lagstiftning på områden med delad kompetens rent principiellt bör underställas en prövning mot subsidiaritetsprincipen i de nationella parlamenten. Utskottet ser således med viss oro på det faktum att kommissionen i allt större utsträckning får befogenhet att anta lagar som inte blir föremål för parlamentarisk granskning i de nationella parlamenten. För utskottet är det viktigt att delegerade akter inte används på ett sätt som försvagar den demokratiska kontrollen i EU, t.ex. möjligheten att pröva hur väl lagändringar överensstämmer med subsidiaritetsprincipen.

Utskottet anser att en mer konsekvent tillämpning av bl.a. vilken information som läggs in i Ipex och på vilket språk informationen läggs in skulle behövas för att informationen ska vara till nytta för utskottets prövningar. Utskottets kansli tar löpande kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner och med företrädare för andra nationella parlament, i den mån det är nödvändigt, och anser att detta fungerar väl.

Utskottet vill understryka att det är viktigt med god framförhållning i subsidiaritetsärenden eftersom tidsfristen ofta är relativt knapp och att kommissionen tidigt tillhandahåller pålitlig och detaljerad information om planeringen för varje enskilt initiativ.

2.2.5 Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet framhåller bl.a. följande i sitt yttrande (bilaga 5).

Det kan konstateras att den formella nationella handlingsfriheten inom utskottets beredningsområde i betydande utsträckning var begränsad av EG-rätten redan före EU-inträdet. När det gäller kemikalieområdet kan utrymmet för nationella åtgärder inte sägas ha förändrats i nämnvärd omfattning sedan 2009. Även inom jordbrukspolitiken började svenska regler att anpassas till EG-rätten redan under 1970-talet. Inte desto mindre krävde anslutningen en

harmonisering av svensk rätt på jordbruks- och livsmedelsområdet. De förändringar i EU-rätten som skett därefter, bl.a. genom Lissabonfördraget, har inte påverkat harmoniseringsgraden i nämnvärd omfattning. Den senaste reformen för programperioden 2021–2027 innebar snarare en ”utökad subsidiaritet” genom att medlemsstaterna i större utsträckning än tidigare ansvarar för hur de överenskomna målen ska nås.

Utvecklingen inom miljöpolitiken har haft en indirekt effekt på områden där medlemsstaterna inte har delegerat beslutandemakt till EU-nivån. Det tydligaste exemplet härrör från skogspolitiken. Samtidigt som skogen har en central roll i EU:s klimatområde nämns inte någon gemensam skogspolitik i EUF-fördraget. Utskottet har av denna anledning vid ett flertal tillfällen markerat betydelsen av det nationella självbestämmandet i skogliga frågor.

När det gäller Ipex anförs att de flesta andra parlament inte lägger upp information om hur de ser på de aktuella förslagen; den eventuella information som läggs upp finns inte översatt till engelska och när information läggs upp sker det vanligtvis mot slutet av tidsfristen, vilket innebär att den inte finns tillgänglig i anslutning till utskottets beredning. Det finns ett uppenbart värde i att dels informera sig om hur andra parlament avser att agera i ett givet ärende, dels sprida information om vilken bedömning utskottet och riksdagen har gjort. Detta kan dock försvåras till följd av tidsbrist. En kontakt med riksdagens representant, och i förlängningen andra parlament, är relevant i de fall utkastet till lagstiftningsförslag på något sätt är komplicerat i förhållande till subsidiaritetsprincipen. Utskottet får framför allt information om hur andra länder ställer sig till olika förslag genom sin kontakt med regeringen.

Utifrån de reflektioner om subsidiaritetsmekanismen som konstitutionsutskottet gjorde under förra riksmötet konstaterar miljö- och jordbruksutskottet att riksdagen är ett av få aktiva parlament i detta avseende; endast ett begränsat antal andra nationella kammare har lämnat motiverade yttranden under senare år. Utskottet ser också skäl att reflektera över det faktum att tröskeln för ett s.k. gult kort som tvingar kommissionen att ompröva sitt förslag endast uppnåtts tre gånger. Den obalans och de skillnader som tycks finnas mellan i vilken utsträckning de nationella parlamenten använder sig av subsidiaritetsmekanismen, och i vilken utsträckning gult kort kan sägas ha effekt, väcker även enligt miljö- och jordbruksutskottet en rad frågor.

Samtidigt som utskottet ser värnandet av subsidiaritetsprincipen som grundläggande för kvaliteten på EU:s lagstiftningsprocess, vill utskottet påpeka betydelsen av att riksdagens resurser används effektivt och ändamålsenligt. Den tolkning av protokoll nr 2 som kommer till uttryck i riksdagsordningen innebär att samtliga förslag där kompetensen är delad mellan EU och nationell nivå ska underställas en prövning. Utskottet konstaterar att de flesta andra parlament gör någon form av urval av vilka förslag som är aktuella att pröva. Enligt utskottet finns det anledning att överväga huruvida även riksdagen bör överväga en sådan ordning. Det skulle innebära att resurser koncentreras till de ärenden där det enligt utskottets bedömning finns ett genuint behov av en subsidiaritetsprövning. Detta torde särskilt vara fallet när

frågan om på vilken nivå en föreslagen åtgärd ska regleras inte tidigare har varit föremål för riksdagens bedömning, t.ex. när det rör sig om helt ny lagstiftning.

2.3 Utskottets ställningstagande

Subsidiaritetsprövningarna och den årliga uppföljningen

Enligt riksdagsordningen ska varje utskott i riksdagen subsidiaritetspröva utkast till lagstiftningsakter inom sina respektive beredningsområden. Konstitutionsutskottet ska därutöver göra en uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen en gång om året. Syftet är att följa utvecklingen över tid på en mer övergripande nivå och att samla erfarenheter från olika politikområden.

Genom uppföljningen kan den samlade effekten av olika förslag uppmärksammas. Det är värdefullt att övriga utskott yttrar sig inom ramen för uppföljningen. Ju fler utskott som yttrar sig, desto mer heltäckande blir bilden av utvecklingen inom olika politikområdena. I yttrandena som kommit in från skatteutskottet, justitieutskottet, utbildningsutskottet, trafikutskottet och miljö- och jordbruksutskottet görs många intressanta iakttagelser bl.a. om utvecklingen inom olika politikområden och om hur utrymmet för nationella åtgärder inom olika politikområden har påverkats till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU (se ovan och bilaga 1–5).

Samlat utfall av genomförda subsidiaritetsprövningar

Under 2023 subsidiaritetsprövade riksdagen totalt 132 utkast till lagstiftningsakter och lämnade sju motiverade yttranden till Europaparlamentets rådets och kommissionens ordförande. Miljö- och jordbruksutskottet, finansutskottet, näringsutskottet och trafikutskottet prövade tillsammans nästan 60 procent av utkasten. Civilutskottet prövade därutöver 13 utkast, vilket är det högsta antalet utkast som civilutskottet prövat sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Ett flertal av utkasten (52) som riksdagen subsidiaritetsprövade gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden (artikel 114 i EUF-fördraget), 13 utkast vardera gällde miljöpolitik och transportpolitik och 11 gällde etableringsrätt. De motiverade yttrandena lämnades på förslag av konstitutionsutskottet, finansutskottet, skatteutskottet, justitieutskottet och civilutskottet.

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft och fram t.o.m. utgången av 2023 har riksdagen subsidiaritetsprövat totalt 1 305 utkast till lagstiftningsakter och lämnat 100 motiverade yttranden, vilket innebär att riksdagen haft invändningar mot knappt 8 procent av utkasten som subsidiaritetsprövats av riksdagen. En översiktlig genomgång av utkasten som subsidiaritetsprövats visar att ca 27 procent gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre

marknaden (artikel 114 i EUF-fördraget). Därefter följer utkast som gäller transportpolitik, jordbruk och fiskeri och miljöpolitik.

Finansutskottet, skatteutskottet, trafikutskottet och miljö- och jordbruksutskottet har tillsammans stått för nästan 60 procent av antalet motiverade yttranden som lämnats sedan 2009. Utrikesutskottet, socialförsäkringsutskottet, kulturutskottet och utbildningsutskottet har ännu inte lämnat några förslag till motiverade yttranden. Övriga utskott har lämnat förslag till mellan två och nio motiverade yttranden vardera. En översiktlig genomgång av de utkast till lagstiftningsakter som riksdagen har haft invändningar mot visar att omkring 28 procent av utkasten grundar sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. gäller tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Därefter följer utkast som grundar sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadsens upprättande eller funktion, etableringsrätt och transportpolitik.

Reflektioner om subsidiaritetsmekanismen

Ökat engagemang för att nå tröskeln för gult kort

Skatteutskottet anför i sitt yttrande att riksdagen kan behöva öka sitt engagemang för att förbättra möjligheterna att nå tröskeln för en omprövning, dvs. tröskeln för ett gult kort, av ett utkast till lagstiftningsakt i de fall riksdagen har lämnat ett motiverat yttrande om att utkastet strider mot subsidiaritetsprincipen. På grund av den tidsram som åttaveckorsfristen utgör ser utskottet emellertid en utmaning i att informera övriga nationella parlament medan det fortfarande finns tid för dem att i sin tur agera.

Värdet av samarbete och informationsutbyte med andra nationella parlament har återkommande framhållits. Det har även övervägts hur ett sådant samarbete kan komma till stånd och vilka hinder som kan finnas för ett samarbete. En värdefull väg till ett informationsutbyte mellan de nationella parlamenten under beredningen av ett pågående subsidiaritetsärende är, som konstitutionsutskottet tidigare framhållit, kontakter via riksdagens representant vid EU:s institutioner. Denna väg används av utskotten.

Den parlamentariska EU-kommittén som hade i uppgift att se över riksdagens arbete med EU-frågor ansåg också att riksdagen borde samarbeta mer med andra nationella parlament. EU-kommittén uppmanade till ett kompletterande informationsutbyte på politisk nivå baserat på vad som med någorlunda rimlighet kan förutses bli utskottets slutsats i subsidiaritetsprövningen. Förutom den tidsmässiga fördelen av att inte avvakta ett faktiskt beslut skulle ett sådant informationsutbyte enligt kommittén ha den ytterligare fördelen att det sker direkt mellan beslutsfattarna (2017/18:URF1 s. 193). Av det begränsade underlag som konstitutionsutskottet har går det inte att dra några slutsatser om och i vilken utsträckning det förekommer kontakter på politisk nivå.

Urval av vilka utkast som ska subsidiaritetsprövas?

Även miljö- och jordbruksutskottet reflekterar i sitt yttrande över tröskeln för ett s.k. gult kort som tvingar kommissionen att ompröva sitt förslag och konstaterar att det endast uppnåtts tre gånger. Samtidigt konstaterar miljö- och jordbruksutskottet att de flesta andra parlament gör någon form av urval av vilka förslag som är aktuella att pröva, och menar att det finns anledning att överväga huruvida även riksdagen bör överväga en sådan ordning. Det skulle innebära att resurser koncentreras till de ärenden där det enligt utskottens bedömning finns ett genuint behov av en subsidiaritetsprövning.

Med anledning av detta vill konstitutionsutskottet framhålla att utskottet tidigare har haft anledning att överväga huruvida riksdagen borde införa någon form av urval av vilka utkast till lagstiftningsakter som ska prövas (bet. 2012/13:KU8 s. 29 f.). Utskottet fann att övervägande skäl talar för att behålla den rådande ordningen.

EU-kommittén bedömde att den modell som valts för kontrollen är ändamålsenlig och framhöll värdet av den systematiska ansatsen där samtliga lagstiftningsutkast kontrolleras. Den systematiska kontrollen innebär dock inte att alla ärenden måste ägnas samma omsorg och beredas på samma sätt. Kommittén ansåg tvärtom att utskotten har goda och tillräckliga möjligheter att fokusera på de ärenden som kräver mer ingående analys och såg därför inte skäl att föreslå någon central funktion för att välja ut ärenden som ska prioriteras för behandling, på det sätt som sker i flera andra nationella parlament (2017/18:URF1 s. 188). Riksdagsstyrelsen delade kommitténs bedömning (framst. 2017/18:RS8 s. 25).

Få nationella parlament använder sig av subsidiaritetsmekanismen

Vid den förra uppföljningen noterade utskottet att endast ett begränsat antal nationella parlament har lämnat motiverade yttranden under senare år, samtidigt som de flesta nationella parlament har lämnat yttranden inom ramen för den s.k. politiska dialogen. Utskottet ansåg att de skillnader som tycks finnas mellan i vilken utsträckning de nationella parlamenten använder sig av subsidiaritetsmekanismen väcker en rad frågor. En fråga är om de nationella parlament som inte framställer några invändningar inom ramen för subsidiaritetsmekanismen inte gör det för att de inte har några invändningar eller om det t.ex. beror på att subsidiaritetsmekanismen inte upplevs som effektiv eller ändamålsenlig (bet. 2023/24:KU5 s. 98 f.). Utskottet gjorde liknande reflektioner i ett granskningsutlåtande om kommissionens årsrapport 2022 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och om förbindelserna med de nationella parlamenten (utl. 2023/24:KU19, COM(2023) 640).

Av kommissionens årsrapport för 2023 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och om förbindelserna med de nationella parlamenten (COM(2024) 493) framgår att endast 9 av 39 av de nationella parlamenten eller kamrarna lämnade motiverade yttranden under 2023, vilket

är en minskning jämfört med 2022 då 13 av 39 nationella parlament eller kamrar lämnade motiverade yttranden.

I rapporten om EU:s framtida konkurrenskraft konstaterar även Mario Draghi att de nationella parlamenten i begränsad utsträckning använder sig av sin rätt att kontrollera att EU:s lagstiftning är förenlig med subsidiaritetsprincipen. Mot bakgrund av det successivt minskande antalet motiverade yttranden från de nationella parlamenten föreslår Mario Draghi att en EU-utredning tillsätts för att analysera varför de nationella parlamenten inte använder sig av sin möjlighet att subsidiaritetspröva förslag till EU-lagstiftning. Konstitutionsutskottet avser att bevaka hur rapporten kommer att hanteras inom EU.

Kommissionens statistik om riksdagens motiverade yttranden

Av kommissionens årsrapport 2023 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och om förbindelserna med de nationella parlamenten framgår att kommissionen i sin statistik endast räknar med fem av sju motiverade yttranden som riksdagen lämnade under 2023. Kommissionen har inte räknat med de motiverade yttranden som gällde kommissionens förslag till förordning om fastställande av unionens tullkodex och inrättande av Europeiska unionens tullbyrå m.m. (COM(2023) 258) och kommissionens förslag till en ändring av beslut (EU, Euratom) 2020/2053 om systemet för Europeiska unionens egna medel (COM(2023) 331). Dessa utkast har subsidiaritetsprövats av skatteutskottet respektive finansutskottet.

Kommissionen lämnar ingen förklaring i rapporten till varför man inte räknat med dessa motiverade yttranden, vilket är otillfredsställande. Det väcker frågan om det är av förbiseende eller om det ligger något annat skäl bakom. Noteras kan att när utkasten översändes till riksdagen åtföljdes inte utkasten av någon underrättelse om att tidsfristen för subsidiaritetsprövning inleds, vilket skulle kunna tyda på att kommissionen inte har ansett att utkasten borde ha subsidiaritetsprövas. Det förekommer dock ibland att någon underrättelse av misstag inte översänds.

Det kan i sammanhanget även framhållas att det förekommer att riksdagen gör en annan bedömning än kommissionen och att riksdagen ibland subsidiaritetsprövar förslag som kommissionen inte anser omfattas av subsidiaritetskontroll, vilket synes ha varit fallet när det gäller de aktuella förslagen.

Konstitutionsutskottet anser under alla förhållanden att kommissionen borde ha redovisat skälen till varför man inte räknar med två av riksdagens motiverade yttranden.

BILAGA 1

Skatteutskottets yttrande 2024/25:SkU4y

KU:s uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 12 september 2024 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över de iakttagelser om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som har redovisats i en promemoria som arbetats fram inom konstitutionsutskottets kansli. Konstitutionsutskottet vill särskilt att utskottet kommenterar och bedömer vissa angivna frågor.

Konstitutionsutskottets uppföljning under riksmötet 2024/25 omfattar de subsidiaritetsprövningar som gjordes i riksdagen den 1 januari–31 december 2023.

I yttrandet redovisar skatteutskottet sina kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

Utskottets överväganden

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Bakgrund

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 9 kap. 20 § riksdagsordningen (RO) som uppgift att pröva om ett utkast till en lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen. Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § RO följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Konstitutionsutskottets uppföljning under riksmötet 2024/25 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen den 1 januari–31 december 2023. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas. Under perioden den 1 januari–31 december 2023 genomförde riksdagens utskott totalt 132 subsidiaritetsprövningar.

Konstitutionsutskottets önskar särskilt svar på följande redogörelser, kommentarer och bedömningar.

1. En kommentar till det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden sedan Lissabonfördragets ikraftträdande, särskilt när det gäller de motiverade yttranden som utskottet lämnat.
2. En samlad bedömning av dels i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, dels hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. Kommentarer om i vilken utsträckning utskottet använder sig av Ipex (Interparliamentary EU information exchange) och kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner eller om utskottet haft några kontakter med sina motsvarigheter i andra nationella parlament för inhämtande och utlämnande av information.
5. Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar.

Skatteutskottets subsidiaritetsprövningar under 2023

Skatteutskottet prövade sju utkast till lagstiftningsakter under 2023. Den rättsliga grunden för fyra av utkasterna var artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av indirekta skatter.

Tre av utkasterna grundade sig på artikel 115 i EUF-fördragen, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. Ett utkast gällde tullsamarbete, gemensam handelspolitik och tillnärmning av lagstiftning grundad på artikel 114 i EUF-fördraget. Två av utkasterna rörde flera politikområden.

Utfallet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2023 prövade skatteutskottet 96 utkast till lagstiftningsakter. Den rättsliga grunden för majoriteten av utkasterna (51) var artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av indirekta skatter, och 23 av utkasterna grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. Den rättsliga grunden för 17 av utkasterna var artikel 349 i EUF-fördraget som innebär att rådet kan anta särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU. Åtta av utkasterna innehöll förslag om tullsamarbete och lika många gällde tillnärmning av lagstiftning grundad på artikel 114 i EUF-fördraget. Fyra rörde gemensam handelspolitik och två gällde miljöpolitik. Ett utkast gällde administrativt samarbete och ett gällde bekämpning av bedrägeri. Vissa av utkasterna rörde flera politikområden.

Skatteutskottet redogjorde i sitt yttrande 2017/18:SkU5y Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen för de utlåtanden som lämnades under perioden den 1 december 2009–31 december 2016. Totalt lämnade skatteutskottet tolv utlåtanden under denna tid. Under 2017–2020 lämnade utskottet inga utlåtanden. Under 2021 lämnade utskottet ett utlåtande och under 2022 lämnade utskottet tre utlåtanden.

Under 2023 lämnade utskottet tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll utskottets förslag i samtliga fall.

- Det första utlåtandet gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv 2011/16/EU om administrativt samarbete i fråga om beskattning (COM(2022) 707, utl. 2022/23:SkU23, rskr. 2022/23:157). Förslaget grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av regler på området för indirekta skatter, och artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion.
- Det andra utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om fastställande av unionens tullkodex och inrättande av Europeiska unionens tullbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 952/2013 (COM(2023) 258, utl. 2023/24:SkU9, rskr. 2023/24:11). Detta förslag gällde

tullsamarbete, gemensam handelspolitik och tillnärmning av lagstiftning enligt artikel 114 i EUF-fördraget.

- Det tredje utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om inrättande av ett huvudkontorsbaserat skattesystem för mikroföretag samt små och medelstora företag och om ändring av direktiv 2011/16/EU (COM(2023) 528, utl. 2023/24:SkU10, rskr. 2023/24:114). Förslaget grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion.

Utskottets kommentarer

Utskottet redovisar följande kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

Fråga 1

Utskottets beredningsområde har direkt anknytning till EU:s regelverk. Antalet prövningar inom utskottets område var lågt före 2016, men det har ökat vartefter. Av åtta ärenden 2016 utmynnade sex i motiverade yttranden. Ökningen under 2016 sågs som en följd av OECD:s arbete mot urholkning av skattebasen och överflyttning av vinster (base erosion and profit shifting), BEPS-programmet.

- Antalet ärenden under 2017 var tio men resulterade inte i några motiverade yttranden.
- Under 2018 var antalet subsidiaritetsärenden i utskottet 15, vilket hittills är det högsta antalet prövningar under ett kalenderår.
- Antalet ärenden under 2019 var däremot det lägsta sedan 2015, fem stycken, och har framför allt gällt harmonisering av indirekta skatter.
- Under 2020 var antalet prövningar tio stycken. Drygt hälften av dem rörde indirekt beskattning, vilket är normalt. En av dessa och ytterligare tre gällde åtgärder med anledning av covid-19-pandemin.
- Under 2021 var antalet prövningar sju stycken, varav en resulterade i ett motiverat yttrande. Omkring hälften gällde harmonisering av indirekta skatter. Övriga gällde särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU, åtgärder på miljöpolitikens område, tullsamarbete, tillnärmning av lagstiftning och den gemensamma handelspolitiken.
- Under 2022 var antalet prövningar sex stycken, varav tre resulterade i motiverade yttranden. Dessa tre gällde tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion dvs. direkt beskattning. De övriga tre prövningarna gällde harmonisering av indirekta skatter.
- Under 2023 prövades sju förslag varav tre resulterade i motiverade yttranden. Dessa tre gällde frågan om administrativt samarbete i fråga om

beskattning, tullsamarbete respektive tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknads upprättande eller funktion, dvs. direkt beskattning. Av de övriga fyra prövningarna gällde tre harmonisering av indirekta skatter medan ett gällde tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknads upprättande eller funktion, dvs. direkt beskattning.

Fråga 2

På skatteområdet krävs enighet bland medlemsstaterna, vilket kan medföra justeringar och fördröjningar av förslagen innan dessa blir EU-lagstiftning. Medlemsstaterna har således möjlighet att bättre värna sin suveränitet på detta område än inom andra politikområden. Utskottet lämnade emellertid under 2019 (utl. 2018/19:SkU24) kritiska synpunkter på kommissionens meddelande om ett mer effektivt och demokratiskt beslutsfattande inom EU:s skattepolitik (COM(2019) 8). Kommissionen har föreslagit ett ändrat beslutsfattande i skattefrågor genom en övergång från beslutsfattande med enhällighet enligt det särskilda lagstiftningsförfarandet till kvalificerad majoritet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Enligt utskottets mening skulle detta innebära att den nationella suveräniteten i skattefrågor luckrades upp, vilket utskottet även fortsättningsvis motsätter sig. Utskottet har sedan dess upprepat sin kritiska inställning både 2020 (utl. 2020/21:SkU15) med anledning av kommissionens meddelande om en handlingsplan för rättvis och enkel beskattning till stöd för återhämtningsstrategin (COM(2020) 312) och 2021 (utl. 2020/21:SkU33) med anledning av kommissionens förslag till ändring av direktiv 2006/112/EG vad gäller att tilldela kommissionen genomförandebefogenheter för att fastställa innebörden av termer som används i vissa bestämmelser i det direktivet, dvs. genomförandebefogenheter på mervärdesskatteområdet (COM(2020) 749).

Utskottet anser att det är viktigt att nyttan av att ha harmoniserade skatteregler på direktbeskattningens område vägs mot den inskränkning av medlemsstaternas möjligheter att införa och behålla egna nationella skatteregler som en harmonisering medför. Detta ställer höga krav på utformningen av unionens lagstiftningsförslag för att avgöra om målet för den föreslagna åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva. Enligt utskottets mening är det viktigt att kommissionens lagförslag innehåller en konsekvensanalys och när det är motiverat en utförlig analys av hur förslaget förhåller sig till redan existerande lagstiftning som klargör behovet av ytterligare ett regelverk.

Fråga 3

Kommissionen lämnade motiveringar i fråga om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i samtliga ärenden som utskottet prövade under den nu aktuella tidsperioden.

Fråga 4

Informationen i Ipex har använts vid något tillfälle, men den är i regel varken fullständig eller särskilt relevant när utskottet behandlar subsidiaritetsärenden, och detta är naturligt eftersom alla parlament i medlemsländerna arbetar inom samma tidsram. Utskottet håller löpande kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner. Utskottet anser att denna möjlighet att skaffa information är mycket värdefull.

Fråga 5

EU:s institutioner ska tillämpa subsidiaritetsprincipen, och de nationella parlamenten ska se till att principen följs. Riksdagen kan behöva öka sitt engagemang för att förbättra möjligheterna att nå tröskeln för en omprövning av ett lagstiftningsutkast i de fall riksdagen har lämnat ett motiverat yttrande om att utkastet strider mot subsidiaritetsprincipen. På grund av den tidsram som åttaveckorsfristen utgör ser utskottet emellertid en utmaning i att informera övriga nationella parlament medan det fortfarande finns tid för dem att i sin tur agera.

Stockholm den 24 oktober 2024

På skatteutskottets vägnar

Niklas Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Niklas Karlsson (S), Hanna Westerén (S), Eric Westroth (SD), Kalle Olsson (S), Ida Ekeröth Clausson (S), Bo Broman (SD), Ilona Szatmári Waldau (V), Cecilia Engström (KD), Markus Wiechel (SD), Annika Hirvonen (MP), Mauricio Rojas (L), Erik Hellsborn (SD), Marie Olsson (S), Crister Carlsson (M) och Anders Karlsson (C).

BILAGA 2

Justitieutskottets protokollsutdrag 2024/25:4

RIKSDAGEN
JUSTITIEUTSKOTTET

PROTOKOLL **UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2024/25:4**

DATUM 2024-10-03

- - -

§ 3 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Utskottet behandlade frågan om ett yttrande till konstitutionsutskottet med anledning av konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen.

Utskottet beslutade att yttra sig genom följande anteckning i protokollet:

Utskottet hänvisar till vad utskottet anförde vid en tidigare uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen i yttrande 2023/24:JuU1y s. 5 f.

- - -

Vid protokollet

Virpi Torkkola

Justeras den 17 oktober 2024

Richard Jomshof

Rätt utdraget intygar:

Exp:2024-10-22
KU

Virpi Torkkola

BILAGA 3

Utbildningsutskottets yttrande 2024/25:UbU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 12 september 2024 att ge övriga utskott tillfälle att senast den 7 november 2024 yttra sig över de iakttagelser om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som konstitutionsutskottet har redovisat i en promemoria.

Konstitutionsutskottets uppföljning omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. ledde till beslut antingen i ett utskott eller i kammaren, under tiden den 1 januari–31 december 2023. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas i uppföljningen.

Utbildningsutskottet redovisar i yttrandet sina kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor och iakttagelser.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Konstitutionsutskottet beslutade den 12 september 2024 att ge övriga utskott tillfälle att senast den 7 november 2024 yttra sig över de iakttagelser om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som konstitutionsutskottet har redovisat i en promemoria.

Konstitutionsutskottets uppföljning omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. ledde till beslut antingen i ett utskott eller i kammaren, under tiden den 1 januari–31 december 2023. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas i uppföljningen. Subsidiaritetsprövningar som inleddes under hösten 2023 men avslutades först under våren 2024 ingår inte utan tas i stället upp vid nästa uppföljning.

Utbildningsutskottet subsidiaritetsprövade två utkast till lagstiftningsakter under 2023.

Bakgrund

Subsidiaritetsprövning

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 9 kap. 20 § andra stycket riksdagsordningen (RO) i uppgift att pröva om ett utkast till en av unionens lagstiftningsakter strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen. Konstitutionsutskottet ska därutöver enligt 7 kap. 8 § andra stycket RO följa tillämpningen i riksdagen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Utskottet meddelar kammaren sina iakttagelser genom ett betänkande (KU5).

Konstitutionsutskottets promemoria

Konstitutionsutskottet har i en promemoria daterad den 12 september 2024 redogjort för de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under 2023. Av promemorian framgår det att utbildningsutskottet prövade följande två utkast till lagstiftningsakter under 2023:

- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut (EU) 2017/1324 vad gäller unionens fortsatta deltagande i partnerskapet för forskning och innovation i Medelhavsområdet (Prima) inom ramen för Horisont Europa (COM(2023) 359).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring och rättelse av direktiv 2005/36/EG vad gäller erkännande av yrkeskvalifikationer för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård som utbildats i Rumänien (COM(2023) 502).

Utskottet ansåg att utkastet inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag. Konstitutionsutskottet har i uppföljningen av 2023 års subsidiaritetsprövningar beslutat att efterfråga övriga utskotts eventuella kommentarer till och bedömningar av de iakttagelser som översänts till utskotten i den nämnda promemorian. Konstitutionsutskottet önskar särskilt

1. en kommentar till det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, både generellt och när det gäller de motiverade yttranden som utskottet lämnat
2. en samlad bedömning av dels i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, dels hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen
3. en kommentar till kommissionens motiveringar när det gäller subsidiaritetsprincipen
4. kommentarer om i vilken utsträckning utskottet använder sig av Ipex (Interparliamentary EU information exchange) och kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner eller om utskottet haft några kontakter med sina motsvarigheter i andra nationella parlament för att hämta in och lämna ut information
5. kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet redogör nedan för sina kommentarer och bedömningar under ett antal underrubriker som motsvarar konstitutionsutskottets frågor. Utskottet gör inga nya bedömningar i årets uppföljning jämfört med förra året (se 2023/24:UBU1y). Utskottets uppfattning är liksom tidigare att behandlingen av subsidiaritetsärenden i huvudsak fungerat väl, men att tidigare och mer detaljerad information från kommissionen om dess planering för enskilda lagstiftningsförslag skulle förbättra möjligheten till planering av arbetet med subsidiaritetsärenden.

Det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, både generellt och när det gäller de motiverade yttranden som utskottet lämnat

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009–31 december 2023 har utbildningsutskottet subsidiaritetsprövat 29 utkast till lagstiftningsakter, varav det första prövades 2011. Tolv av utkasten gällde forskning och teknisk utveckling och åtta gällde industripolitik. Därutöver gällde fem utkast utbildning. Tre utkast rörde rymdpolitik. Tre utkast gällde fri rörlighet för arbetstagare och lika många gällde etableringsrätt. Ytterligare tre utkast gällde fri rörlighet för tjänster. Därutöver grundade sig två utkast på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Två utkast gällde sysselsättning. Vissa av utkasten under perioden berörde flera politikområden. Utbildningsutskottet har inte lämnat några motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

En samlad bedömning av dels i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av EU-förslag som subsidiaritetsprövats, dels hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen

Mot bakgrund av utskottets förhållandevis få subsidiaritetsärenden som samtidigt är fördelade på ett relativt stort antal politikområden (se konstitutionsutskottets promemoria), varav ett politikområde – utbildning – inte får harmoniseras, kan utskottet inte dra några mer övergripande slutsatser på det sätt som efterfrågas i punkt 2.

Kommissionens motiveringar när det gäller subsidiaritetsprincipen

I de förslag till lagstiftningsakter som utskottet subsidiaritetsprövade under 2023 bedömer utskottet att kommissionen lämnade tillräckliga motiveringar när det gäller subsidiaritetsprincipen.

I vilken utsträckning utskottet hämtar in information från Ipex, riksdagens representant vid EU:s institutioner eller motsvarigheter i andra nationella parlament

När utskottet genomförde subsidiaritetsprövningar uppföljningsåret 2023 hämtade utskottet information om andra parlaments behandling av utkasten till lagstiftningsakter från webbplatsen Ipex (Interparliamentary EU information exchange). Utskottet fann informationen på webbplatsen av liten eller ingen relevans för behandlingen av utkasten. Den löpande rapporteringen från

riksdagens representant vid EU:s institutioner utgör ett värdefullt kunskapsunderlag. Representanten kontaktas i övrigt när det bedöms relevant. Utskottet har hittills inte sett något behov av att hämta in information från andra nationella parlament före prövningarna.

Stockholm den 5 november 2024

På utbildningsutskottets vägnar

Fredrik Malm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Malm (L), Åsa Westlund (S), Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Oskar Svärd (M), Mats Wiking (S), Jörgen Grubb (SD), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Daniel Riazat (V), Mathias Bengtsson (KD), Niels Paarup-Petersen (C), Anders Alftberg (SD), Camilla Hansén (MP), Rose-Marie Carlsson (S), Oliver Rosengren (M) och Niklas Sigvardsson (S).

BILAGA 4

Trafikutskottets yttrande 2024/25:TU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 12 september 2024 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över de iakttagelser om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som konstitutionsutskottet har redovisat i en promemoria. Konstitutionsutskottet vill särskilt att utskotten kommenterar och bedömer vissa angivna frågor.

Konstitutionsutskottets uppföljning gäller de subsidiaritetsprövningar som riksdagen genomfört under perioden den 1 januari–31 december 2023. Uppföljningen uppmärksammar även det samlade utfallet av tidigare prövningar.

I yttrandet redovisar trafikutskottet sina kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

Innehållsförteckning

Utskottets överväganden.....	3
Bakgrund	3
Subsidiaritetsprincipen i riksdagen	3
Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen under 2023.....	3
Trafikutskottets subsidiaritetsprövningar under 2023	4
Utskottets ställningstagande	4
Det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar	4
Utrymmet för nationella åtgärder och utvecklingen på olika politikområden	5
Kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen	6
Utskottets användning av Ipex och kontakter med riksdagens EU- representant samt andra nationella parlament	6
Övriga kommentarer	7
<i>Bilaga</i>	
Trafikutskottets subsidiaritetsprövningar under 2023	9

Utskottets överväganden

Bakgrund

Subsidiaritetsprincipen i riksdagen

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 ska riksdagen enligt 9 kap. 20 § riksdagsordningen (RO) pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Enligt artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen är målet med subsidiaritetsprincipen att garantera att besluten fattas så nära medborgarna som möjligt och kontrollera om åtgärder som vidtas på EU-nivå är motiverade i förhållande till de möjligheter som finns på nationell, regional eller lokal nivå.

Enligt 7 kap. 8 § RO ska konstitutionsutskottet följa riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser i ett betänkande.

Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen under 2023

Vid sammanträdet den 12 september 2024 beslutade konstitutionsutskottet att ge övriga utskott tillfälle att senast den 7 november 2024 yttra sig över de iakttagelser som gjorts i en promemoria som utarbetats inom utskottet om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen. Promemorian omfattar i huvudsak subsidiaritetsprövningar i riksdagen mellan den 1 januari och den 31 december 2023 men uppmärksammar även det samlade utfallet av tidigare prövningar.

Konstitutionsutskottet önskar särskilt följande redogörelser och bedömningar:

1. En kommentar till det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden sedan Lissabonfördragets ikraftträdande både generellt och när det gäller de motiverade yttranden som utskottet lämnat.
2. En samlad bedömning av dels i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, dels hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. Kommentarer om i vilken utsträckning utskottet använder sig av Interparliamentary EU information exchange (Ipex) och kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner eller om utskottet haft några

kontakter med sina motsvarigheter i andra nationella parlament för inhämtande och utlämnande av information.

5. Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar.

Trafikutskottets subsidiaritetsprövningar under 2023

Trafikutskottet subsidiaritetsprövade femton utkast till lagstiftningsakter under 2023. Utskottet ansåg att inga av utkasterna strider mot subsidiaritetsprincipen. En lista över de prövade utkasterna finns i bilagan.

Av de femton utkasterna rör elva transportpolitik (dvs. med rättslig grund i artikel 91 eller 100 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUF-fördraget), två tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden (artikel 114), två transeuropeiska nät (artiklarna 170–172) och ett miljöpolitik (artikel 189). Ett av förslagen har två rättsliga grunder.

Jämfört med 2022 prövade utskottet fyra fler utkast under 2023, elva respektive femton. I förhållande till riksdagens övriga utskott prövade enbart miljö- och jordbruksutskottet (25), finansutskottet (23) och näringsutskottet (16) fler utkast till lagstiftning under 2023.

Utskottets ställningstagande

Trafikutskottets beredningsområde präglas av internationellt samarbete inom såväl EU som andra internationella forum. Transport- och digitaliseringspolitiken har i många fall en gränsöverskridande dimension, vilket medför att utskottet har ett förhållandevis stort antal utkast till lagstiftningsakter från Europeiska kommissionen att subsidiaritetspröva varje år. För utskottet är det därför av stort intresse att subsidiaritetsprincipen tillämpas på rätt sätt och att EU:s lagstiftning är i linje med den grundidé om vertikal maktindelning som subsidiaritetsprincipen är ett uttryck för.

I styckena nedan återfinns trafikutskottets kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

Det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar

Utskottet noterar att det prövats 171 av de totalt 1 305 utkast till lagstiftningsakter som översänts till riksdagen för subsidiaritetsprövning sedan den 1 december 2009. Det motsvarar ca 13 procent av förslagen. Av utskottets 171 prövningar har den stora majoriteten rört transportpolitik, totalt 101 utkast. Därtill har 41 utkast rört tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och 18 transeuropeiska nät.

Mellan 2009 och 2023 har utskottet funnit att femton av kommissionens utkast till lagförslag brutit mot subsidiaritetsprincipen och lämnat totalt tio utlåtanden med förslag till motiverat yttrande till kammaren (i ett av utlåtandena behandlades fem utkast till lagstiftningsakter). Av de utkast som

lett till förslag till motiverat yttrande har tio rört transportpolitik, tre tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och tre transeuropeiska nät (ett av utkasterna har två rättsliga grunder). Riksdagen har bifallit samtliga av utskottets utlåtanden.

Utskottet noterar och välkomnar det faktum att förslagen som prövats under 2023 och åren strax dessförinnan har varit i linje med subsidiaritetsprincipen. Detta menar utskottet ökar förtroendet för EU-arbetet på lång sikt.

Utrymmet för nationella åtgärder och utvecklingen på olika politikområden

I utskottets beredningsområde ingår flera gränsöverskridande frågor som i viss mån kräver överstatliga regleringar. EU har således getts betydande beslutskompetens på både transportområdet och telekommunikationsområdet, vilket har inneburit att utrymmet för nationell lagstiftning inom utskottets beredningsområde, till viss del, redan är upptaget eller in-tecknat.

Vissa nya politikområden har introducerats på EU-nivå under 2023

Utskottets genomgång av de prövade utkasterna till ny EU-lagstiftning under 2023 visar att tre av de femton förslagen innebar att nya politikområden introducerades i EU-lagstiftningen. Dessa förslag rörde digital interoperabilitet (COM(2022) 720), unionsomfattande verkan av vissa kördiskvalifikationer (COM(2023) 128) och redovisning av växthusgasutsläpp från transporttjänster (COM(2023) 441). Resterande tolv utkast innebar att existerande lagstiftning ändrades, även om utskottet noterar att detta i vissa fall innebar att lagstiftningsramen utökades. I två fall innebar utkasterna att tidigare EU-regleringar skulle upphöra att gälla.

Likt tidigare år var huvuddelen av utkasterna under 2023 förslag till förordningar, vilket per definition verkar mer inskränkande på nationellt självbestämmande än övriga lagstiftningsinstrument. Utskottet noterar att nio av förslagen var förordningar, fem direktiv och ett förslag till beslut.

Utskottets samlade bedömning är att det nationella handlingsutrymmet oundvikligen minskat över tid till följd av att gemensamma EU-bestämmelser införts, men att utrymmet för nationella åtgärder inom beredningsområdet inte minskat nämnvärt under året som gått.

Bemyndiganden att anta s.k. delegerade akter

Utskottets genomgång visar att sex av de prövade utkasterna under 2023 innebar att kommissionen gavs eller behöll befogenheten att anta s.k. delegerade akter. Dessa har en lagstiftningsfunktion men granskas inte av de nationella parlamenten, vilket skiljer delegerade akter från lagar som behandlas inom det ordinarie lagstiftningsförfarandet och därmed i regel underställs en prövning mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet är medvetet om att delegerade akter inte får ändra väsentliga delar av grundrättsakten samt att Europaparlamentet och rådet kan återkalla delegeringen eller göra invändningar mot en delegerad akt. Utskottet har vidare tagit del av konstitutionsutskottets uttalanden om delegerade akter i förhållande till subsidiaritetsprincipen från tidigare uppföljningar av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen (bet. 2018/19:KU5 s. 83- 84). Konstitutionsutskottet har då anfört att invändningar mot att reglera åtgärder i en delegerad akt eller i en genomförandetakt, i stället för i lagstiftningsakten, inte bör föras fram inom ramen för en subsidiaritetsprövning utan snarare hör hemma under t.ex. överläggningar med regeringen.

Utskottet vill i sammanhanget göra gällande att utgångspunkten bör vara den som följer av EU-fördragen, dvs. att all EU:s lagstiftning på områden med delad kompetens rent principiellt bör underställas en prövning mot subsidiaritetsprincipen i de nationella parlamenten. Utskottet ser således med viss oro på det faktum att kommissionen i allt större utsträckning får befogenhet att anta lagar som inte blir föremål för parlamentarisk granskning i de nationella parlamenten. För utskottet är det viktigt att delegerade akter inte används på ett sätt som försvagar den demokratiska kontrollen i EU, t.ex. möjligheten att pröva hur väl lagändringar överensstämmer med subsidiaritetsprincipen.

Enligt utskottet kan det finnas goda skäl att i vissa fall delegera befogenheter på lagstiftningsområdet till kommissionen. Utskottet vill dock understryka att det beslutet i så fall bör vara väl avvägt och inte ha någon större inverkan på de nationella parlamentens möjlighet och rätt att granska respektive pröva lagändringar gentemot subsidiaritetsprincipen.

Kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen

Såsom utskottet påpekat i sina tidigare yttranden till konstitutionsutskottet vill utskottet här återigen understryka vikten av att kommissionen, i egenskap av det organ som utreder och lägger fram förslag till EU-lagstiftning, lämnar fullgoda motiveringar i subsidiaritetsfrågan. Avsaknad av sådana motiveringar utgör en svaghet i unionens lagstiftningsarbete och försvårar arbetet i de nationella parlamenten och utskotten.

Utskottets genomgång av subsidiaritetsprövningarna under 2023 visar att samtliga utkast innehåller ett avsnitt där kommissionen redogör för sin syn på subsidiaritetsprincipens tillämpning, vilket utskottet välkomnar.

Utskottets användning av Ipex och kontakter med riksdagens EU-representant samt andra nationella parlament

Utskottet anser att nyttan av den information som finns att tillgå i Ipex är begränsad eftersom alla nationella parlament har samma tidsram för sina subsidiaritetsprövningar. För att tjänsten i högre grad ska vara till nytta för utskottets prövningar skulle det behövas en mer konsekvent tillämpning av a)

vilken information som läggs in i systemet, b) i vilket skede information läggs in och c) på vilket språk information läggs in.

Utskottets kansli tar löpande kontakt med riksdagens EU-representant och företrädare för andra nationella parlament, i den mån det är nödvändigt, och anser att detta fungerar väl.

Övriga kommenterar

Utskottet har väl inarbetade rutiner för sina subsidiaritetsprövningar och anser att dessa överlag fungerar väl. Inför varje prövning upprättar kansliet en föredragningspromemoria som innehåller sammanfattande information om förslaget bakgrund och innehåll samt kommissionens motivering (och, om den finns tillgänglig, regeringens bedömning) av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen.

Utskottets prövningar sker vanligtvis vid ett eller två beredningstillfällen. Under 2023 fattade utskottet beslut under det första beredningstillfället vid 14 av 15 prövningar. Utskottet beslutade om det övriga utkastet vid det andra beredningstillfället.

Under 2023 fanns regeringens bedömning av subsidiaritetsprincipens tillämpning tillgänglig för utskottet vid 10 av 15 prövningar. I dessa fall redovisade regeringen sin bedömning i en faktapromemoria som regeringen tagit fram med anledning av bakomliggande EU-förslag. I övriga 5 fall ansåg utskottet att det inte fanns någon anledning att begära in regeringens bedömning. För 2 av dessa prövningar inkom dock regeringens bedömning i en faktapromemoria efter att utskottet beslutat i subsidiaritetsfrågan.

Utskottet vill även understryka att det är viktigt med god framförhållning i subsidiaritetsärenden eftersom tidsfristen ofta är relativt knapp. Av denna anledning har utskottet upprepade gånger påpekat vikten av att kommissionen tidigt tillhandahåller pålitlig och detaljerad information om planeringen för varje enskilt initiativ.

Avslutningsvis kan utskottet konstatera att flera delar i utskottets ställningstagande är återkommande synpunkter som även återfinns i föregående års yttranden från trafikutskottet.

Stockholm den 5 november 2024

På trafikutskottets vägnar

Ulrika Heie

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ulrika Heie (C), Gunilla Svantorp (S), Maria Stockhaus (M), Mattias Ottosson (S), Jimmy Ståhl (SD), Åsa Karlsson (S), Sten Bergheden (M), Helena Gellerman (L), Ann-Sofie Lifvenhage (M), Malin Östh (V), Magnus Jacobsson (KD), Åsa Hartzell (M), Linus Lakso (MP), Johanna Rantsi (M), Patrik Jönsson (SD), Zara Leghissa (S) och Inga-Lill Sjöblom (S).

BILAGA

Trafikutskottets subsidiaritetsprövningar under 2023

Trafikutskottet prövade följande 15 utkast till lagstiftningsakter under 2023:

- Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om unionens riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet, om ändring av förordning (EU) 2021/1153 och förordning (EU) nr 913/2010 och om upphävande av förordning (EU) nr 1315/2013 (COM(2022) 384)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om typgodkännande av motorfordon och motorer samt av system, komponenter och separata tekniska enheter som är avsedda för sådana fordon med avseende på utsläpp och batteriers hållbarhet (Euro 7) och om upphävande av förordningarna (EG) nr 715/2007 och (EG) nr 595/2009 (COM(2022) 586)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för en hög nivå av interoperabilitet inom den offentliga sektorn i hela unionen (akten om ett interoperabelt Europa) COM(2022) 720)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturakten) (COM(2023) 94)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om körkort och om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2561 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1724 samt om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG och kommissionens förordning (EU) nr 383/2012 (COM(2023) 127)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om den unionsomfattande verkan av vissa kördiskvalifikationer (COM(2023) 128)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 1999/62/EG, rådets direktiv 1999/37/EG och direktiv (EU) 2019/520 vad gäller koldioxidutsläppsklassen för tunga fordon med släpfordon (COM(2023) 189)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 561/2006 vad gäller minimikrav på minimigränser för raster och dygns- och veckovila inom sektorn för tillfällig persontransport (COM(2023) 256)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska sjösäkerhetsbyrån och om upphävande av förordning (EG) nr 1406/2002 (COM(2023) 269)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2005/35/EG om föroreningar förorsakade av fartyg och om införande av sanktioner, inbegripet straffrättsliga sanktioner, för föroreningsbrott (COM(2023) 273)

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om redovisning av växthusgasutsläpp från transporttjänster (COM(2023) 441)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om utnyttjande av järnvägsinfrastrukturkapacitet i det gemensamma europeiska järnvägsområdet, om ändring av direktiv 2012/34/EU och om upphävande av förordning (EU) nr 913/2010 (COM(2023) 443)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 96/53/EG om största tillåtna dimensioner i nationell och internationell trafik och högsta tillåtna vikter i internationell trafik för vissa vägfordon som framförs inom gemenskapen (COM(2023) 445)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EG) nr 80/2009, (EU) nr 996/2010 och (EU) nr 165/2014 vad gäller vissa rapporteringskrav inom vägtransporter och luftfart (COM(2023) 591)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/12/EG, 2009/33/EG och (EU) 2022/1999 samt rådets direktiv 96/67/EG vad gäller vissa rapporteringskrav inom vägtransporter och luftfart (COM(2023) 592).

BILAGA 5

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2024/25:MJU3y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har beslutat att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över de iakttagelser om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som konstitutionsutskottet har redovisat i en promemoria. Konstitutionsutskottet vill att utskotten redogör för och bedömer vissa angivna frågor. Konstitutionsutskottets uppföljning gäller de subsidiaritetsprövningar som gjordes i riksdagen under tiden den 1 januari–31 december 2023. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas. I detta yttrande redovisar miljö- och jordbruksutskottet sina kommentarer och bedömningar i fråga om konstitutionsutskottets promemoria.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Enligt fördraget ska de nationella parlamenten se till att subsidiaritetsprincipen följs i enlighet med det förfarande som anges i protokoll nr 2 om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna (artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen). I riksdagen utförs prövningen av utskotten (9 kap. 20 § riksdagsordningen, nedan RO).

Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § RO följa upp tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. I promemorian Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen under 2023 (pm daterat 2024-09-12) redogörs för uppföljningen av de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under tiden fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 31 december 2023. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas. Konstitutionsutskottet vill att utskotten kommenterar och bedömer vissa angivna frågor.

Miljö- och jordbruksutskottets subsidiaritetsprövningar under 2023

Miljö- och jordbruksutskottet prövade följande tjugofem utkast till lagstiftningsakter under 2023:

1. COM(2022) 540 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, direktiv 2006/118/EG om skydd för grundvatten mot föroreningar och försämring och direktiv 2008/105/EG om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område
2. COM(2022) 541 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (omarbetning)
3. COM(2022) 542 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa (omarbetning)
4. COM(2022) 659 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om märkning av ekologiskt sällskapsdjursfoder
5. COM(2022) 748 Förslag till ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar
6. COM(2022) 672 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en unionsram för certifiering av koldioxidupptag
7. COM(2022) 677 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förpackningar och förpackningsavfall, om ändring av förordning (EU)

- 2019/1020 och direktiv (EU) 2019/904 och om upphävande av direktiv 94/62/EG
8. COM(2023) 63 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2012/19/EU om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE)
 9. COM(2023) 88 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2019/1242 vad gäller skärpning av normerna för koldioxidutsläpp från nya tunga fordon och införande av rapporterings- skyldigheter samt om upphävande av förordning (EU) 2018/956
 10. COM(2023) 98 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2019/1009 vad gäller den digitala märkningen av EU-gödselprodukter
 11. COM(2023) 124 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda regler om införsel till Nordirland från andra delar av Förenade kungariket av vissa sändningar av detaljhandelsvaror, växter för plantering, utsädespotatis, maskiner och vissa fordon som har använts för jordbruks- eller skogsbruksändamål samt om förflyttning utan kommersiellt syfte av vissa sällskapsdjur till Nordirland
 12. COM(2023) 201 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 2001/110/EG om honung, 2001/112/EG om fruktjuice och vissa liknande produkter avsedda som livsmedel, 2001/113/EG om sylt, gelé och marmelad samt sötad kastanjepuré avsedda som livsmedel och 2001/114/EG om vissa former av hållbarhetsbehandlad, helt eller delvis dehydratiserad mjölk avsedd som livsmedel
 13. COM(2023) 217 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tvätt- och rengöringsmedel och ytaktiva ämnen, om ändring av förordning (EU) 2019/1020 och om upphävande av förordning (EG) 648/2004
 14. COM(2023) 395 Förslag till ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/852 av den 17 maj 2017 om kvicksilver vad gäller tandamalgam och andra produkter med kvicksilver tillsatt som omfattas av tillverknings-, import- och exportrestriktioner
 15. COM(2023) 411 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om växter som framställts med vissa nya genomiska metoder och därav framställda livsmedel och foder samt om ändring av förordning (EU) 2017/625
 16. COM(2023) 414 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om produktion och saluföring av växtförökningsmaterial i unionen, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2016/2031, 2017/625 och 2018/848 samt om upphävande av rådets direktiv 66/401/EEG, 66/402/EEG, 68/193/EEG, 2002/53/EG, 2002/54/EG, 2002/55/EG, 2002/56/EG, 2002/57/EG, 2008/72/EG och 2008/90/EG (förordningen om växtförökningsmaterial)
 17. COM(2023) 415 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om produktion och saluföring av skogsodlingsmaterial, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2016/2031 och (EU)

- 2017/625 och om upphävande av rådets direktiv 1999/105/EG (förordning om skogsodlingsmaterial)
18. COM(2023) 416 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om markövervakning och markresiliens (lag om markövervakning)
 19. COM(2023) 420 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv med ändring av avfallsdirektivet 2008/98/EG
 20. COM(2023) 451 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om cirkularitetskrav för fordonskonstruktion och hantering av uttjänta fordon, om ändring av förordningarna (EU) 2018/858 och 2019/1020 och om upphävande av direktiven 2000/53/EG och 2005/64/EG
 21. COM(2023) 639 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiven 1999/2/EG, 2000/14/EG, 2011/24/EU och 2014/53/EU vad gäller vissa rapporteringskrav på områdena livsmedel och livsmedelsingredienser, buller utomhus, patienträttigheter och radioutrustning
 22. COM(2023) 643 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 1379/2013, (EU) 167/2013 och (EU) 168/2013 vad gäller vissa rapporteringskrav
 23. COM(2023) 645 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förebyggande av förluster av plastpellets i syfte att minska mikroplastförorening
 24. COM(2023) 661 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/2031 vad gäller fleråriga inventeringsprogram, anmälningar om förekomst av reglerade icke-karantänkadegörare, tillfälliga undantag från importförbud och från särskilda importkrav samt fastställande av förfaranden för att bevilja dessa, tillfälliga importkrav för högriskväxter, högriskväxtprodukter och andra högriskföremål, fastställande av förfaranden för förtecknande av högriskväxter, innehållet i sundhetscertifikat, användning av växtpass samt vad gäller vissa rapporteringskrav för avgränsade områden och inventeringar av skadegörare
 25. COM(2023) 727 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets beslut 89/367/EEG om inrättande av en ständig kommitté för skogsbruk.

Av de utkast till lagstiftningsakter som utskottet prövade under 2023 handlade elva om miljö (artikel 192 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, nedan EUF-fördraget), nio om jordbruk och fiskeri (artiklarna 42 och 43), nio om tillnärmning av lagstiftning (artikel 114) och två om folkhälsa (artikel 168). Flera förslag vilade på mer än en rättslig grund.

Utskottet ansåg att samtliga utkast var förenliga med subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren m.fl. genom protokollsutdrag.

Utskottets ställningstagande

En kommentar till det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden sedan Lissabonfördragets ikraftträdande, både generellt och när det gäller de motiverade yttranden som utskottet lämnat

Utskottet noterar att under perioden december 2009 t.o.m. december 2023 har totalt 1 305 subsidiaritetsprövningar genomförts av riksdagens utskott. Av dessa prövades 215 utkast till lagstiftningsakter av miljö- och jordbruksutskottet, som därmed är det utskott som har prövat flest förslag. Majoriteten av de förslag som utskottet har granskat har haft sin rättsliga grund i artiklarna 42 och 43 i EUF-fördraget, dvs. jordbruk och fiskeri samt artikel 192 i EUF-fördraget, dvs. miljö. Under samma period hade riksdagen lämnat totalt 100 motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Av dessa har miljö- och jordbruksutskottet lämnat elva utlåtanden, varav tio har lett till motiverade yttranden från riksdagen.

Liksom tidigare konstaterar utskottet att det finns en betydande variation år från år i antalet lagstiftningsförslag som tilldelats utskottet totalt och uppdelat på utskottets sakområden. Det kan noteras att intensiteten i kommissionens lagstiftningsinitiativ är i hög grad beroende av det sittande kollegiets prioriteringar. Under 2023 presenterade kommissionen ett betydande antal utkast till lagstiftningsakter i syfte att uppfylla de utfästelser som gjorts inom den gröna given.

En samlad bedömning av dels i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, dels hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen

Utifrån utskottets erfarenhet av subsidiaritetsprövningen kan det finnas anledning att nyansera frågeställningen om i vilken mån utrymmet för nationella åtgärder har minskat sedan Lissabonfördraget trädde i kraft 2009. Olika typer av utvecklingstendenser inom utskottets beredningsområden kan vara värda att uppmärksamma i detta sammanhang.

Inledningsvis kan det konstateras att den formella nationella handlingsfriheten inom utskottets beredningsområde i betydande utsträckning var begränsad av EG-rätten redan före EU-inträdet. EG-rättens utveckling på kemikalieområdet var i delar bindande och lika i alla länder inom EG såväl som EES, t.ex. i fråga om klassificering, märkning och förpackning av kemiska ämnen. Under 1990- och 00-talet totalharmoniserades EU:s kemikalielagstiftning, och Reach-förordningen, som trädde i kraft 2007, och annan EU-lagstiftning är sedan dess grunden för svensk kemikalielagstiftning. Utrymmet för nationella åtgärder kan således inte sägas ha förändrats i nämnvärd omfattning sedan 2009.

Även inom jordbrukspolitiken började svenska regler att anpassas till EG-rätten redan under 1970-talet. Inte desto mindre krävde anslutningen en genomgripande och omedelbar harmonisering av svensk rätt på jordbruks- och livsmedelsområdet. De förändringar i EU-rätten som skett därefter, bl.a. genom Lissabonfördraget, har inte påverkat harmoniseringsgraden i nämnvärd omfattning. Lissabonfördraget innebar inte någon ändring av målen för den gemensamma jordbrukspolitiken, och majoritetsbeslut var gängse redan sedan 1950-talet. Som utskottet påpekat tidigare för konstitutionsutskottet innebar den senaste reformen för programperioden 2021–27 snarare en ”utökad subsidiaritet” genom att medlemsstaterna i större utsträckning än tidigare ansvarar för hur de överenskomna målen ska nås.

Utskottet vill även detta år påpeka att den EU-rättsliga utvecklingen inom miljöpolitiken haft en indirekt effekt på områden där medlemsstaterna inte har delegerat beslutandemakt till EU-nivån. Det tydligaste exemplet på denna problematik utifrån utskottets beredningsområde härrör sig från skogspolitiken. Samtidigt som skogen har en central roll i EU:s klimatmål nämns inte någon gemensam skogspolitik i EUF-fördraget. Miljö- och jordbruksutskottet har av denna anledning vid ett flertal tillfällen markerat betydelsen av det nationella självbestämmandet i skogliga frågor. I det skogspolitiska betänkandet våren 2023 (bet. 2022/23: MJU15) anförde utskottet följande:

Utskottet tillmäter i likhet med regeringen frågan om att värna det nationella självbestämmandet i skogsfrågor stor betydelse. Utskottet är medvetet om att det finns politikområden inom EU som har direkta eller indirekta konsekvenser för svenskt skogsbruk och skogsnäring. Beslut som berör skogsbruket ska dock fattas på en nivå där det går att ta hänsyn till nationella förutsättningar. Principerna om subsidiaritet och proportionalitet är viktiga i sammanhanget.

EU-rättens inträde på det skogspolitiska området är en del av det s.k. 55 procentspaketet som i sin tur står i förbindelse med utvecklingen på internationell nivå när det gäller överenskomna mål för klimat och biologisk mångfald. Till viss del kan regelutvecklingen även kopplas till Lissabonfördraget; en särskild bestämmelse infördes om att unionens åtgärder på internationell nivå särskilt ska avse att bekämpa klimatförändringen och det ordinarie lagstiftningsförfarandet blev tillämpligt, dvs. Europaparlamentets ställning stärktes.

En kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen

Utskottet har i tidigare yttranden till konstitutionsutskottet påpekat att kommissionen tidigare har brustit på denna punkt, framför allt under de första åren efter Lissabonfördragets ikraftträdande. Utskottet har också framfört att detta har förbättrats avsevärt under de senaste åren. De förslag som utskottet prövade under 2023 är i linje med denna utveckling; alla förslag som utskottet prövade under året var mer eller mindre motiverade utifrån subsidiaritetsprincipen. Det bör dock påpekas att motiveringarna i regel är tämligen kortfattade.

I likhet med vad utskottet anfört i frågan tidigare är det inte nödvändigtvis ett problem i det fall ett förslag inte innehåller en noggrann motivering utifrån subsidiaritetsprincipen. EU-rätten inom flertalet av utskottets sakområden, inte minst jordbruks- som miljöpolitiken, är mycket omfattande, och det finns många exempel på förslag till åtgärder som utskottet prövat där ingen annan än kommissionen hade kunnat vidta åtgärden i fråga. En motivering av den föreslagna åtgärden utifrån subsidiaritetshänsyn blir således tämligen överflödigt.

Det kan också nämnas att ett betydande antal av de förslag som utskottet prövade under 2023 aviserades i kommissionens tidigare presenterade strategier och hade därmed redan varit föremål för viss utskottsbehandling. Flera utkast till lagstiftningsförslag aviserades inom ramen för EU:s kemikaliestrategi och den gröna givnen och utskottet hade därmed redan viss kännedom om den föreslagna åtgärden, vilket underlättar subsidiaritetsprövningen.

Kommentarer om i vilken utsträckning utskottet använder sig av Ipex (Inter-parliamentary EU information exchange) och kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner eller om utskottet haft några kontakter med sina motsvarigheter i andra nationella parlament för inhämtande och utlämnande av information

Utskottet tycker att det verkar råda enighet bland riksdagens utskott om att Ipex är av begränsad nytta. Inledningsvis kan man konstatera att Ipex inte erbjuder några interaktiva element; de flesta andra parlament/kammare lägger inte upp information om hur de ser på de aktuella förslagen; den eventuella information som läggs upp finns inte översatt till engelska och när information läggs upp sker det vanligtvis mot slutet av tidsfristen, vilket innebär att den inte finns tillgänglig i anslutning till utskottets beredning. Denna problematik gör sig gällande inte bara i fråga om subsidiaritetsprövningen utan även i fall då utskottet eftersökt information om andra parlaments granskning av andra dokument från kommissionen, t.ex. i samband med granskningsutlåtanden.

Utskottet har i tidigare yttranden påpekat att det finns ett uppenbart värde i att dels informera sig om hur andra parlament/kammare avser att agera i ett givet ärende, dels sprida information om vilken bedömning utskottet och riksdagen har gjort. Detta kan dock försvåras till följd av tidsbrist. Som utskottet tidigare framfört är en kontakt med riksdagens representant, och i förlängningen andra parlament/kammare, relevant i de fall utkastet till lagstiftningsförslag på något sätt är komplicerat i förhållande till subsidiaritetsprincipen. När förslag är okomplicerade utifrån förenligheten med subsidiaritetsprincipen ser utskottet ingen anledning att initiera en sådan kontakt.

I sammanhanget bör det påpekas att utskottet framför allt får information om hur andra länder ställer sig till olika förslag genom sin kontakt med regeringen. Detta gäller inte minst förslag som gäller skogliga frågor där Sverige och andra skogsrika länder ofta haft nära kontakt och utbyte i frågor som rör initiativ till ytterligare reglering på EU-nivå.

Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag till eller önskemål om förbättringar

Utifrån dels det samlade underlaget av de nationella parlamentens utnyttjande av mekanismen sedan december 2009, dels de allmänna reflektionerna om subsidiaritetsmekanismen som konstitutionsutskottet gjorde under förra riksmötet (bet. 2023/24:KU5 s. 98 f.) önskar utskottet framföra en mer övergripande kommentar om hur subsidiaritetsprövningarna fungerar.

Utskottet vill inledningsvis påpeka att rätten för de nationella parlamenten att aktivt värna subsidiaritetsprincipen var resultatet av en lång tids arbete för att hitta sätt att stärka kopplingen mellan demokratiska processer och legitimitet. Möjligheten att motsätta sig en lagstiftningsakt av subsidiaritets skull enligt förfarandet i protokoll nr 2 har beskrivits som att nationella parlament fått en direkt och formell roll som beslutsfattare, något som tidigare i princip varit förbehållet medlemsstaternas regeringar. Prövningen kan också sägas ha ett värde genom att parlamenten sätter sig in i förslaget i ett relativt tidigt skede och offentliggör sin syn på den föreslagna åtgärden ur subsidiaritetshänseende. För att mekanismen ska ha reell effekt förutsätts det dock att nationella parlament agerar kollektivt, dvs. att samtliga kammare engagerar sig i prövningen.

Utskottet kan konstatera att riksdagen är ett av få aktiva parlament i detta avseende; endast ett begränsat antal andra nationella kammare har lämnat motiverade yttranden under senare år. Utskottet ser också skäl att reflektera över det faktum att tröskeln för ett s.k. gult kort som tvingar kommissionen att ompröva sitt förslag endast uppnåtts tre gånger. Vid inget av dessa tillfällen såg kommissionen något problem med förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen, även om ett av förslagen drogs tillbaka av politiska skäl. Den obalans och de skillnader som tycks finnas mellan i vilken utsträckning de nationella parlamenten använder sig av subsidiaritetsmekanismen, och i vilken utsträckning gult kort kan sägas ha effekt, väcker även enligt miljö- och jordbruksutskottet en rad frågor.

Samtidigt som utskottet ser värnandet av subsidiaritetsprincipen som grundläggande för kvaliteten på EU:s lagstiftningsprocess, vill utskottet påpeka betydelsen av att riksdagens såväl som Riksdagsförvaltningens resurser används effektivt och ändamålsenligt. Subsidiaritetsprövningen har vid flera tillfällen utgjort ett värdefullt verktyg för utskottet, och i förlängningen riksdagen, att tydligt redovisa sin bedömning av kommissionens lagstiftningsinitiativ utifrån subsidiaritets skull. Detta har gjort sig gällande inte minst när det kommer till nya rättsakter inom det skogspolitiska området. Den tolkning av protokoll nr 2 som kommer till uttryck i 9 kap. 20 § och 10 kap. 3 § RO innebär emellertid att samtliga förslag där kompetensen är delad mellan EU och nationell nivå ska underställas en prövning. Den överväldigande majoriteten av de utkast som utskottet granskat sedan mekanismens införande har dock handlat om ändring av redan existerande lagstiftning, ofta på områden som är totalharmoniserade, och ändringarna är inte sällan av administrativ eller lagteknisk karaktär. Utskottet vill understryka att även när prövningen i sig är okomplicerad innebär utskottsberedningen att utskottets

resurser behöver tas i anspråk. För utskottet väcker detta frågan huruvida de resurser som prövningen föranleder står i paritet till de fördelar som prövningen medför.

Utskottet konstaterar att de flesta andra parlament gör någon form av urval av vilka förslag som är aktuella att pröva i enlighet med protokoll nr 2. Utskottet vill framhålla att konstitutionsutskottet uppmärksammade detta faktum i samband med förra årets uppföljning (bet. 2023/24:KU5). Enligt utskottet finns det anledning att överväga huruvida även riksdagen bör överväga en sådan ordning. Det skulle innebära att resurser koncentreras till de ärenden där det enligt utskottens bedömning finns ett genuint behov av en subsidiaritetsprövning. Detta torde särskilt vara fallet när frågan om på vilken nivå en föreslagen åtgärd ska regleras inte tidigare har varit föremål för riksdagens bedömning, t.ex. när det rör sig om helt ny lagstiftning. Utskottet är medvetet om att en sådan ordning, där subsidiaritetsprövningen är fakultativ i stället för obligatorisk, skulle kräva en översyn av riksdagsordningen.

Stockholm den 7 november 2024

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), Anna-Caren Sätherberg (S), John Widegren (M), Joakim Järrebring (S), Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S), Helena Storckenfeldt (M), Mattias Eriksson Falk (SD), Jytte Guteland (S), Marléne Lund Kopparklint (M), Kajsa Fredholm (V), Stina Larsson (C), Victoria Tiblom (SD), Elin Nilsson (L) och Sofia Skönnbrink (S).

BILAGA 6

Avgjorda subsidiaritetsärenden i riksdagen under 2023

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
KU	COM(2023) 348	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av ytterligare förfaranderegler avseende verkställighet av förordning (EU) 2016/679	2023-09-28 utl. 2023/24:KU4	2023-10-04	Ja
FiU	COM(2022) 697	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning av den [xxxx] om ändring av förordningarna (EU) 648/2012, (EU) nr 575/2013 och (EU) 2017/1131 vad gäller åtgärder för att minska alltför stora exponeringar mot centrala motparter i tredjeland och effektivisera unionens clearingmarknader	2023-02-16		
	COM(2022) 698	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv av den [xxxx] om ändring av direktiven 2009/65/EU, 2013/36/EU och (EU) 2019/2034 vad gäller behandlingen av koncentrationsrisk mot centrala motparter och motpartsrisk i centralt clearade derivatransaktioner	2023-02-16		
	COM(2022) 760	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/65/EU för att göra de offentliga kapitalmarknaderna i unionen attraktivare för företag och ge små och medelstora företag enklare tillgång till kapital och om upphävande av direktiv 2001/34/EG	2023-02-16		
	COM(2022) 762	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) 2017/1129, (EU) nr 596/2014 och (EU) nr 600/2014 för att göra offentliga kapitalmarknader i unionen mer attraktiva för företag och för att underlätta tillgången till kapital för små och medelstora företag	2023-02-16		
	COM(2023) 31	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om europeisk statistik om befolkning och bostäder, om ändring av förordning (EG) nr 862/2007 och om upphävande av förordningarna (EG) nr 763/2008 och (EU) nr 1260/2013	2023-03-07		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 226	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 806/2014 vad gäller åtgärder för tidigt ingripande, villkor för resolution och finansiering av resolutionsåtgärder	2023-09-14		
	COM(2023) 227	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/59/EU vad gäller åtgärder för tidigt ingripande, villkor för resolution och finansiering av resolutionsåtgärder	2023-09-14		
	COM(2023) 228	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/49/EU vad gäller insättningsgarantins omfattning, användning av medel från insättningsgarantisystem, gränsöverskridande samarbete och transparens	2023-09-14		
	COM(2023) 229	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/59/EU och förordning (EU) nr 806/2014 vad gäller vissa aspekter av minimikravet för kapitalbas och kvalificerade skulder	2023-06-09		
	COM(2023) 240	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97	2023-06-14		
	COM(2023) 241	Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1467/97 om påskyndande och klargörande av genomförandet av förfarandet vid alltför stora underskott	2023-06-14		
	COM(2023) 278	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1286/2014 vad gäller moderniseringen av faktabladet	2023-09-14		
	COM(2023) 279	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiven (EU) 2009/65/EG, 2009/138/EG, 2011/61/EU, 2014/65/EU och (EU) 2016/97 vad gäller unionens regler om skydd för icke-professionella investerare	2023-09-14		
	COM(2023) 314	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om transparens och integritet i klassificeringsverksamhet avseende miljö, samhällsansvar och bolagsstyrning (ESG-betyg)	2023-09-14		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 331	Ändrat förslag till rådets beslut om ändring av beslut (EU, Euratom) 2020/2053 om systemet för Europeiska unionens egna medel	2023-09-26 utl. 2023/24:FiU17	2023-09-27	Ja
	COM(2023) 360	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en ram för åtkomst till finansdata och om ändring av förordningarna (EU) nr 1093/2010, (EU) nr 1094/2010, (EU) nr 1095/2010 och (EU) 2022/2554	2023-09-26		
	COM(2023) 366	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om betaltjänster och e-penningtjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiv 98/26/EG och om upphävande av direktiven (EU) 2015/2366 och 2009/110/EG	2023-09-26		
	COM(2023) 367	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av förordning (EU) nr 1093/2010	2023-09-26		
	COM(2023) 368	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tillhandahållande av tjänster i digital euro av betaltjänstleverantörer registrerade i medlemsstater som inte har euron som valuta och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1230	2023-09-14		
	COM(2023) 402	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik	2023-09-14		
	COM(2023) 459	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om EU:s arbetsmarknadsstatistik om företag och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 530/1999 och Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 450/2003 och (EG) nr 453/2008	2023-10-03		
	COM(2023) 593	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) nr 1092/2010, (EU) nr 1093/2010, (EU) nr 1094/2010, (EU) nr 1095/2010 och (EU) 2021/523 vad gäller vissa rapporteringskrav på områdena finansiella tjänster och investeringsstöd	2023-12-07		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 660	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2016/1011 vad gäller tillämpningsområdet för reglerna för referensvärden, användningen i unionen av referensvärden som tillhandahålls av en administratör belägen i ett tredjeland och vissa rapporteringskrav	2023-12-12		
SkU	COM(2022) 701	Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG vad gäller mervärdesskatte regler för den digitala tidsåldern	2023-02-16		
	COM(2022) 703	Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 904/2010 vad gäller de arrangemang för administrativt samarbete på mervärdesskatteområdet som krävs för den digitala tidsåldern	2023-02-16		
	COM(2022) 707	Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/16/EU om administrativt samarbete i fråga om beskattning	2023-03-21 utl. 2022/23:SkU23	2023-03-29	Ja
	COM(2023) 258	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av unionens tullkodex och inrättande av Europeiska unionens tullbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 952/2013	2023-10-19 utl. 2023/24:SkU9	2023-10-25	Ja
	COM(2023) 262	Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG vad gäller mervärdesskatte regler för beskattningsbara personer som möjliggör distansförsäljning av importerade varor och tillämpningen av den särskilda ordningen för distansförsäljning av varor importerade från ett tredjeteritorium eller ett tredjeland och särskilda ordningar för deklaration och betalning av mervärdesskatt vid import	2023-09-14		
	COM(2023) 324	Förslag till rådets direktiv om snabbare och säkrare skattelättnad för överskjutande källskat	2023-09-14		
	COM(2023) 528	Förslag till rådets direktiv om inrättande av ett huvudkontorsbaserat skattesystem för mikroföretag samt små och medelstora företag och om ändring av direktiv 2011/16/EU	2023-12-14 utl. 2023/24:SkU10	2023-12-20	Ja
JuU	COM(2022) 684	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om fastställandet av brottsrekvisit och påföljder med avseende på överträdelse av unionens restriktiva åtgärder	2023-01-17		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2022) 729	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om insamling och överföring av förhandsinformation om passagerare (API-uppgifter) för att förbättra och underlätta kontrollerna vid de yttre gränserna, om ändring av förordning (EU) 2019/817 och förordning (EU) 2018/1726 och om upphävande av rådets direktiv 2004/82/EG	2023-03-09		
	COM(2022) 731	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om insamling och överföring av förhandsinformation om passagerare för att förebygga, förhindra, upptäcka, utreda och lagföra terroristbrott och grov brottslighet, och om ändring av förordning (EU) 2019/818	2023-03-09		
	COM(2022) 732	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/36/EU om förebyggande och bekämpande av människohandel och om skydd av dess offer	2023-02-23		
	ST 15936/22	Ändring av protokoll nr 3 om stadgan för Europeiska unionens domstol	2023-02-23		
	COM(2023) 126	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv (EU) 2015/413 om underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott	2023-04-13		
	COM(2023) 185	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om överföring av straffrättsliga förfaranden	2023-05-25		
	COM(2023) 234	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpande av korruption, om ersättande av rådets rambeslut 2003/568/RIF och konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i och om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1371	2023-06-15 utl. 2022/23:JuU33	2023-06-21	Ja
	COM(2023) 244	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets beslut 2009/917/RIF vad gäller dess anpassning till unionens bestämmelser om skydd av personuppgifter	2023-09-07		
	COM(2023) 424	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2012/29/EU om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF	2023-09-21		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 582	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av direktiv 2014/62/EU vad gäller vissa rapporteringskrav	2023-11-09		
CU	COM(2022) 695	Förslag till rådets förordning om behörighet, tillämplig lag, erkännande av domar samt godkännande av officiella handlingar i samband med föräldraskap och om införande av ett europeiskt intyg om föräldraskap	2023-02-02		
	COM(2022) 702	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av vissa delar av insolvensrätten	2023-02-02		
	COM(2022) 761	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om strukturer med aktier med utvidgad rösträtt i företag som ansöker om att få sina aktier upptagna till handel på en tillväxtmarknad för små och medelstora företag	2023-02-16		
	COM(2023) 155	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma regler för att främja reparation av varor och om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiven (EU) 2019/771 och (EU) 2020/1828	2023-05-02		
	COM(2023) 166	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om styrkande och framförande av uttryckliga miljöpåståenden (direktivet om miljöpåståenden)	2023-06-01		
	COM(2023) 177	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiven 2009/102/EG och (EU) 2017/1132 vad gäller att ytterligare utvidga och uppdatera användningen av digitala verktyg och förfaranden inom bolagsrätten	2023-05-09		
	COM(2023) 280	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av åtgärder samt samarbete i frågor som rör skydd för vuxna	2023-08-31		
	COM(2023) 462	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om leksakers säkerhet och om upphävande av direktiv 2009/48/EG	2023-09-28		
	COM(2023) 533	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om bekämpande av sena betalningar vid affärstransaktioner	2023-11-16 utl. 2023/24:CU18	2023-11-22	Ja

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 584	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av direktiv 2007/2/EG vad gäller vissa rapporteringskrav för infrastrukturer för rumslig information	2023-11-23		
	COM(2023) 596	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av direktiv 2013/34/EU vad gäller tidsfristerna för antagande av standarder för hållbarhetsrapportering för vissa sektorer och vissa tredjelandsföretag	2023-11-23		
	COM(2023) 647	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om upphävande av förordning (EU) nr 524/2013 och om ändring av förordningarna (EU) 2017/2394 och (EU) 2018/1724 vad gäller stängning av den europeiska plattformen för tvistlösning online	2023-12-07		
	COM(2023) 649	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2013/11/EU om alternativ tvistlösning vid konsumentvister samt direktiven (EU) 2015/2302, (EU) 2019/2161 och (EU) 2020/1828	2023-12-07		
UU	COM(2023) 53	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut (EU) 2022/563 vad gäller beloppet för det makroekonomiska stödet till Republiken Moldavien	2023-02-16		
	COM(2023) 74	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om makroekonomiskt stöd till Republiken Nordmakedonien	2023-03-23		
	COM(2023) 338	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Ukrainafaciliteten	2023-09-14		
FöU	COM(2023) 194	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen	2023-05-04		
	COM(2023) 208	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2019/881 vad gäller hanterade säkerhetstjänster	2023-05-30		
	COM(2023) 209	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att stärka solidariteten och kapaciteten i unionen att upptäcka, förbereda sig inför och hantera cyberhot och cybersäkerhetsincidenter	2023-05-30		
	COM(2023) 237	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en akt till stöd för ammunitionstillverkning	2023-05-11		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
SfU	COM(2023) 642	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2018/1806 vad gäller översyn av upphävandemekanismen	2023-11-09		
	COM(2023) 733	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2018/1806 vad gäller innehavare av serbiska pass som har utfärdats av det serbiska samordningsdirektoratet (Koordinaciona uprava)	2023-12-12		
SoU	COM(2022) 721	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om de avgifter som ska betalas till Europeiska läkemedelsmyndigheten, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/745 och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 297/95 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 658/2014	2023-02-16		
	COM(2023) 10	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) 2017/745 och (EU) 2017/746 vad gäller övergångsbestämmelser för vissa medicintekniska produkter och medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik	2023-01-31		
	COM(2023) 122	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda regler för humanläkemedel som är avsedda att släppas ut på marknaden i Nordirland	2023-04-13		
	COM(2023) 192	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om unionsregler för humanläkemedel och om upphävande av direktiv 2001/83/EG och direktiv 2009/35/EG	2023-10-17		
	COM(2023) 193	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av unionsförfaranden för godkännande av och tillsyn över humanläkemedel och om fastställande av regler för Europeiska läkemedelsmyndigheten samt om ändring av förordning (EG) nr 1394/2007 och förordning (EU) nr 536/2014 och om upphävande av förordning (EG) nr 726/2004, förordning (EG) nr 141/2000 och förordning (EG) nr 1901/2006	2023-10-17		
	COM(2023) 512	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om inrättande av EU-intyget om funktionsnedsättning och EU-parkeringsstillståndet för personer med funktionsnedsättning	2023-10-05		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 698	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om utvidgning av direktiv [XXXX] till att omfatta tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i en medlemsstat	2023-12-14		
UbU	COM(2023) 359	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut (EU) 2017/1324 vad gäller unionens fortsatta deltagande i partnerskapet för forskning och innovation i Medelhavsområdet (Prima) inom ramen för Horisont Europa	2023-09-14		
	COM(2023) 502	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring och rättelse av direktiv 2005/36/EG vad gäller erkännande av yrkeskvalifikationer för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård som utbildats i Rumänien	2023-09-14		
TU	COM(2022) 384	Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om unionens riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet, om ändring av förordning (EU) 2021/1153 och förordning (EU) nr 913/2010 och om upphävande av förordning (EU) nr 1315/2013	2023-01-17		
	COM(2022) 586	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om typgodkännande av motorfordon och motorer samt av system, komponenter och separata tekniska enheter som är avsedda för sådana fordon med avseende på utsläpp och batteriers hållbarhet (Euro 7) och om upphävande av förordningarna (EG) nr 715/2007 och (EG) nr 595/2009	2023-01-17		
	COM(2022) 720	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för en hög nivå av interoperabilitet inom den offentliga sektorn i hela unionen (akten om ett interoperabelt Europa)	2023-01-17		
	COM(2023) 94	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturakten)	2023-04-18		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 127	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om körkort och om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2561 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1724 samt om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG och kommissionens förordning (EU) nr 383/2012	2023-04-25		
	COM(2023) 128	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om den unionsomfattande verkan av vissa kördiskvalifikationer	2023-04-25		
	COM(2023) 189	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 1999/62/EG, rådets direktiv 1999/37/EG och direktiv (EU) 2019/520 vad gäller koldioxidutsläppsklassen för tunga fordon med släpfordon	2023-05-23		
	COM(2023) 256	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 561/2006 vad gäller minimikrav på minimigränser för raster och dygns- och veckovila inom sektorn för tillfällig persontransport	2023-06-01		
	COM(2023) 269	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska sjösäkerhetsbyrån och om upphävande av förordning (EG) nr 1406/2002	2023-09-14		
	COM(2023) 273	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2005/35/EG om föroreningar förorsakade av fartyg och om införande av sanktioner, inbegripet straffrättsliga sanktioner, för föroreningsbrott	2023-09-14		
	COM(2023) 441	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om redovisning av växthusgasutsläpp från transporttjänster	2023-10-03		
	COM(2023) 443	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om utnyttjande av järnvägsinfrastrukturkapacitet i det gemensamma europeiska järnvägsområdet, om ändring av direktiv 2012/34/EU och om upphävande av förordning (EU) nr 913/2010	2023-10-17		
	COM(2023) 445	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 96/53/EG om största tillåtna dimensioner i nationell och internationell trafik och högsta tillåtna vikter i internationell trafik för vissa vägfordon som framförs inom gemenskapen	2023-10-03		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 591	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EG) nr 80/2009, (EU) nr 996/2010 och (EU) nr 165/2014 vad gäller vissa rapporteringskrav inom vägtransporter och luftfart	2023-10-26		
	COM(2023) 592	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/12/EG, 2009/33/EG och (EU) 2022/1999 samt rådets direktiv 96/67/EG vad gäller vissa rapporteringskrav inom vägtransporter och luftfart	2023-10-26		
MJU	COM(2022) 540	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, direktiv 2006/118/EG om skydd för grundvatten mot föroreningar och försämring och direktiv 2008/105/EG om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område	2023-01-26		
	COM(2022) 541	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (omarbetning)	2023-02-07		
	COM(2022) 542	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa (omarbetning)	2023-01-31		
	COM(2022) 659	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om märkning av ekologiskt sällskapsdjursfoder	2023-01-19		
	COM(2022) 672	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en unionsram för certifiering av koldioxidupptag	2023-03-09		
	COM(2022) 677	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förpackningar och förpackningsavfall, om ändring av förordning (EU) 2019/1020 och direktiv (EU) 2019/904 och om upphävande av direktiv 94/62/EG	2023-03-16		
	COM(2022) 748	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar	2023-02-23		
	COM(2023) 63	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2012/19/EU om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE)	2023-03-16		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 88	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2019/1242 vad gäller skärpning av normerna för koldioxidutsläpp från nya tunga fordon och införande av rapporteringskyldigheter samt om upphävande av förordning (EU) 2018/956	2023-04-13		
	COM(2023) 98	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2019/1009 vad gäller den digitala märkningen av EU-gödselprodukter	2023-03-23		
	COM(2023) 124	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda regler om införsel till Nordirland från andra delar av Förenade kungariket av vissa sändningar av detaljhandelsvaror, växter för plantering, utsädespotatis, maskiner och vissa fordon som har använts för jordbruks- eller skogsbruksändamål samt om förflyttning utan kommersiellt syfte av vissa sällskapsdjur till Nordirland	2023-03-23		
	COM(2023) 201	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 2001/110/EG om honung, 2001/112/EG om fruktjuice och vissa liknande produkter avsedda som livsmedel, 2001/113/EG om sylt, gelé och marmelad samt söttad kastanjepuré avsedda som livsmedel och 2001/114/EG om vissa former av hållbarhetsbehandlad, helt eller delvis dehydratiserad mjölk avsedd som livsmedel	2023-05-04		
	COM(2023) 217	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tvätt- och rengöringsmedel och ytaktiva ämnen, om ändring av förordning (EU) 2019/1020 och om upphävande av förordning (EG) nr 648/2004	2023-06-13		
	COM(2023) 395	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/852 av den 17 maj 2017 om kvicksilver vad gäller tandamalgam och andra produkter med kvicksilver tillsatt som omfattas av tillverknings-, import- och exportrestriktioner	2023-09-14		
	COM(2023) 411	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om växter som framställts med vissa nya genomiska metoder och därav framställda livsmedel och foder samt om ändring av förordning (EU) 2017/625	2023-09-28		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 414	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om produktion och saluföring av växtförökningsmaterial i unionen, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2016/2031, 2017/625 och 2018/848 samt om upphävande av rådets direktiv 66/401/EEG, 66/402/EEG, 68/193/EEG, 2002/53/EG, 2002/54/EG, 2002/55/EG, 2002/56/EG, 2002/57/EG, 2008/72/EG och 2008/90/EG (förordningen om växtförökningsmaterial)	2023-10-26		
	COM(2023) 415	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om produktion och saluföring av skogsodlingsmaterial, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2016/2031 och (EU) 2017/625 och om upphävande av rådets direktiv 1999/105/EG (förordning om skogsodlingsmaterial)	2023-10-26		
	COM(2023) 416	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om markövervakning och markresiliens (lag om markövervakning)	2023-10-17		
	COM(2023) 420	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2008/98/EG om avfall	2023-10-17		
	COM(2023) 451	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om cirkularitetskrav för fordonskonstruktion och hantering av uttjänta fordon, om ändring av förordningarna (EU) 2018/858 och 2019/1020 och om upphävande av direktiven 2000/53/EG och 2005/64/EG	2023-10-26		
	COM(2023) 639	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiven 1999/2/EG, 2000/14/EG, 2011/24/EU och 2014/53/EU vad gäller vissa rapporteringskrav på områdena livsmedel och livsmedelsingredienser, buller utomhus, patienträttigheter och radioutrustning	2023-11-23		
	COM(2023) 643	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 1379/2013, (EU) nr 167/2013 och (EU) nr 168/2013 vad gäller vissa rapporteringskrav	2023-11-07		
	COM(2023) 645	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förebyggande av förluster av plastpellets i syfte att minska mikroplastförening	2023-12-07		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 661	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/2031 vad gäller fleråriga inventeringsprogram, anmälningar om förekomst av reglerade icke-karantänkadegörare, tillfälliga undantag från importförbud och från särskilda importkrav samt fastställande av förfaranden för att bevilja dessa, tillfälliga importkrav för högriskväxter, högriskväxtprodukter och andra högriskföremål, fastställande av förfaranden för förtecknande av högriskväxter, innehållet i sundhetscertifikat, användning av växtpass samt vad gäller vissa rapporteringskrav för avgränsade områden och inventeringar av skadegörare	2023-11-16		
	COM(2023) 727	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets beslut 89/367/EEG om inrättande av en ständig kommitté för skogsbruk	2023-12-19		
NU	COM(2022) 666	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 6/2002 om gemenskapsformgivning och om upphävande av kommissionens förordning (EG) nr 2246/2002	2023-01-26		
	COM(2022) 667	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om formskydd (omarbetning)	2023-01-26		
	COM(2023) 147	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) nr 1227/2011 och (EU) 2019/942 för att förbättra unionens skydd mot otillbörlig marknadspåverkan på grossistmarknaden för energi	2023-04-20		
	COM(2023) 148	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) 2019/943 och (EU) 2019/942 samt direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 för att förbättra utformningen av unionens elmarknad	2023-04-20		
	COM(2023) 160	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en ram för säkerställande av trygg och hållbar försörjning av kritiska råvaror och om ändring av förordningarna (EU) 168/2013, (EU) 2018/858, 2018/1724 och (EU) 2019/1020	2023-05-25		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 161	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknikprodukter (rättsakt om nettonollindustrin)	2023-05-25		
	COM(2023) 178	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om godkännande och marknadskontroll av mobila maskiner som inte är avsedda att användas för transporter på väg som framförs på allmän väg och om ändring av förordning (EU) 2019/1020	2023-05-04		
	COM(2023) 221	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om enhetligt tilläggsskydd för växtskyddsmedel	2023-08-31		
	COM(2023) 222	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om enhetligt tilläggsskydd för läkemedel och om ändring av förordningarna (EU) 2017/1001, (EG) nr 1901/2006 och (EU) nr 608/2013	2023-08-31		
	COM(2023) 223	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tilläggsskydd för växtskyddsmedel (omarbetning)	2023-08-31		
	COM(2023) 224	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tvångslicensiering för krishantering och om ändring av förordning (EG) nr 816/2006	2023-06-08		
	COM(2023) 231	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tilläggsskydd för läkemedel (omarbetning)	2023-08-31		
	COM(2023) 232	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om standardessentiella patent och om ändring av förordning (EU) 2017/1001	2023-06-20		
	COM(2023) 335	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av den europeiska plattformen för strategisk teknik (STEP) och om ändring av direktiv 2003/87/EG och förordningarna (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 och (EU) 2021/241	2023-09-14		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 515	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) nr 1024/2012 och (EU) 2018/1724 vad gäller användning av informationssystemet för den inre marknaden och den gemensamma digitala ingången för vissa krav som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) .../... om europeiska gränsoverskridande sammanslutningar (COM[2023] 516)	2023-10-17		
	COM(2023) 516	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om europeiska gränsoverskridande sammanslutningar	2023-10-17		
AU	COM(2022) 688	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om standarder för likabehandlingsorgan på området likabehandling av och lika möjligheter för kvinnor och män i fråga om anställning och yrke och om strykning av artikel 20 i direktiv 2006/54/EG och artikel 11 i direktiv 2010/41/EU	2023-01-19		
	COM(2022) 689	Förslag till rådets direktiv om standarder för likabehandlingsorgan på området likabehandling av personer oavsett ras eller etniskt ursprung, likabehandling vad gäller anställning och yrke oavsett personers religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuella läggning, likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet och tillgång till och tillhandahållande av varor och tjänster och om strykning av artikel 13 i direktiv 2000/43/EG och artikel 12 i direktiv 2004/113/EG	2023-01-19		
	COM(2023) 71	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 98/24/EG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/37/EG vad gäller gränsvärdena för bly och dess organiska föreningar och för diisocyanater	2023-03-28		

BILAGA 7

Avgjorda subsidiaritetsärenden under 2023 – per politikområde

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
KU	COM(2023) 348	Art. 16	Skydd för personuppgifter	2023-09-28 utl. 2023/24:KU4	2023-10-04	Ja
FiU	COM(2022) 697	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-02-16		
	COM(2022) 698	Art. 53	Etableringsrätt	2023-02-16		
	COM(2022) 760	Art. 50, 53, 114	Etableringsrätt, tillnärmning av lagstiftning	2023-02-16		
	COM(2022) 762	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-02-16		
	COM(2023) 31	Art. 338	Statistik	2023-03-07		
	COM(2023) 226	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-09-14		
	COM(2023) 227	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-09-14		
	COM(2023) 228	Art. 53	Etableringsrätt	2023-09-14		
	COM(2023) 229	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-06-09		
	COM(2023) 240	Art. 121	Ekonomisk och monetär politik	2023-06-14		
	COM(2023) 241	Art. 126	Ekonomisk och monetär politik	2023-06-14		
	COM(2023) 278	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-09-14		
	COM(2023) 279	Art. 53, 62	Etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster	2023-09-14		
	COM(2023) 314	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-09-14		
	COM(2023) 331	Art. 311	Unionens egna medel	2023-09-26 utl. 2023/24:FiU17	2023-09-27	Ja
	COM(2023) 360	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-09-26		
	COM(2023) 366	Art. 53, 114	Etableringsrätt, tillnärmning av lagstiftning	2023-09-26		
	COM(2023) 367	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-09-26		
	COM(2023) 368	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-09-14		
	COM(2023) 402	Art. 338	Statistik	2023-09-14		

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 459	Art. 338	Statistik	2023-10-03		
	COM(2023) 593	Art. 114, 173, 175	Tillnärmning av lagstiftning, industripolitik, ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	2023-12-07		
SkU	COM(2023) 660	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-12-12		
	COM(2022) 701	Art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	2023-02-16		
	COM(2022) 703	Art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	2023-02-16		
	COM(2022) 707	Art. 113, 115	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter), tillnärmning av lagstiftning	2023-03-21 utl. 2022/23:SkU23	2023-03-29	Ja
	COM(2023) 258	Art. 33, 114, 207	Tullsamarbete, tillnärmning av lagstiftning, gemensam handelspolitik	2023-10-19 utl. 2023/24:SkU9	2023-10-25	Ja
	COM(2023) 262	Art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	2023-09-14		
	COM(2023) 324	Art. 115	Tillnärmning av lagstiftning	2023-09-14		
	COM(2023) 528	Art. 115	Tillnärmning av lagstiftning	2023-12-14 utl. 2023/24:SkU10	2023-12-20	Ja
JuU	COM(2022) 684	Art. 83	Straffrättsligt samarbete	2023-01-17		
	COM(2022) 729	Art. 77, 79	Gränskontroll, invandringspolitik	2023-03-09		
	COM(2022) 731	Art. 82, 87	Straffrättsligt samarbete, polissamarbete	2023-03-09		
	COM(2022) 732	Art. 82, 83	Straffrättsligt samarbete	2023-02-23		
	ST 15936/22	Art. 281	Europeiska unionens domstol (stadga)	2023-02-23		
	COM(2023) 126	Art. 91	Transportpolitik	2023-04-13		
	COM(2023) 185	Art. 82	Straffrättsligt samarbete	2023-05-25		
	COM(2023) 234	Art. 82, 83	Straffrättsligt samarbete	2023-06-15 utl. 2022/23:JuU33	2023-06-21	Ja
	COM(2023) 244	Art. 16	Skydd för personuppgifter	2023-09-07		

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
CU	COM(2023) 424	Art. 82	Straffrättsligt samarbete	2023-09-21		
	COM(2023) 582	Art. 83	Straffrättsligt samarbete	2023-11-09		
	COM(2022) 695	Art. 81	Civilrättsligt samarbete	2023-02-02		
	COM(2022) 702	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-02-02		
	COM(2022) 761	Art. 50, 114	Etableringsrätt, tillnärmning av lagstiftning	2023-02-16		
	COM(2023) 155	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-05-02		
	COM(2023) 166	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-06-01		
	COM(2023) 177	Art. 50, 114	Etableringsrätt, tillnärmning av lagstiftning	2023-05-09		
	COM(2023) 280	Art. 81	Civilrättsligt samarbete	2023-08-31		
	COM(2023) 462	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-09-28		
	COM(2023) 533	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-11-16	2023-11-22	Ja
				utl. 2023/24:CU18		
UU	COM(2023) 584	Art. 192	Miljöpolitik	2023-11-23		
	COM(2023) 596	Art. 50	Etableringsrätt	2023-11-23		
	COM(2023) 647	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-12-07		
	COM(2023) 649	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-12-07		
	COM(2023) 53	Art. 212	Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	2023-02-16		
	COM(2023) 74	Art. 212	Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	2023-03-23		
	COM(2023) 338	Art. 212, 322	Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer, finansiella regler	2023-09-14		
FöU	COM(2023) 194	Art. 196	Civilskydd	2023-05-04		
	COM(2023) 208	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-05-30		
	COM(2023) 209	Art. 173, 322	Industripolitik, finansiella regler	2023-05-30		
	COM(2023) 237	Art. 114, 173	Tillnärmning av lagstiftning, industripolitik	2023-05-11		
SfU	COM(2023) 642	Art. 77	Gränskontroll	2023-11-09		

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 733	Art. 77	Gränskontroll	2023-12-12		
SoU	COM(2022) 721	Art. 114, 168	Tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	2023-02-16		
	COM(2023) 10	Art. 114, 168	Tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	2023-01-31		
	COM(2023) 122	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-04-13		
	COM(2023) 192	Art. 114, 168	Tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	2023-10-17		
	COM(2023) 193	Art. 114, 168	Tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	2023-10-17		
	COM(2023) 512	Art. 21, 53, 62, 91	Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare), etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, transportpolitik	2023-10-05		
UbU	COM(2023) 698	Art. 79	Invandringspolitik	2023-12-14		
	COM(2023) 359	Art. 185, 188	Forskning och teknisk utveckling	2023-09-14		
	COM(2023) 502	Art. 46, 53, 62	Fri rörlighet för arbetstagare, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster	2023-09-14		
TU	COM(2022) 384	Art. 170–172	Transeuropeiska nät	2023-01-17		
	COM(2022) 586	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-01-17		
	COM(2022) 720	Art. 172	Transeuropeiska nät	2023-01-17		
	COM(2023) 94	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-04-18		
	COM(2023) 127	Art. 91	Transportpolitik	2023-04-25		
	COM(2023) 128	Art. 91	Transportpolitik	2023-04-25		
	COM(2023) 189	Art. 91	Transportpolitik	2023-05-23		
	COM(2023) 256	Art. 91	Transportpolitik	2023-06-01		
	COM(2023) 269	Art. 100	Transportpolitik	2023-09-14		
	COM(2023) 273	Art. 100	Transportpolitik	2023-09-14		
	COM(2023) 441	Art. 91, 100	Transportpolitik	2023-10-03		
	COM(2023) 443	Art. 91	Transportpolitik	2023-10-17		
	COM(2023) 445	Art. 91	Transportpolitik	2023-10-03		
COM(2023) 591	Art. 91, 100	Transportpolitik	2023-10-26			

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
MJU	COM(2023) 592	Art. 91, 100, 192	Transportpolitik, miljöpolitik	2023-10-26		
	COM(2022) 540	Art. 192	Miljöpolitik	2023-01-26		
	COM(2022) 541	Art. 192	Miljöpolitik	2023-02-07		
	COM(2022) 542	Art. 192	Miljöpolitik	2023-01-31		
	COM(2022) 659	Art. 43	Jordbruk och fiskeri	2023-01-19		
	COM(2022) 672	Art. 192	Miljöpolitik	2023-03-09		
	COM(2022) 677	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-03-16		
	COM(2022) 748	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-02-23		
	COM(2023) 63	Art. 192	Miljöpolitik	2023-03-16		
	COM(2023) 88	Art. 192	Miljöpolitik	2023-04-13		
	COM(2023) 98	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-03-23		
	COM(2023) 124	Art. 43, 114, 168	Jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	2023-03-23		
	COM(2023) 201	Art. 43	Jordbruk och fiskeri	2023-05-04		
	COM(2023) 217	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-06-13		
	COM(2023) 395	Art. 192	Miljöpolitik	2023-09-14		
	COM(2023) 411	Art. 43, 114, 168	Jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	2023-09-28		
	COM(2023) 414	Art. 43	Jordbruk och fiskeri	2023-10-26		
	COM(2023) 415	Art. 43	Jordbruk och fiskeri	2023-10-26		
	COM(2023) 416	Art. 192	Miljöpolitik	2023-10-17		
	COM(2023) 420	Art. 192	Miljöpolitik	2023-10-17		
	COM(2023) 451	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-10-26		
	COM(2023) 639	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-11-23		
	COM(2023) 643	Art. 43, 114	Jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning	2023-11-07		
	COM(2023) 645	Art. 192	Miljöpolitik	2023-12-07		
	COM(2023) 661	Art. 43	Jordbruk och fiskeri	2023-11-16		

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
	COM(2023) 727	Art. 43, 192	Jordbruk och fiskeri, miljöpolitik	2023-12-19		
NU	COM(2022) 666	Art. 118	Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	2023-01-26		
	COM(2022) 667	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-01-26		
	COM(2023) 147	Art. 194	Energipolitik	2023-04-20		
	COM(2023) 148	Art. 194	Energipolitik	2023-04-20		
	COM(2023) 160	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-05-25		
	COM(2023) 161	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-05-25		
	COM(2023) 178	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-05-04		
	COM(2023) 221	Art. 118	Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	2023-08-31		
	COM(2023) 222	Art. 118	Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	2023-08-31		
	COM(2023) 223	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-08-31		
	COM(2023) 224	Art. 114, 207	Tillnärmning av lagstiftning, gemensam handelspolitik	2023-06-08		
	COM(2023) 231	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-08-31		
	COM(2023) 232	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2023-06-20		
	COM(2023) 335	Art. 153, 164, 168, 173, 175, 176	Socialpolitik, Europeiska socialfonden, folkhälsa, industripolitik, ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder), Europeiska regionala utvecklingsfonden	2023-09-14		
	COM(2023) 515	Art. 21, 114	Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare), tillnärmning av lagstiftning	2023-10-17		
	COM(2023) 516	Art. 50, 114	Etableringsrätt, tillnärmning av lagstiftning	2023-10-17		
AU	COM(2022) 688	Art. 157	Socialpolitik	2023-01-19		
	COM(2022) 689	Art. 19	Bekämpning av diskriminering	2023-01-19		
	COM(2023) 71	Art. 153	Socialpolitik	2023-03-28		

BILAGA 8

Antalet utkast till lagstiftningsakter under 2010–2023 – per politikområde

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet utkast till lagstiftningsakter*														Totalt
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Offentlighet	Art. 15	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
Skydd för personuppgifter	Art. 16	0	0	2	0	0	0	0	2	7	0	1	4	5	2	23
Bekämpning av diskriminering	Art. 19	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	3
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet)	Art. 21	0	1	1	1	0	0	0	1	2	0	0	1	2	2	11
Unionsmedborgarskap (rösträtt)	Art. 22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
Unionsmedborgarskap (konsulärt skydd)	Art. 23	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
Medborgarinitiativ	Art. 24	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Tullsamarbete	Art. 33	0	1	0	1	2	0	0	2	5	0	0	1	1	1	14
Jordbruk och fiskeri	Art. 42, 43	13	25	12	17	7	2	2	4	9	4	6	3	5	9	118
Fri rörlighet för arbetstagare	Art. 45, 46	1	1	1	1	1	0	0	1	2	0	1	0	1	1	11
Fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet)	Art. 48	0	1	0	0	0	0	0	2	1	1	0	0	0	0	5
Etableringsrätt	Art. 49, 50, 52, 53, 55	3	7	12	4	3	0	5	7	11	0	1	4	5	11	73
Fri rörlighet för tjänster	Art. 56, 62	0	2	7	3	1	0	2	5	4	0	0	1	1	3	29
Kapital och betalningar	Art. 64	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
Ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden	Art. 67	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Utvärdering av EU:s politik (frihet, säkerhet och rättvisa)	Art.70	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet utkast till lagstiftningsakter*														
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt
Administrativt samarbete (inom området för frihet, säkerhet och rättvisa)	Art. 74	3	0	0	2	0	0	0	1	5	0	0	1	0	0	12
Gränskontroll	Art. 77	6	5	4	5	4	1	5	4	6	1	1	1	5	3	51
Asylpolitik	Art. 78	2	0	3	0	2	2	7	1	6	0	5	1	2	0	31
Invandringspolitik	Art. 79	3	0	3	1	1	0	6	3	9	0	5	1	6	2	40
Civilrättsligt samarbete	Art. 81	1	5	1	4	0	0	3	1	4	0	0	1	3	2	25
Straffrättsligt samarbete	Art. 82–86	9	4	4	4	3	2	2	6	5	1	1	2	9	7	59
Polissamarbete	Art. 87–89	1	1	2	1	3	2	2	3	5	1	2	4	5	1	33
Transportpolitik	Art. 91, 100	3	4	9	22	1	0	6	14	11	5	14	8	10	13	120
Konkurrensregler	Art. 103	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	3
Statligt stöd	Art. 109	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	Art. 113	1	3	2	3	0	0	3	8	10	4	6	4	3	4	51
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	15	27	32	34	18	4	27	24	40	1	12	31	33	52	350
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 115	0	3	0	0	1	2	7	1	1	0	2	0	3	3	23
Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	Art. 118	1	4	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	2	3	13
Ekonomisk och monetär politik	Art. 121, 126, 127, 133, 136	5	0	3	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	2	13
Sysselsättning	Art. 149	0	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	1	0	7
Socialpolitik	Art. 153, 157	1	2	2	4	1	0	3	3	3	0	3	1	2	3	28
Europeiska socialfonden	Art. 164	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	6
Utbildning m.m.	Art. 165, 166	0	0	2	0	0	0	2	1	2	1	0	1	0	0	9
Kulturpolitik	Art. 167	1	0	2	0	0	0	2	1	2	0	1	0	0	0	9
Folkhälsa	Art. 168	0	2	10	8	3	0	1	1	5	0	3	5	4	7	49
Konsumentskydd	Art. 169	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	4

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet utkast till lagstiftningsakter*														
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt
Transeuropeiska nät	Art. 170–172	1	4	2	5	1	1	2	1	5	0	1	1	1	2	27
Industripolitik	Art. 173	1	4	3	1	1	1	1	1	9	2	3	0	3	4	34
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175, 177, 178	2	12	1	6	0	2	3	2	14	4	19	1	7	2	75
Forskning och teknisk utveckling	Art. 182, 183, 185, 188	1	2	2	5	0	1	2	0	5	0	2	1	2	1	24
Rymdpolitik	Art. 189	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	5
Miljöpolitik	Art. 192	1	5	16	10	4	1	6	7	12	1	4	12	9	13	101
Energipolitik	Art. 194	2	3	2	3	0	1	2	10	5	0	0	3	7	2	40
Turism	Art. 195	1	0	2	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	5
Civilskydd	Art. 196	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	1	5
Administrativt samarbete	Art. 197	0	0	1	0	0	0	1	0	3	0	1	0	0	0	6
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	Art. 203	1	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	4
Gemensam handelspolitik	Art. 207	0	1	1	3	0	0	2	1	5	0	0	2	4	2	21
Utvecklingssamarbete	Art. 209, 210	1	1	7	1	0	0	4	0	2	0	2	0	1	0	19
Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	Art. 212	1	4	7	2	1	1	6	2	4	1	4	0	6	3	42
Humanitärt bistånd	Art. 214	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	5
Ändringar i valrättsakten	Art. 223	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	2
Institutionella bestämmelser	Art. 224	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	4
Europeiska unionens domstol (stadga)	Art. 256, 281	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2
Unionens egna medel	Art. 311	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	1	1	5
Finansiella regler	Art. 322	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	6	1	1	2	12

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet utkast till lagstiftningsakter*														
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt
Bekämpning av bedrägeri	Art. 325	0	1	2	0	2	0	1	0	3	0	0	0	0	0	9
Inhämtande av information	Art. 337	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
Statistik	Art. 338	5	2	4	11	1	2	2	5	2	0	0	3	2	3	42
Särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena	Art. 349	0	4	0	1	7	0	0	1	6	2	7	1	0	0	29
Flexibilitetsklausulen	Art. 352	2	1	5	2	1	0	1	0	2	2	2	0	0	0	18

* Eftersom vissa av utkasten till lagstiftningsakter berör flera politikområden är summan av antalet utkast i många fall större än antalet prövade utkast.

BILAGA 9

Antalet motiverade yttranden under 2010–2023 – per politikområde

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*														
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt
Skydd för personuppgifter	Art. 16	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	5
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet)	Art. 21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Tullsamarbete	Art. 33	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	1	4
Jordbruk och fiskeri	Art. 42, 43	1	3	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	7
Fri rörlighet för arbetstagare	Art. 45, 46	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	3
Fri rörlighet för arbetstagare	Art. 48	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Etableringsrätt	Art. 49–53	2	1	4	0	0	0	1	1	2	0	0	0	1	0	12
Fri rörlighet för tjänster	Art. 56, 62	0	0	3	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	5
Gränskontroll	Art. 77	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Straffrättsligt samarbete	Art. 82–86	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3
Transportpolitik	Art. 91, 100	0	0	1	3	0	0	0	0	4	0	0	1	1	0	10
Konkurrensregler	Art. 103	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Statligt stöd	Art. 109	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	Art. 113	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	5
Tillnärming av lagstiftning	Art. 114	0	1	8	5	0	0	3	3	3	0	0	1	2	2	28
Tillnärming av lagstiftning	Art. 115	0	1	0	0	1	1	6	0	0	0	0	3	2	14	
Ekonomisk och monetär politik	Art. 121, 126, 127, 136	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Sysselsättning	Art. 149	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Socialpolitik	Art. 153, 157	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	5
Folkhälsa	Art. 168	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antalet motiverade yttranden*														
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt
Konsumentskydd	Art. 169	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Transeuropeiska nät	Art. 170–172	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	3
Industripolitik	Art. 173	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175, 177	0	3	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	6
Miljöpolitik	Art. 192	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1	3	0	7
Energipolitik	Art. 194	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	4
Turism	Art. 195	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Gemensam handelspolitik	Art. 207	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	3
Ändringar i valrättsakten om val till Europaparlamentet	Art. 223	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	2
Unionens egna medel	Art. 311	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	4
Bekämpning av bedrägeri	Art. 325	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
Statistik	Art. 338	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Flexibilitetsklausulen	Art. 352	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

*Eftersom vissa av utkasten till lagstiftningsakter som har lett till motiverade yttranden berör flera politikområden, är summan av antalet motiverade yttranden större än antalet lämnade motiverade yttranden (jämför tabell 4).